

3185

Georg Haall
Barratt
Linn
Kramm

Prinz Martin von
Klostermann 1744
1772

Ac: 9240.



18. Mis parrast tahhad sinna Jummalala lauale
minna?

Et minna õppin uskma, et Kristus surest ar-
must minno pattude parrast on surnud, kui õõl-
dud on, ja et minna temmast ka õppin Jumma-
lat ja omma liggimest armastama.

19. Mis peab risti innimest sündima saggedaste Altari
Sakramenti wõtma?

Jummalala polest peab tedda sündima Kristus-
se kãst ja tootus, parrast ka temma omma hãdda,
mis tedda waewab, sest separrast on nisuggune
kãstminne, kutsminne ja tootaminne.

20. Mis peab innimenne teggema, kui temma nisuggust
hãdda ei tunne, egga Sakramenti ei iggatse?

Sel ei olle parremat nou anda, kui et temma
(1) omma sũddant lãbbikatsub, welaks temmal
pattust lihha ja werd on, ja uskugo ommeti, mis
pũhha kirri sest kulutab Kalat. 5, 16. 17. Kõõm. 7. 18.

(2) Et temma tãhhele panneb, welaks tem-
ma siin ilma sees on, ja mõttelgo ommeti, et tem-
mal patto ja hãdda ei pudu, nenda kui se kirri
ũtleb. Joan. 15, 18-20. 16, 8-20. I Joan. 2, 15.
16. 5, 4. 5.

(3) Siis leiab temma ka kurrati ennese um-
bert, kes walle- ja tapmissõega õõd ja pãwad
seest- ja wãljaspiddi tedda rahhule ei jãtta, nenda
kui se kirri temmast tunnistab Joan. 8, 44.

I Peetr. 5, 8.

Keit

Ewangeliummid

ning

Epistlid

Keige se Aasta läbbi,
ning ka

1. Meie Jesanda Jesusse Kristus
se Kannataminne, Surm, üllestous
minne ning Taewaminne.
2. Jerusalemma Liina Urra
rikminne.



Trükkitud 1777. Aastal.

Monningatte Sannade Selletus.

Zalleluja, se on: Kiitke Jummalat.

Rürteleison, se on: Jesand, heida armo.

Jesus on A ning O, se on: Jesus on Algminne
ja Ots.

Jesse on kunninga Daeweti issa nimmi, sepärrast
Jesse juur tähhendab Daeweti suggu xõõsfa
kust Kristus lihha polest piddi sündima.

Jehowa on keigeüllem Jummalat nimmi, miõ
Joannes omma Ilmutamisse ramatus 1 peat
4 salm. nenda ärrafelletab: Kes on, kes ollõ
ja kes tulleb; se on: kes praego on, igga
wesfest olnud, ja sesamma iggaweste jääb.
Ebr. 1, 11, 12.



Jesus aita!

Epistel esimesel Kristusse Tullemise Pühhal. Rom. 13, 11-14 salmist sadit.

Ja sedda tehkem sepärrast, et meil teada on se aeg, et se tund on, et meie jo olles me ülesärratud unnest (sest nüüd on meie õnnistus lähhem kui siis, kui meie usklikuks saime. O on möda läinud, agga pääw on liggi tulnud,) sepärrast heitkem ennesest ärra pimmedusse teud, ja ehhitagem ennast walgusse sõariistadega. Ellagem ausaste kui päwa aial, ei mitte prassimisses egga liajomisses, ei mitte abiello ärrateotamisses, egga kimalusses, ei mitte ridus egga kaddedusses, waid ehhitage ennast Issanda Jesusse Kristussega, ja ärge kandke omma lihha eest hoolt nenda, et himmud sest tousewad.

Evangelium esimesel Kristusse Tullemise Pühhal. Matt. 21, 1-9. salmist sadit.

Ja kui nemmad Jerusalemma liggi said, ja Petrovage pole õlli mäe jure tullid; siis läkkitas Jesus kaks Jüngrit, ja ütles nende wasto: minge sinna allewisse mis teie kōhhal on, ja

seddamaid leiata teie ühhe kinniseitud emma-eesli ja ühhe sällu temma jures, peäste neid lahti ja toge minno jure. Ja kui teile kegi middagi ütleb, siis üttele: Issandal on neid tarwis, siis läktab temma neid seddamaid. Agga se on keik sündinud, et piddi tõeks sama, mis ööldud on Proheweti läbbi, kes ütleb: üttele Sioni Tüttele: wata, sinno Kuningas tulleb sulle tase, ja istub emma-eesli selgas, ja sällu selgas mis on koorma kandja emma-eesli poeg. Siis läksid need Jüngrid ärra, ja teggid, nenda kui Jeesus neid olli käsknud, ja töid se emma-eesli ja se sällu, ja pannid ommad rided nende peäle, ja pannid tedda nende selga istma. Agga surem hulk lautasid ommad rided tee peäle, agga teised raisasid olse puist, ja heitsid tee peäle. Agga se rahu was, mis eel ja tagga käis, küssendas ja ütles: Hosianna Tarweti Poiale! kidetud olgo, kes tulleb Issanda nimmel, Hosianna kõrges!

Epistel reisel Kristusse Tullemisse Pühhal.
Rom. 15, 4:13. salmist sadit.

Sest mis ial enne on kirjutud, se on meie õppetusseks ennekirjutud, et meil kannatusse ja kirja rõmustamise läbbi peab lotus ollema. Agga se kannatusse ja rõmustamise Jummal andusko teile, et teie üht meelt peate issekeskis Jeesusse Kristusse järrele, et teie ühhe mele ja ühhe suga auustate Jummalat ja meie Issanda Jeesusse Kristusse Issa. Sepärrast wotke teine teist wastu, nenda kui ka Kristus meid on wastuwotnud Jummalat auuks. Agga ma ütlen, et Jeesus Kristus on ümberleikamise teenriks sanud Jummalat

mala tõe parrast, et ta piddi wannematte tootusfed kinnitama. Ja et ka pagganad hallastusse parrast piddid Jummalat auustama, nenda kui kirjotud on: separrast tahhan minna sind kita pagganatte seas, ja sinno nimmele mængides laulda. Ja ta ütleb temma: olge rõõmsad, pagganad, temma rahwaga. Ja ta: Kiitke Jesandat, keik pagganad, ja kiitke tedda, keik rahwas! Ja ta ütleb Jesaia: Se peab ollema Jesse juur, ja kes touseb wallitsema pagganatte ülle, selle peäle peawad pagganad lootma. Agga se lotusse Jummal täitko teid keige rõmo ja rahhoga usso sees, et teil woiks rohkeste lotust olla pühha Waimo wäes.

Evangelium teisel Kristusse Tullemisse Pühhal. Luk. 21, 25, 36. salmist sadik.

Ja pawas, kuus ja tähtede sees peawad immetähhed ollema, ja Ma-peäl peab rahwal ahastus ollema ilma nouta, et merri ja wee woud lohhisewad. Ja innimesfed lähhawad rammutmaks kartusse ja nende asiade ootmisse parrast, mis ma- ilma peäle peawad tullema; sest taewa wäed peawad kōikutadama. Ja siis näwad nemmad innimesse Poega tullewad pilwes sure wäe ja auga. Agga kui se keik hakkab sündima, siis waatte ülles, ja tõstke ommad Pead ülles, separrast et teie ärralunnastamine liggi tulleb. Ja temma ütles neile ühbe tähhendamisse sanna: wadage wigi puud ja keik puud, kui nemmad jo pakkotawad, ja teie sedda näte, siis tunnete teie ispihnestest, et sui jo liggi on. Nenda ka teie, kui teie näte sedda sündiwad, siis tundke, et Jum-

mala riik liggi on. Tõest minna ütlen teile, et
 sestunatse põlwe rahwas ei lõppe mitte ärra, kuni
 se keik saab sündinud. Taewas ja Ma lähhäwad
 hukka; agga minno sannad ei lähhä mitte hukka.
 Agga hoidle ennast, et teie süddamed ei sa koor-
 matud liasõmisses, ei liajomisses, egga peatoi-
 dusse murrettega, ja et sesamma pääw äkkitselt
 teie peäle ei tulle. Sest kui liinopael tulleb tem-
 ma keikide peäle, kes keige se Ma peäl asset on
 Sepärrast walwage ja palluge iggal aial, et teid
 wäärt arwatakse ärrapõggeneda keige se eest, mis
 peab sündima, ja seista innimesse Pola ees.

**Epistel kolmandamal Kristusse Tullemisse
 Pühhal. 1 Kor. 4, 1-5. salmist sadik.**

Menda arwago meid iggaüks kui Kristusse sul-
 lasid, ja maiapidajaid Jummalal sallaja-as-
 jade üle. Agga peäle sedda, siis küsitakse mai-
 pidajatte käest, et iggaüks peab tru ollema. Agga
 minna ei panne sedda miiski, et teiest minno peäle
 kōhhut moistetakse, ehk innimesse kōhto päwast,
 agga ei minnage moista ennese peäle kōhhut, sest
 minna ei tea ennese peäle ühtegi süüd: agga se
 pärrast ep olle ma mitte õigeks arwatud: Agga
 Isand on se, kes mo peäle kōhhut moistab. Se
 pärrast ärge moistke ühtegi kōhhut enne aega, kuni
 Isand tulleb. Kes ka pimmedusse sallajad asjad
 päwa ees tõstab, ja süddamette nouud arwalik-
 kuls teeb, ja siis saab iggaüks Jummalalt litust.

**Ewangelium kolmandamal Kristusse Tulle-
 misse Pühhal. Matt. 11, 2, 10. salmist sadik.**

Agga Joannes kui temma wangitornis kulis
 Kris-

Kristusse teud, siis läkkitas temma kaks ommast
 Jüngeritest, ja ütles temmale: Kas olled sinna se,
 kes peab tulles, woi peame meie teist ootma?
 Ja Jesus wastas ja ütles neile: Minge ja kulu-
 tage Joannessele, mis teie kulete ja näte. Pime-
 medad näwad jälle, ja jallotumad käiwad, pidda-
 litöbbised tehakse puhtaks, ja kurdid kuulwad,
 surnud ärratakse ülles, ja waestele kulutakse ar-
 mo, õppetus, ja õnnis on, kes ial ennast minust
 ei pahhanda. Agga kui need ärraläksid, hakkas
 Jesus rahwale räkima Joannesest: mis teie ol-
 lete wäljalä nud kõrbe waatma? pillirogo, mis
 tulest kõikutakse? ehk mis teie ollete wäljaläinud
 waatma? ühhe innimesse pehme riettega ehhitud?
 wata, kes pehmed rided kandwad, need on kun-
 ningatte koddade sees: ehk mis teie ollete wälja-
 läinud waatma? üht Prohweti? tõest minna üt-
 len teile, kes weel üllem on kui Prohwet; sest se on
 sesamma, kennest kirjutud on: wata, minna lä-
 kitan omma Jügli sinno palle eel, kes sinno teed
 sinno ees peab walmistama.

Epistel neljandamal Kristusse Tullemise
 Pühhal. Wilip. 4. 4-7. salmist sadit.

Olge ikka rõõmsad JEsandas. Ja ütlen
 minna: olge rõõmsad. Teie järrele and-
 minne sago tutwaks teikile innimestele: JEsand
 on liggi. Urge murretssege ühtegi, waid laske
 teikis ommad pallumissed palwe ja õhkamisse
 läbbi tännoga Jummalale teada sada. Siis
 Jummalala rahho, mis üllem on kui teik moistus,
 hojab teie süddamed ja teie meled Kristusse Je-
 susse sees.

Ewangelium neljandamal Kristusse Tulle^s missse Pühhal. Joh. 1, 19-28. salmist sadik.

Ja se on Joannesse tunnistus, kui Juda rahwas läkkitasid Jerusalemmast Preestrid ja Lewitid, et nemmad temmalt piddid küsima, kes sa olled? ja ta tunnistas, ja ei salgand mitte, ja tunnistas: minna ep olle mitte se Kristus. Ja nemmad küsifid temmalt: Mis siis? olled sinna Elias? Temma ütles: polle mitte. Olled sinna se Prohwet? ja temma kostis: ei mitte. Siis ütlesid nemmad temma wasto: kes sa siis olled? et meie wastust woime wia neile, kes meid on läkkitanud, mis sa ütled issiennesest? Temma ütles: Ma ollen ühhe hüüdja heäl kõrbes: Tehke tassafeks JSsanda teed, nenda kui Prohwet Jesaia on ütelnud. Ja need, kes ollid läkkitud, ollid Wariferide seast, ja nemmad küsifid temmalt ja ütlesid temma wasto: Miks sinna siis ristid, kui sa ep olle se Kristus, egga Elias, egga se Prohwet? Joannes kostis neile ja ütles: Minna ristin weega, agga se seisab kesk teie seas, kedda teie mitte eitunne. Se on sesamma, kes pärrast mind tulleb, kes enne mind on olnud, kelle wäärt minna ep olle, et ma temma kinga paela labli peästan. Se sündis Petabaras teisel polel Jordani, kus Joannes ristis.

Epistel esimesesl Joulo Pühhal.

Tit. 2, 11-14. salmist sadik.

Sest Jummal arm, mis õnnistust sadab, on ilmunud keikile innimestele, ja juhatab meid, et meie peame ärrasalgama jummalakartmatta ello ja ilmalikkud himmud, ja peame moist

moistlikkult ja viete, ja Jummalakartlikkult ellama sessinnatfes ma-ilmas, ja voima sedda õnnist lotust, ja se sure Jummalaga ja meie õnnisteggia JEsusse Kristusse au illumist, kes isse-ennast meie eest on annud, et ta meid pididi ärralunnas-tama teigest üllekohtust, ja puhastama ennesele issi-rahvaks, mis ussin on hea töie.

Evangelium esimesel Joulo Pühhal.

Lut. 2, 1-14. salmist sadik.

Ugga se sündis neil päivil, et sanna Keisrist Augustusfest wäljalaks, et teik ma-ilm pididi üllekirjutud sama. (Sesinnane üllekirjotamine sündis enne, kui Kirenus Kiria-ma ülle wallitseja olli) ja teik läksid ennast lastma üllekirjutada, iggaüks omma liina. Siis läks ka Josef Kalilea-maalt Naatsaretti liinast ülle Juda-maale Tarweti liina, mis hütakse Petlemmaks, (separast et ta olli Tarweti sugust ja pärrismaalt) et ta ennast pididi lastma üllekirjutada Maria omma fiilatud naesega, kes olli kaima peäl. Ugga se sündis, kui nemmad seäl ollid, sai se aeg täide, et ta pididi mahhasama, ja temma töi omma esimesse poia ilmale, ja mähkis tedda, ja panni tedda mahha sime, sest neil ep olnud muud asset maia. Ja seälsammus wäljal ollid karjatsed õidses, ja hoidsid õse omma karia. Ja wata, JEsanda Ingel seisis nende jures, ja JEsanda au paistis nende ümber, ja nemmad kartsid üpris wägga. Ja se Ingel ütles neile: ärge kartke, sest wata, ma kulutan teile suurt rõmo, mis teige rahwale peab sama, sest teile on tänna Tarweti liinas sündinud se Õnnisteggia, kes on Kristus

le Jesand. Ja se olgo teile tähheks : teie leiäte se loyse mähhitud ja sõimes maggamast. Ja ää pitselt olli se Ingliga taewa sõa wäe hulk, need kiltfid Jummalat ja ütlesid : Au olgo Jummalale kõrges, ja Ma peäl rahho, innimestest hea meel!

Epistel teisel Joulo Pühhal.

Tit. 2, 4-8. salmist sadit.

Agga kui Jummalat meie Ünnisteggia heldus ja armastus innimeste wasto ilmus, siis on temma meid õnsaks teinud, ei mitte õigusse tegudest, mis meie õllime teinud, waid omma hallastusse parrast, üesündimisse pessemis ja pühha Waimo uendamisse läbbi, kedda temma on wäljawallanud meie peäle rohkeste Jesusse Kristusse meie Ünnisteggia läbbi, et meie temma armo läbbi õigeks tehtud, iggawesse ello parraks piddime sama lotusse järrele ; se on ustaw sanna.

Ewangelium teisel Joulo Pühhal.

Luk. 2, 15-20. salmist sadit.

Ja se sündis, kui need Inglid neist said ärralainud taewa, siis ütlesid need innimestes kes Pariastest teine teise wasto : Et lakkii nüüd Pettelemma, ja wadagem kedda asja, mis on sündinud, mis Jesand meile on teada annud. Ja nemmad tullid ruttuste ja leidsid Maria ja Josefpi, ja kedda lapsokest sõimes maggamast. Agga kui nemmad kedda said näinud, lautasid nemmad kedda asja laiale, mis nelle sest lapsokesest olli räkitud ; ja keit, kes kedda kuulsid, pannid kedda immeks mis neist Pariastest neile olli räkitud. Agga Maria piddas keit need sannad meles, ja mõtles nende

nende peäle ommas süddames. Ja need karjat-
sed läksid taggasi, auustasid ja kiitsid Jummalat
keige se eest, mis nemmad ollid kuulnud ja näi-
nud, kenda kui neile oli döldud.

Epistel kolmandamal Joulo Pühhal.

Jesata. 7, 14. 15. salmist sadik.

Wata! üks neitsit saab kaima peäle, ja toob
poia ilmale, ja peab temmale pannema se
nimme **JUMMALA**; woid ja met peab ta
sõma, kuni ta moistab kurja põlgada ja head
wallitseda.

Evangelium kolmandamal Joulo Pühhal.

Joan. 1, 1-14. salmist sadik.

Algmisses olli se Sanna, ja se Sanna olli Jum-
mala jures, ja se Sanna olli Jummal. Se
samma olli algmisses Jummalala jures. Keik as-
jad on temma läbbi tehtud, ja ilma temmata ep
olle ühtegi tehtud, mis tehtud on. Temma sees
oli ello, ja se ello olli innimeste walgus, ja se wal-
gus paistas pimmedusses, ja pimmedus ei wot-
nud sedda wasto. (Üks innimenne Joannes nim-
mi, sai Jummalast läkkitud, sesinnane tulli tun-
nistussest, et temma sest walgusest pididi tunnis-
tama, et keik temma läbbi pididid uskma. Tem-
ma ep olnud mitte se walgus, waid et temma
pididi tunnistama sest walgusest.) Se olli se
rõssine walgus, kes walgustab keik innimesed,
kui ta ma-ilma sisse tulli. Temma olli ma-ilmas,
ja ma-ilm on temma läbbi tehtud, ja ma-ilm ei
tunnud tedda mitte. Temma tulli omma sisse,
ja need ommaksed ei wotnud tedda mitte wasto;
agga

agga ni mitto, kui tedda wastowotsid, neile andis temma melewalda Jummalalapsiks sada, kes temma nimme sisse uskwad, kes ep olle werrest, ei lihha tahtmissest, egga mehhe tahtmissest, waid Jummalast sündinud. Ja se Sanna sai lihhaiks, ja wottis kui ühhes maiaš meie seas ellada (ja meie näggime temma au, kui Jssast aino sündinud Poia au) täis armo ja töt.

Epistel Pühhapäwal pärrast Joulo Pühha.
Kalar. 4, 1-7. salmist sadit.

Agga minna ütlen: senni kui se pärria wäest laps on, siis ep olle temma ja sullase wahhel ühtegi wahhet, ehk ta kül keige pärrandusse issand on, waid temma on järrelekulajatte ja üllewaatjatte al seš aiaks, mis issast on seätud: nenda ka meie, kui meie wäetimad lapsed ollime, siis ollime meie kui sullased esimeste ma ilma seadmiste al. Agga kui aeg täis sai, läkkitas Jummal omma Poega, et ta piddi naesest sündima, ja kässo alla sama, et temma neid, kes kässo al ollid, piddi ärralunnastama, et meie piddime laste õigust sama. Agga et teie niüd lapsed ollete, on Jummal omma Poia Waimo teie süddamesse läkkitanud, se kistendab! Abba Jssa! sepärrast ep olle sinna ennam sullane, waid laps; agga kui sa olled laps, siis sa olled ka Jummalalaps pärria Kristusse läbbi.

Ewangelium Pühhapäwal pärrast Joulo Pühha. Luuk. 2, 33-40. salmist sadit.

Ja Josep ja temma (Kristusse) emma pannid Jimmeks, mis temmast rägiti. Ja Simeon

õnnistas neid, ja ütles Maria temma emma wasto; wata! sesinnane seisab seal langmisses ja illestousmisses mitmele Israelis, ja märgiks, kelle wasto rägitakse; (agga sinnoge omma hinge läbbi peab moodi tungima et mõtlemissed mitmest süddamest peawad arwalikkuks sama. Ja seal olli Anna üks naeste, rahwas, kes Prohwet, Wabnueli tüttar, Asseri suggu, arrust, se olli wägga elatand, ja olli omma mehhega seitse aastat ellanud parrast omma neitsi põlwe, ja temma olli liggi nelli aastat peäle kahhesakümmed läsk; se ei tulnud ial ärra pühhasi koiast, tenis Jummalat paastmisses ja palwettega õõd ja päwad. Ja sesinnane tuli senna selsammal tuunil, ja tunnistas Jesanda au illes, ja räkis temmast keikile, kes ärralunastamist Jerusalemmas wotsid. Ja kui nemmad keik said lõppetanud, mis Jesanda kässo õppetusse järrele pididi sundima, läksid nemmad tagasi Kalilea male omma Naatsaretti linna. Agga se lapsõke kaswis, ja sai kangeks waimus, täis tarkust, ja Jummalat arm olli temma peäl.

Epistel Neäri Päwal. Kalat. 3,
23, 29. salmist sadik.

Agga enne, kui usk tuli, hoiti meid kässo al, ja meie ollime linnipandud usso peäle, mis pididi ilmutadama. Nenda on käsk meie juhhataja olnud Kristusse jure, et meie usso läbbi pidime õigeks sama. Agga et usk on tulnud, ep olle meie mitte ennam juhhataja al; sest teie ollete keik Jummalat lapsed usso läbbi Kristusse Jesusse sees, sest mitto teid Kristusse sisse on ristitud, teie ollete ka ennast Kristussega ehitanud. Ep

olle

olle Juda-meest egga Kreka meest, ep olle iullast
 eaga wabbat, ep olle meest, egga naest, sest teie keif
 ollete üks Kristusse Jesusse sees; aaga kui teie
 Kristusse pärrast olete, siis ollete teie ka Abraami
 sugu, ja pärrast tootusse järrele.

Ewangelium Nääri Pääwal.

Lut. 2, 21. salmis.

Za kui kohheksa päwa täis said, et sedda last
 pididi ümberleikatama, siis pandi temmale
 nimmi JESUS, mis sest Inglise olli pandud,
 ennego temma emma ihhusse sai.

Epistel pärrast Nääri Pääwa.

Rom. 6, 3. ja 4. salmis.

Eh! eks teie ei tea? et mitto meid Kristusse
 Jesusse sisse on ristitud, et meie temma sur-
 ma sisse olleme ristitud? siis olleme meie temma
 ga mahhamaetud ristmisse läbbi surma sisse, ja
 otsogo Kristus on ülesärratud surmuse Issa au-
 läbbi, et meie ka nenda peame udes ellus käima.

Ewangelium pärrast Nääri Pääwa.

Matt. 3, 13. salmist otsani.

Siis tuli Jesus Kalilea, maalt Jordani jõele
 Joannesse jure, et tedda pididi temmast ris-
 titama. Agga Joannes kelas tedda wägga, ja
 ütles: Mul on tarwis, et mind sinnust peaks ris-
 titama, ja sinna tuled minu jure. Agga Jesus
 wastas ja ütles temma wasto: Olgo nüüd nen-
 da, sest nenda on meie kohhus keif õigust täieste
 tehha; siis jättis temma tedda. Ja kui Jesus sai
 ristitud, tuli temma seddamaid weest wälja, ja
 waga!

wata taewad tehti temmale lahti ; ja Joannes näggi Jummalä Waimo kui tuiķesse ennast mahha lastwad ja temma peäle tullewad. Ja wata ! heäl ütles taewast : Sesinnane on minno armas Doeg, kellest mul hea meel on.

Epistel kolme Runninga Päwal,

Jesaja 60, 1-6. salmist sadit.

Touse ülles, sago sa walgustud, sest sinno walgus tulleb, ja Jehowa au touseb so üle. Eest wata pimmedus kattab maad, ja pilkane pimmetahwast ; agga sinno üle touseb Jehowa ja temma au näkse sinno peäl. Ja pagganad peawad so walause järrel káima, ja kunningad se paisatusse järrel, mis sulle touseb. Tõsta ommad silmad ümberkaudu ülles, ja wata, need keik koggutakse, ja tullewad sinno jure. So poiad tullewad kangelit, ja so tütreid kaswatakse nende kõrwas. Siis saad sa nähha ja kui jõggi nende wasto joosta, ja so südda wárriseb ja saab üpris wággá rõõmsaks, kui se hull merre áres so pole pörab, ja pagganatte wággi so jure tulleb ; Kamelide hull kattab sind, Midjane ja Ewa nobbedad Kamelid, need keik tullewad Seba maalt : nemmad kandwad kulda, ja wirokit, ja kulutawad rõõmsaste Jehowa kitusfed.

Evangelium kolme Runninga Päwal.

Matt. 2, 1-12. salmist sadit.

Agga kui Jesus olli sündinud Betlemmas Juda maal kunninga Herodesse aial, wata, siis tullid targad hommiko poolt Jerusalemma, ja ütlesid ; kus on se sündinud Juda-rahwa kunningas ?

sest

sest meie olleme temma tähhe näinud hommiko-
 maal, ja olleme tulnud tedda kummardama. Ag-
 ga kui kuningas Herodes sedda kulis, ehmatas
 temma wägga ärra ja teif Jerusalemma lin tem-
 maga. Ja temma koggus kollo teif üllemad
 preestrid ja Kirjatundjad rahwa seast, ja kulas
 neilt, kus se Kristus piddi sündima. Agga nem-
 mad ütlesid temmale: Petlemmas Juda-maal,
 sest nenda on se Prohweeti läbbi kirjutud: Ja sin-
 na Petlem Juda-maal sinna ep olle milgi kombel
 se wähhem Juda Würstide seas, sest sinnuft peab
 wälja tulles se Wallitseja, kes minno Israelt
 rahwast peab kui karjane hoidma. Siis kutsus
 Herodes need Targad sallaja, ja kulas neilt diete
 sedda aega, mil se täht olli paistnud. Ja temma
 lälkitas neid Petlemma ja ütles: minge, ja kulage
 diete hästi se lapsokesse järrele, ja kui teie tedda
 leiata, siis kulutage mulle, et ka minna tulles ted-
 da kummardama. Agga kui nemmad said kun-
 ningast kuulnud, lälksid nemmad ärra, ja wata, se
 täht, mis nemmad hommiko-maal ollid näinud,
 käis nende eel, kunni temma tulli, ja seisis kohhe
 seäl ülleweel, kus se lapsokenne olli. Agga kui
 nemmad sedda tähte näggid, said nemmad üpris
 wägga rõõmsaks. Ja kui nemmad tullid senna
 kotta, leidsid nemmad se lapsokesse Maria temma
 emmaga, ja heitsid endid maaha, ja kummardasid
 tedda, ja wötsid omma warrandust lahti, ja wiisid
 temmale andid, kulda, ja wiroki ja mirri. Ja et
 Summal neid kästnud unnes, et nemmad mitte et
 piddand Herodesie jure taggasi minnema, lälksid
 nemmad teist teed taggasi omma male.

Epistel esimesel Pühapäeval pärast
kolme Runninga Pühha. Rom. 12,
1-6. salmist saidit.

Se pärast maenitsen minna teid, wennad,
Jummalala sure süddamelikke hallastusse läb-
bi, et teie annate ommad ihhud ellawaks, püh-
haks ja Jummalala melepärralisseks ohwriks, se ol-
go teie moistliil Jummalala tenistus. Ja ärge wotke
mitte sesunnatse ma ilma sarnatseid olla: waid
muutke ennast omma mele uendamisse läbbi, et
teie woiksite katsuda, mis Jummalala hea ja mele-
pärraline ja täis tahmine on. Sest ma ütlen
se armo läbbi, mis mul on antud, iggaühhele, kes
teie seast on, et temma ei arwa ennast targemaks,
kui sunnib arwada, waid et iggaüks ennesest ar-
waks nenda, kui kohhus on arwata sedda möda,
kui Jummal iggaühhele usso moõto on jagganud.
Sest otsego meil ühhe ihho sees paljo liikmid on;
agga keikil liikmettel ep olle ühtesuggust tööd: nen-
da on meid paljo üks ihho Kristusse sees: agga
iggaüks ennese kohhal olleme meie teine teise liik-
med. Agga meil on armo anded, mis sedda armo
möda, mis meile on antud, monnesuggused on.

Evangelium esimesel Pühapäeval pä-
rast kolme Runninga Pühha. Luk. 2,
41-52. salmist saidit.

Ja temma wannemad käisid igga aasta Jeru-
salemias Pasa, pühiks. Ja kui temma
täbbeteistkümnne aastaseks sai, ja nemmad ühes-
lääksid Jerusalemma, selle Pasa, pühha komba pä-
rast, ja need päwad täis said, et nemmad jälle
kois pole läksid, siis jäi se poeglaps Jesus Jeru-
salem

Salemma, ja Jofep ja temma (Kristusse) emma ei teadnud sedda mitte. Ugga kui nemmad mõtlefid tedda te-käiate feltsis ollewad, tullid nemmad ühhe päwa teed, ja otsifid tedda suggulaste ja tu wade jures, ja kui nemmad tedda ei leidnud, läksid nemmad taggasi Jerusalemma ja otsifid tedda, ja se sündis kolme päwa pärrast, et nemmad tedda leidsid pühhas koias istmast kesk õppetajatte seas, ja neid kuulmast ja neilt küsimast. Ugga keik, kes tedda kuulsid, ehmatasid ärra temma moistusse ja kostmiste pärrast. Ja kui nemmad tedda näggid, ehmatasid nemmad wägga ärra ja temma emma ütles temma wasto: Poeg, miks sa meile nenda olled teinud? wata, sinno issa ja minna olleme sind diete waewaga otsinud. Ja temma ütles nende wasto: mis se on, et teie mind ollete otsinud? eks teie ei teadnud, et ma ses pean ollema, mis mo Jäsa pärralt on? ja nemmad ei moistnud sedda sanna, mis ta neile räkis. Ja temma läks nendega alla, ja tuli Naatsaretti, ja kulis nende sanna. Ja temma emma piddas keik needfinaatsed sannad ommas süddames. Ja Jäsus kaswis tarkusses, ja pitkusses, ja armus Jummal ja innimeste jures.

Epistel teisel Pühhapäwal pärrast kolme
Runninga Pühha. Rom. 12, 6-16.
salmist sadit.

Eh! meil on Prohweti kulumamine, siis peab se usso moõdo järrele ollema; eh! meil on järrele waatmisse ammet, siis olleme meie teine teise liit med ses järrelewaatmisse ammetis; eh! on, kes õppetab, se on teise life õppetusse sees; eh! on, kes mae

maenitseb, se on teise liike maenitsusse sees; kes jagab, se tehko sedda wagga süddamega: kes on ül-
 lemaatja, se olgo ussin; kes waeste ette murret-
 seb, se tehko sedda rõmoga. Armastus ärgo olgo
 mitte fallalik; hirm olgo teise kurja eest; hoidke
 sedda head tagga. Armastage teine teist ellaste
 kui wennad; teine joudko teise ette auustamisse-
 ga. Ärge olge laisad ses, mis teie peate teggema.
 Olge nullised waimus. Pange aega tähele.
 Olge rõõmsad lotusses, kannatlikkud ahbastus-
 ses, jäge kindlaste palwesse. Mitte need püh-
 had, kennel pudo on. Püüdke heal meel wõd-
 raid wastowotta. Ünnistage neid, kes teid tak-
 tatusawad: ünnistage ja ärge wanduge mitte.
 Olge rõõmsad rõõmsadega, ja nutke nutjattega.
 Olge ühhemeelelised teine teise wasto. Ärge
 nõudke kõrki asjo, kuid heitke ennast allandiku-
 de seltsi.

Evangelium teisel Pühapäwal pärast
 kolme Kuninga Pühha. Joan. 2,
 1-11. salmist sadik.

Ja kolmandamal päwal said pulmad Kanas
 Kalilea maal, ja Jeesusse emma olli seal, ag-
 ga Jeesus ja temma Jüngrid ollid ka pulma kut-
 situd. Ja kui wina pudus, ütles Jeesusse em-
 ma temma wasto: neil ep olle wina. Jeesus ütles
 temmale: naene, mis mul on sinnoga teggemist?
 minno tund ep olle weel tulnud. Temma emma
 ütles teenridele: mis temma teise ial ütleb, sedda
 tehke. Agga senna ollid pandud kuus kinnist
 wee, riista Jуда, rahwa puhastamisse pärast,
 ja iggauhhe sisse läks kaks ehk kolm mõdo. Jee-
 sus

sus ütles neile : täitke need kumvised wee-riistad weega, ja nemmad täitsid neid äre tassa. Ja temma ütles neile : wotke nüüd nende seest, ja wige pulma-rahwa-tallitajale, ja nemmad wiisid. Agga kui pulma rahwa tallitaja sedda wet maitsis, mis wina's olli sanud, ja ei teadnud mitte, kust se olli; agga need teenrid teadsid, kes sedda wet ollid tonud, siis kutsus se pulma-rahwa-tallitaja peigmeest, ja ütles temmale: iggamees annab essite head wina, ja kui nemmad jo kül sanud, siis lahjemat; sinna olled sedda head wina tännini hoidnud. Se olli nende immeteggude hakkatus, mis Jesus teggi Kanas Kalileal-maar, ja näitis omma au ütles, ja temma Jungrid uskusid temma sisse.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Rom. 12,
17. 21. salmist jädik.

Urge olge enneste melest moisislikud. Urge makske ühhelegi kurja kurjaga. Noudke häid asjo kelside innimeste nähhes. Kui se woib olla, siis piddage leige innimestega rahho, ni paljo, kui teie polest sünnib. Urge makske isse kurja kätte armad; waid andke maad Jummalale wiyhale, sest kirjotud on: minno pärralt on se kätte maksmine, minna tahhan kätte maksta, ütleb Issand. Kui nüüd sinno waenlasel näig on, siis joda tedda, kui temmal janno on, siis joda tedda. Gest kui sa sedda teed, siis koggud sinna nullisid ühhe temma Pea peäle. Arra-anna enmast kurjast ärarawoita, kuid woida sinna kurja ärra heaga.

Evangelium kolmandamal Pühapäeval
pärast kolme Kuninga Pühha. Matt.
8, 1-13. salmist sadit.

Agga kui temma (Jesus) mäelt mahha läks,
käis paljo rahvast temma järrel. Ja wata,
üks piddalitöbbine tulli ja kummardas tedda, ja
ütles: Issand, kui sa tahhad, woid sa mind
puhtaks tehha. Ja kui Jesus kät olli sirrocanud,
putus temma temmasse, ja ütles: minna tah-
han, sa puhtaks; ja seddamaid sai temma pidda-
litöbbest puhtaks. Ja Jesus ütles temma wasto:
Katsu, et sa sedda ühhelegi ei ütles, waid minne,
näita isse ennast Preestrile, ja wi sedda andi, mis
Moses on käsknud, neile tunnistusseks. Agga
kui Jesus Kapernaumma sisse läks, tulli üks söd-
dapealik temma jure, pallus tedda ja ütles: Iss-
sand, minno sullane on alwatud koddu maas su-
res wakkus. Ja Jesus ütles temma wasto; min-
na tahan tulla ja tedda terweks tehha. Ja se
söddapealik kostis ja ütles: Issand, minna ep
olle mitte wäärt, et sa minno kattukse alla tulle,
waid üle agga üks sanna, siis saab minno sulla-
ne terweks. Sest minna ollen ka innimenne wal-
litusse al, ja minno al on söd, mehhi, ja minna
ütlen ühhe wasto: minne, siis lähhab temma, ja
teise wasto: tulle, siis tulleb temma, ja omma
sullase wasto: te sedda, siis teeb temma. Agga
kui Jesus sedda kulis, immetelles temma ja ütles
nende wasto, kes järrelkäisid: tõest, minna üt-
len teile, ei Israelistke polle minna ni suurt usko
leidnud. Agga minna ütlen teile: mitto tullewad
hommiko ja õhto poolt, ja istuwad laudas Abra-
ami ja Isaki ja Jakobiga taewa rügis, agga kun-
ningriki

ningrigi lapsed lükkatakse wälja teige süggawar
ma pimmedusse sisse, seäl peab ollema ulluminne
ja hammaste kirristamine. Ja Jesus ütles. swa
pealikko wasto: Minne, ja sulle sündko nenda,
kui sinna olled uskud. Ja temma sullane sa
terweks selsammal tunnil.

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Rom. 13,
8-10. salmist sadit.

Argo olgo teil ühtegi wölga ühhegiga, kuid et
teie teine teist armastate, sest kes teist armast
tab, se on käsko täieste piddanud. Sest se: sinna
ei pea mitte abbiello ärrarikkuma; sinna ei pea
mitte tapma; sinna ei pea mitte warrastama;
sinna ei pea mitte üllekohto tunnistama; sinna ei
pea mitte himmustama, ja kui weel üks teine käsk
on, sedda pannakse sellesinnatse sanna sisse ühte,
se on, selle sees: sinna pead omma liggimesest armast
tama kui isseennast. Armastus ei te liggimessele
kurja. Siis on nüüd armastus käsko täitminne.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal pärr
rast kolme Kuninga Pühha. Matt.
8, 23, 27. salmist sadit.

Ja kui temma (Jesus) laewa läks, siis käisid
temma Jüngrid temma järrel, ja wata, siis
tousis suur laenetamine merre peäl, nenda et se
laew laenedega katteri, agga temma maggas. Ja
temma Jüngrid tullid temma jure, ja ärratastid
tedda ülles, ja ütlesid: Issand aita meid meie
lähhame hukka. Ja temma ütles nende wasto:
Miskpärrast ollete teie arrad, teie nõdra, usfulis
sed?

sed? Siis tuisis temma ülles, ja ähwardas tuled ja merd, siis sai se koggone waikseks. Agga innimesed immetellesid ja ütlesid: Missuggune on se, et ka tuled ja se merri temma sanna wotwad kuulda.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast kolme Runninga Pühha. Koloss.

3, 12, 17. salmist sadik.

Sepärrast ehhitage ennast kui Jummalala ärra wallitsetud, pühhad ja armastud, südda melikko hallastussega, heldussega, allandussega, tassandussega, pitka melega: kannatage teine teisege, ja andke andeks teine teisele, kui kellelgi on middagi kaebamist teise peäle; kui Kristus teile ka on andeks annud, nenda tehke ka teie. Agga keige se peäle ehhitage ennast armastussega, se on õlge tuggew sidde. Ja Jummalala rahho wallitsego omma woido anniga teie süddamette sees, seks ollete teie ka kutsutud ühhe ihho sees, ja õlge tännalikud. Kristusse sanna ellago rohkes te teie sees keige tarkusse sees; õppetage ja maenitsege isse ennast mängi- ja litusse, lauludega, ja mu waimolikko lauludega; laulge kauniste Issandale ommas süddames. Ja keik, mis teie ial wottate tehha sanna ehl tõga, sedda tehke keik Issanda Jesusse nimmel, ja tännage Jummalat ja Issa temma läbbi.

Evangelium wiendamal Pühhapäwal pärrast kolme Runninga Pühha. Matt. 13,

24-30. salmist sadik.

Ühhe teise tähhendamisse sanna panni temma

(Jesus) nende ette, ja ütles: Täewa-riik on ühhe innimesse sarnane, kes head semet omma põllo peäle külwas. Agga kui innimesed maggasid, tulli temma waenlane ja külwas umrohhto kess nisso sekka, ja läks ärra. Kui nüüd orras kaswis ja wilja kändis, siis nähti ka se umrohhi. Agga mala-issanda sullased tullid temma jure ja ütlesid temmale: Issand, eks sa olle head semet omma põllo peäle külwanud, kust temmale nüüd se umrohhi tulleb? Agga temma ütles neile: sedda on teinud üks innimenne kes waenlane. Siis ütlesid sullased temma wasto: Kas sa siis tahhad et meie peame minnema ja sedda kolkokogguma? Agga temma ütles: Ei mitte, et teie ühtlase sega sedda nisso wälja ei kisu, kui teie sedda umrohhto kolkokoggute. Laske mollemad ühtlase kaswada-leikusseks, ja leikusse aial tahhan minna leikiats tele bölda: Koggune enne sedda umrohhto, ja siduge sedda wihto sedda ärrapõlletada, agga sedda nisso pange kolko minno aita.

Epistel kuendamal Pühhapäwal pärrast kolme Kuninga Pühha. 1. Tessal. 5, 1-11.
salmist sad:K.

Agga, wennad, neist aegust ja tundidest ep olle tarwis teile kirjotada. Sest teie isse teate hästi öiete, et Issanda pääw nenda tulleb kui warras ösel. Sest kui nemmad ütlewad, rahho on, ja posse ühtegi hädda; siis tulleb äkkilinne hukatus nende peäle, nenda kui lapse waero selle peäle, kes kaima peäl on, ja nemmad ei peäse mitte. Agga teie, wennad, ep olle mitte pimmedusses, et se pääw teid peaks kui warras kinnisama. Teie

Teie ollete walgusse lapsed ja pawa lapsed; meie ep olle mitte õ egga pimmedusse lapsed. Sepärast nüüd, ärge maggagem ka kui need teised, waid walwagem ning olgem kassinad. Gest, kes maggawad, need maggawad õsel, ja kes joobnuffs sawad, need on õsel joobnud. Agga meie, kes meie pawal lapsed olleme, olgem kassinad, eh hitud usso ja armastusse raudridega, ja raudpübaraga, se on, õnnistusse lotussega. Gest Jummal ep olle meid seadnud wiha alla, waid et meie peame õnnistust kätte sama omma Issanda Jeesuse Kristusse läbbi, kes meie eest on surunud, et meie, eh walwame eh maggame, temmaga ühtlase peame ellama. Sepärast maenitsege ennast issekeskis, ja õppetage teine teist, nenda kui teie ka tete.

Evangelium kuendamal Pühhapawal pärrast kolme Kuninga Pühha. Matt.

25, 1-13. Jalmist sadit.

Siis on taewa-riik kümne neitsi sarnane, kes ommad lampid wotsid, ja läksid wälja peigmehe wasto. Agga wiis nende seast ollid moistlikud, ja wiis rummalad. Kes rummalad ollid need wotsid ommad lampid, agga nemmad ei wotnud mitte õli ennestega, agga need moistlikud wotsid õli omma astjade sisse ühtlase omma lampidega. Agga kui peigmees wibis, said nemmad teie unniseks, ja uinusi maggama. Agga teie õse kuuldi üks heal: Wata peigmees tulleb, minge wälja temma wasto. Siis tousid teie needsammad neitsid ülles, ja walmistasid ommad lampid. Agga need rummalad ütlesid moistlik-

Kude wasto : Andke meile teie õllist, sest meie lam-
pid kustuvad ärra. Agga need moistlikud kost-
sid ja ütlesid : ei mitte, et teil ja meil mitte ei pu-
du ; waid minge enneminne kaupmeeste jure, ja
ostke ennestele. Agga kui nemmad ärralaksid ost-
ma, tulli se peigmees, ja kes walmid õllid, laksid
temmaga pulma, ja üks pandi lukko. Agga wi-
maks tullid ka need teised neitsid ja ütlesid : Jä-
sand, Jäsand, te meile lahti. Agga temma kos-
tis ja ütles : Edest minna ütlen teile, minna ei
tunne teid mitte. Sepärrast walwage, sest teie
ei tea sedda päwa egga tundi, millal innimesse
Poeg tulleb.

Epistel ühheksamal Pühhapäwal enne Kris-
tusse üllestoumisse Pühha. 1 Kor.

9, 24=10, 5. salmist sadik.

Eks teie tea, et, kes woido jookswad, need
jookswad kül keik, agga üks saab jooksmisse
woido andi. Jookske nenda, et teie sedda kätte sate.
Agga iggaüks, kes woitleb, on keikis asjus kassin.
Nemmad on kül sepärrast kassinad, et nemmad
kadduwa kroni sawad, agga meie same hukkamine
nematta kroni. Sepärrast jooksen minna nüüd
nenda, ei mitte kui teadmatta asja peäle. Ma woit-
len nenda, ei mitte kui se, kes tuult peksab, waid
minna sunnin omma ihho, ja tallitsen sedda, et
minna muile jutlust ei ütse, ja isse ei sa kõlwatu-
maks. Agga minna ei tahha, wennad, et teil
peab teadmatta ollema, et meie wannemad keik
on pilwe al olnud, ja on keik merrest läbbikainud,
ja on keik Mosesse peäle ristitud pilwe, ja merre-
fees ; ja keik on ühhesuggust waimolikko roga sö-
nud,

nud, ja on teie ühhesugust waimolikkõ jomas
aega ionud, (sest nemmad joid waimolikkust jär-
rele-tullerast kaljust; agga se kaljo olli Kristus.)
Agga se surem hull nende seast ep olnud mitte
Jummalale mele pärrast, sest nemmad on kõrbe
mahhalõdud.

Evangelium ühheksamal Pühapäawal enne
Kristuse ülestõusmist Pühha. Matt.

20, 1-16. salmist sadik.

Sest taewa riik on ühe innimesse sarnane kes
maia isand, kes warra hommiko wäljaläks
tõtegiad palkama omma winamäele. Agga kui
temma nende tõtegiattega olli leppinud ühe te-
nari-rahbaga päwa palgaks, siis läkitas temma
neid omma wina-mäele. Ja temma läks wälja
kolmandamal tunnil, ja näggi teisi turro peäl tõta
seiswad, ja ütles nende wasto: Minge ka teie
wina mäele, ja mis ial õige on, tahhan minna
teile anda; ja nemmad läksid ärra. Ja läks
temma wälja kuendamal ja ühheksamal tunnil,
ja teggi nendasammoti. Agga üheteistkümnemal
tunnil läks temma wälja, ja leidis teisi tõta seis-
mast, ja ütles nende wasto: Mis teie siin teige
päwa tõta seisate? Nemmad ütlesid temmale:
Meid ep olle ükski palganud. Temma ütles neile:
Minge teiege wina-mäele, ja mis ial õige on,
peate teie sama. Agga kui õhto sai, ütles se wi-
na mäe isand omma üllewaatija wasto: Kutsu
need tõtegiad, ja anna neile palka, ja hakka
wiimsist esimesest sadik. Ja kui need tullid, kes
üheteistkümnemal tunnil ollid palgatud, said nem-
mad iggaüks ühe tenari-rahha. Agga kui need
esimes-

essimessest tulli, mõtlestid nemmad, et nemmad
 piddid ennast sama, ja needsammad said ka ig
 gaüks ühe tenari rahha. Agga kui nemmad
 sedda sanud, nurrisesid nemmad se maia issanda
 wasto ja ütlesid: Needsinnatsest wiimsesid on agga
 ühe tunni tööd teinud, ja sinna olled neid meie
 arrolisest teinud, kes meie päwa koorma ja pal
 lawat olleme kannud. Agga temma kostis, ja
 ütles ühele nende seast: Göbber, minna ei te
 sulle mitte liga, eks sa olle minnoga ühe tenari
 rahhaga leppinud? wotta so omma ja minne om
 ma teed; agga minna tahhan sellesinnatse wiim
 sele anda nenda kui sullegi; ehk eks mul olle lubba
 minno ommaga tehha, mis minna tahhan? ehk
 ons sinno meel pahha, et minna hea ollen? Men
 da sawad need wiimsesid essimesest, ja need essi
 messesid wiimses; sest paljo on kutsutud, agga
 pisut ärrawallisetud.

Epistel kahhesamal Pühapäwal enne Kris
 tusse ülestoumisses Pühha. 2 Kor. 11,
 19, 12, 9. salmist sadik.

Sest teie sallite rummalaid heal meel, et teie
 mõistlikkud ollete. Sest teie sallite, kui teid
 kegi sullasiks teeb kui kegi teie omma ärrasööb, kui
 kegi palka wottab, kui kegi surustelleb, kui kegi teid
 wasto silmi lööb. Se teotusse pärrast rāgin min
 na sedda, kui ollekse meie nõdroks läinud. Ag
 ga, mis peäle kegi julge on, (ma rāgin rumma
 lusse) se peäle ollen minna ka julge. Nemmad
 on Ebreä, mehhed, minna ka: nemmad on Israeli
 lapsed, minna ka: nemmad on Abraami sugu,
 minna ka: nemmad on Kristusse teenrid, (ma rā
 gin

gin rummalaste) minna ollen üllem: ma ollen en-
 nam waewa näinud, paljo ennam hopa sanud,
 ennam wangis ja sagedaste surma häddas olnud,
 Juda rahwa käest ollen minna wiiskord sanud
 übbe hobi wähhem kui nellikümme. Kolmkord
 ollen ma wiisadega pekstud, ükskord kinswidega
 wiisatud, kolmkord on laew käest ärra hukka
 läinud, terve õ ja päwa ollen ma süggawas mer-
 res olnud. Sagedaste on mul teekäimissi olnud,
 ma ollen olnud joggede peäl mitmes häddas, mit-
 mes häddas mõrtsukatte seas, mitmes häddas
 omma rahwa seas, mitmes häddas pagganatte
 seas, mitmes häddas liinas, mitmes häddas kõr-
 bes, mitmes häddas merre peäl, mitmes häddas
 wallewendade seas. Ed ja waewa sees, sagge-
 daste mitmes walwamisses, nälja ja janno sees,
 sagedaste paastmistes, külmas ja allastusses;
 ilma need asjad mis wäljast on, käib se murre lei-
 tide koggoduste eest hulgal mo peäle. Kes on
 nõdder, ja minna ei peaks nõdraks sama? kedda
 pahhandaks, ja mo südda ei peaks sees põllema?
 Kui peab küttema, siis tahhan minna neist asjust,
 mis minno nõdrusses on, litelda. Jummal ja
 meie Issanda Jesusse Kristusse Issa, kas on ig-
 gaweste kidetud, se teab, et ma mitte ei walleta.
 Tamaskusses hoidis Ureta kunninga pealik Ta-
 masko rahwa liina, ja tahtis mind kinniwõtta,
 ja mind lasti aknast kowwi sees mahha müri mö-
 da, ja minna pääsesin temma käest. Kiitkemissest
 ep olle mul kül kasso, siiski tullen minna nägge-
 missed ja Issanda ilmutamised üleeräkima.
 Ma tunnen übbe innimesse Kristusse sees nelja
 teistkümmne aasta eest, (kas temma ihho sees olnud,
 ei

ei tea minna, ehk kas ta ihhust ärra olnud, ei tea ma mitte, Jummal teab,) seddasamma kisti kolmanidamast taewast sadik. Ja ma tunnen seddasamma innimest, kas ta ihhus ehk ihhust ärra olnud, ei tea ma mitte, Jummal teab.) Sedda kisti Paradisi sisse, ja kulis sanno, mis ei woi ülesrääkida, mis innimesel ei sünni rääkida. Sestasammaast tahhan minna kitleda; agga isse enne sest ei tahha ma kitleda muido, kui agga omma nõdruste sees. Sest kui minna ka tahhaksin kitleda, ei olle minna sepärrast rummal; sest ma tahhan tõt rääkida; agga ma jättan sedda nenda, et ei ükski minnust ei arwa ennam, kui ta mind näab ollewad, ehk mis ta minnust kuleb. Ja et ma nende üpris suurte ilmutamiste pärrast ei pea surustellema, on mulle lihha sisse wai antud, sadana ingel, et ta mind peab ruskikaga löma, et minna mitte ei surustelle. Sesamma pärrast ollen minna kolmkord Issandat pallunud, et se minnust peaks ärralahluma; agga temma on mulle ütelnud: Sulle saab kül minno armust; sest mo wäggi saab nõdrusse sees täit woimust. Sepärrast tahhan ma paljo ennam omma nõdruste sees kitleda, et Kristusse wäggi minno ülle woiks waijada.

Ewangelium kahhesamal Pühhapäwal enne Kristusse üllestroumissse Pühha.

Luk. 8, 4-15. salmist sadik.

Agga kui paljo rahwast ühhes kous olli, ja keiklist lähadest temma jure tõtjüd, rääkis ta tahhendamisse saana läbbi: üks külwaja läts wälja omma semet külwama, ja kui ta külwas, tulkus

kullus muist tee äre, ja sõtkuti ärra, ja need lin-
 nud mis taewa al, sõid sedda ärra; ja muist kull-
 us kaljo peäle, ja kui temma toufis, kuiwas tem-
 ma ärra, sepärrast et temmal ep olnud märga:
 ja muist kullus käst obhakatte sekka, ja need ob-
 hakad toufid ühtlase ülles ja lämmatasid sedda
 ärra. Ja muist kullus hea Ma peäle, ja kui tem-
 ma toufis, kandis temma saakortse wilja. Kui
 ta sedda ütles, hüdis temma: Kel kõrwad on
 kuulda, se kuulgo. Agga temma Jüngrid kus-
 sifid temmalt ja ütlesid: mis tähhendamisse san-
 na se piddi ollema? agga temma ütles: Teile on
 Jummalaga rigi sallaja-asiad teada antud, agga
 teistele tähhendamisse sannade läbbi, et nemmad
 nähhes ei nä, ja kuuldes ei moista. Agga se on
 se tähhendamisse sanna: Se seme on Jummalaga
 sanna. Agga tee, äärtseid on need, kes sedda kuul-
 wad; pärrast tulleb kurrat, ja wottab se sanna
 nende süddamest ärra, et nemmad ei pea uskma
 egga õnsaks sama. Agga kaljopeälseid on need,
 kes, kui nemmad kuulwad, sedda sanna rõmoga
 wastowotwad, agga neil ep olle mitte juurt, üs-
 tikesseks aiaks uskwad nemmad, ja kuusatusse
 aial tagganewad nemmad ärra. Agga mis ob-
 hakatte sekka kullus, needsinnatsed on need, kes
 kuulwad ja lähewad omma tõle, ja neid lämman-
 talse ärra ma- ilma murrest, ja rikkussest, ja se-
 sannaatse ello himmudest, ja ei kanna walmist wilja.
 Agga, mis hea Ma sees on, need on needsinnatsed,
 kes sedda sanna kuulwad, ja kanni ja hea südda-
 me sees piddawad, ja kandwad wilja kanna-
 tades.

Epistel seitsemel Pühhapäwal enne Kristus
se üllestrousmisse Pühha, ehk Paasto
Pühhapäwal. 1 Kor. 13, 1-13.

salmist sadit.

Kui ma innimeste ja Inalide keeltega räägin,
agga mul ei olle armastust, siis olleksin minna
üks wass, mis kummiseb, ja kelloke, mis helliseb.
Ja kui ma woiksin prohwetit wiisil rääkida, ja teak-
sin keik sallajad asjad, ja keik tundmist, ja kui mul
olleks keik se usk, nenda et ma woiksin mäggesid
asfemelt ärratõsta, agga mul polleks armastust,
siis ei olle minnust ühtegi. Ja kui ma keik omma
warra ärrajaggaksin, ja kui ma omma ihho au-
naksin, et tedda ärrapõlletakse, ja mul ei olleks
armastust, siis ei olleks minnul sest ühtegi kasso.
Armastus on pitkamelelinne, ta näitab omma
heldust illes, armastus ei olle kadde, armastus ei
te wallatust, temma ei surustelle. Temma ei näi-
ta ennast kurjaste, temma ei otsi omma kasso,
temma ei sa wihhaseks temma ei mõtle kurja peä-
le. Jummal ep olle rõmo illekohtust, agga tõe
pärast on temmal teistega rõõm. Temma sallib
keik, ta ussub keik, ta lodab keik, temma kannatab
keik. Armastus ei wäsi ial ärra. Agga olgo
prohweti, tulutamisset, need lõpwad ärra; olgo
keled, need jäwad mahha, olgo tundmine, se
lõppeb ärra. Sest pissut on, mis meie tunneme,
ja pissut on, mis meie prohwetit wiisil räägime.
Agga kui se täis asiti tulleb, siis lõppeb se ärra mis
põlkkult on. Kui ma wäeti laps ollin, siis rääk-
sin minna kui wäeti laps, ma olin tarfs kui üks
wäeti laps, ja mul ellid wäetima lapsse mõtted:
agga kui ma mehheks sain, siis jätsin minna mah-
ha

ha wäetima lapse kumbed. Eest meie näme nüüd
kui ühhes peeglis moistetuses, agga siis paljest
pallesse; nüüd tunnen minna pissut, agga siis
saan ma ärratunda, nenda kui minna ka ollen
ärratuntud. Agga nüüd jääb usk, lotus, armastus,
need kolm; agga surem neist on armastus.

Evangelium seitsemel Pühhapäwal enne
Kristuse ülestoumisest Pühha, ehk Paasto
Pühhapäwal. Luk. 18, 31-43.

Salmist sadik.

Agga temma (Jesus) wottis neid kakssteistküm-
mend ennese jure, ja ütles neile: wata, meie
lähhame üles Jerusalemma, ja keik peab lõppeta-
dama, mis prohwetide läbbi on kirjotud innimesse
Woiaht. Eest tedda antakse ärra pagganatte kät-
te, ja tedda naertakse ja teotakse ärra ja temma
peäle süllitakse, ja kui nemmad tedda sawad piit-
saga peksnud, siis tapwad nemmad tedda ärra,
ja kolmandamal päwal peab temma jälle üles-
tousma. Agga nemmad ei moistnud sest middagi,
ja seinnane kõnne olli nende eest warjul, ja nem-
mad ei moistnud mitte, mis döldi. Agga se sündis,
kui temma Jeriko liina liggi sai, siis istus üks pim-
me tee äres ja kerjas. Agga kui ta rahwast kulis
mõdamiuenwad, kulas temma, mis se pididi olles-
ma. Agga nemmad kulutasid temmale: Jesus
Maatforettist lähháb möda. Siis küssendas tem-
ma wägga ja ütles: Jesus, Saweti poeg, heida
armo minno peäle! Agga need, kes ees käisid,
sõitlesid tedda, et ta pididi wait ollema: agga tem-
ma küssendas paljo ennam: Saweti poeg, heida
armo minno peäle! Agga Jesus jäi seisma, ja

Käskis tedda ennese jure tua; agga kui temma liggi sai, küsis ta temmalt ja ütles: mis sa tahhad et ma sulle pean teggema? agga temma ütles: **J**esand, et ma woiksin jälle nähha. Ja **J**esüs ütles temmale: et nä jälle, sinno usk on sind alinud: ja seddamaid näggi temma jälle ja käis temma järrel Jummalat auustades. Ja keik rahwas, kes sedda näggi, andis Jummalale kiitust.

Epistel esimesesl Pühapäwal Paastusel
2 Kor. 6, 1, 10. salmist sadik.

Agga meie kui abbimehhed maenitseme teid ka et teie Jummalala armo ei pea asjata wasto wõtma. Sest temma ütleb: minna ollen sind armsal aial kuulnud, ja ollen sind õnnistusse pääwal aitnud. Wata, nüüd on se õige armastus wata, nüüd on se õnnistusse pääw. Meie ei annu ühhegi asja sees ei ühtegi pahhandust, et meie armastus ei sa ärranaertud, waid keikis näitame meie ennast wälja kui Jummalala teenrid: sures kannatusses, mitmes willetsusses, mitmes häddas, mitmes ahhastusses, hawus, wangis, mäsamistes, mitmes töös, mitmes walwamisses, mitmes paastmisses, puhhastusses, tundmisses, pittas meles, heldusses, pühhas Waimus, armastusses, mis ep olle sallalik, töe sannas, Jummalala wäesõdigusse sõda riistade läbbi parremal ja pahhemal polel. Au ja häbbi läbbi, kurja kõnne ja hea kõnne läbbi, kui eksitajad, ja siiski tössised: kui tundmatta, ja ommeti kül tutwad: kui need, kes surewad, ja wata, meie ellame: kui, need, kedda pareristakse, ja kedda ommeti ei surmata: kui kurwasustud, agga ikka rõõmsad: kui waesed, agga keik

paljo rikkaks tegaewad, kui need, kenneel middagi ei olle, ja kelle kä ommeti keik on.

Evangelium esimesesl Pühhapäwal Paasrus. Matt. 4, 1-11. salmist sadik.

Siis widi Jesust pühast Waimust kõrbe, et tedda pididi kurratist kiusatama. Ja kui temma nellikümmend päwa ja nellikümmend ööd sai paastnud, siis tulli temmale pärrast nälg kätte. Ja se kiusaia tulli temma jure ja ütles: Kui sa Jummalala Hoeg olled, siis ütles, et needsinnadsed kirowid leibuks sawad. Agga temma wastas ja ütles: Kirjotud on: inimenne ei ella mitte ükspäinis kirowast, waid iggauhhest sannast, mis Jummalala suust läbbi käib. Siis wöttis tedda kurrat ennesega pühha liina, ja panni tedda pühha koia harja peäle, ja ütles temmale: Kui sa Jummalala Hoeg olled, siis kukkuta ennast mahha, sest kirjotud on: temma tahhab omma inglid sinno pärrast käsida, ja nemmad peawad sind kätte peäle wõtma, et sinna omma jalga kirowi wasto ei ial pea toukama. Jesus ütles temmale: ta on kirjotud: sinna ei pea Issandat omma Jummalat mitte kiusama. Ta wöttis tedda kurrat ennesega ühhe wägga kõrge mäe peäle, ja näitis temmale keik ma, ilma kunningrigid ja nende au, ja ütles temmale: sedda keik tahhan minna sulle anda, kui sa mabhabeidad ja mind kummardad. Siis ütles Jesus temmale: Taggane sadan, sest kirjotud on: sinna pead Issandat omma Jummalat kummardama, ja tedda ükspäinis tenima. Siis jättis tedda kurrat mahha, ja wata, inglid tullid temma jure ja temsid tedda.

Epistel teisel Pühhapäwal Paastus. 1. Tess
sal. 4, 1-7. salmist sadit.

Mis muud weel, wennad, kui et meie teid val-
lume ja maenitseme Issanda Jesusse sees
nenda kui teie ollete meie käest sanud sedda, mi-
wihil teie peate ellama, ja Jummalale mele pärrast
ollemale, et teie weel täiemaks sate. Sest teie tea-
te, mis käsud meie teile olleme annud Issanda
Jesusse läbbi. Sest se on Jummalale tahtminne,
teie pühhitseminne, et teie ennast hoiate hore, ello-
eest, et iggõuks teie seast teaks omma astia hoida
pühhitsemisse ja au sees: ei mitte himmo-tõrwe-
nenda kui pagganadke, kes Jummalat ei tuane,
et ükski ei te üllekohto, egga petta omma wenda
sesinnatse astia sees, sepärrast, et Issand on kätte-
maksja teige nendesinnaste astiade pärrast, nen-
da kui meiegi teile olleme enne ütelnud ning tun-
nistanud. Sest Jummal ep olle meid mitte kutsu-
nud rojusseks, waid pühhitsemisseks.

Ewangelium teisel Pühhapäwal Paastus.

Matt. 15, 21-28. salmist sadit.

Ja Jesus tuli seält ärra, ja läks Tirusse ja
Sidoni rikide pole. Ja wata, üks Kananea-
ma naene tuli neist raiadest wälja, ja küssendab
ja ütles temmale: Issand Daweti poeg, balla-
ta minno peäle, minno tüttar waewatakse kurjast
waimust kurjaste. Agga temma ei wastand tem-
male sannagi. Siis astsid temma jüngrid temma
jure, ja pallusid tedda, ja ütlesid: Sada tedda
ärra, sest temma küssendab meid takka. Agga
temma kostis ja ütles: Minna ep olle mitte läbi-
kutud, kui agga Israeli suggu ärrakaddunud lam-
maste

maste jure. Agga se naene tulli ja kummardas
 teda, ja ütles: Issand aita mind! Agga temma
 kostis ja ütles: Se ep olle mitte hea, et laste leib
 woetakse ja koerde ette heidetakse. Agga temma
 ütles: Jah, Issand, kummatagi söwad need koe-
 roksesed need rasoksesed, mis nende issandatte
 laua peält mahhalangewad. Siis kostis Jesus
 ja ütles temma wasto: Oh naene! sinno usk on
 suur, sulle sündko nenda kui sa tahhad. Ja tem-
 ma tüttar sai terweks sest sammast tunnist.

Epistel kolmandamal Pühapäwal Paas-
 rus. Ewes. 5, 19. salmist sadik.

Siis olge nüüd Jummalale järrelkäiad, kui ar-
 mad lapsed, ja käige armastusse sees, nenda
 kui ka Kristus meid on armastanud, ja on is-
 seennast meie eest ärraannud anniks ja ohwriks,
 Jummalale maggusaks haifuks; agga horajahit
 ja keik rojastus ehk ahnus olgo nimmetamatta
 teie seas, nenda kui pühhadele sünnib: ja hääbe-
 matta tõ ja jölle kõnne ehk naljahaitminne, mis
 ei sünni, waid enneminne tännamist olgo teie seas.
 Sest sedda teate teie, et ei ühhelgi horapididajal,
 egga reppul egga ahnel, kes on woõra ju. amala
 tener, ep olle pärrimist Kristusse ja Jummalale ri-
 tis. Ükski ärgo petko teid tühja sannadega, sest
 nende asjade pärrast tulleb Jummalale wihha san-
 nakuulmatta laste peäle, sepärrast ärge sage mit-
 te nende seltsimehhiks. Sest teie ollite ennemuiste
 pimmedus, agga nüüd ollite teie walgus Issanda
 sees: ellage kui walgusse lapsed. Sest Waimo
 kasso näitab ennast keigelugguse headusse ja õigus-
 se ja tõe sees.

Ewangelium kolmandamal Pühapäeval
Paastus. Luk. 11, 14-28. salmist sadit.

Sa temma aias ühhe kurja waimo wälja, ja see
samma olli keletu; agga kui kurri waim sai
wäljalainud, siis sündis, et se keletu räkis, ja rah-
was panni sedda immeks. Agga monningad nend-
de seast ütlesid: Temma aiat kurjad waimud
wälja Peeltsebuli kurja waimude üllema läbbi.
Agga teised kuusasiid tedda, ja küsisiid temmalt im-
me-tähte taewast; agga temma moistis nende
mõtted ärra ja ütles nende wasto: Igga kunning-
riik, mis issekestis ridus on, lähhab hukka; ja se
kõdda, mis teisega ridus on, langeb; agga kui sa-
dan ka isseennesega ridus on, kuis woib temma
kuningriik jada seisma? et teie ütlete, mind
Peeltsebuli läbbi kurjad waimud wäljaaiawad.
Agga kui minna Peeltsebuli läbbi kurjad waimud
wäljaaian, kelle läbbi aiawab teie lapsed neid wäl-
ja? sepärrast peawad nemmad teie kohtomo sijad
ollema; agga kui minna Jummalä sörme läbbi
kurjad waimud wäljaaian, siis on Jummalä riik
teie jure tulnud. Kui se wäggerw sõariistadega
ehhitud sõddamees omma kõdda hõlab, siis on tem-
ma warra rahhul, agga kui üks wäggerwam tedda
temma peäle tulleb, ja tedda ärrawoidab, siis wõt-
tab ta ärra keik temma sõariistad, mis peäle ta
lotis, ja jaggab temma saki wälja. Kes minnoga
ei olle, se on minno wasto, ja kes minnoga ei
kõggu, se pillab ärra. Kui rojane waim innimes-
sest on wäljalainud, siis kälb temma kuwad pai-
gad läbbi ja otsib hingamist, ja kui temma ei leia,
siis ütleb temma: ma tahhan ümberpõrda omma
kotta, kust ma ollen wäljatulnud. Ja kui temma
tulleb,

tulleb, siis leiab ta sedda luaga pühhitud ja ehhitud ollemast, siis lähhab temma ja wottab enuesega seitse teist waimo, kes kurjemad on tedda ennast, ja kui nemmad senna sisse tulleswad, siis ellawad nemmad seäl, ja lähhab selle innimesse wiimne luggu pahhemaks kui essimenne. Agga se sündis kui ta sedda räkis, tõstis üks ugene rahwa seas omma heält, ja ütles temmale: Onnis on se ihho, mis sind on kannud, ja need rinnad, mis sinna olled immenud. Agga temma ütles: Jah! õnsad on need, kes Jummalä sanna kuulwad, ja sedda tallele pannewad.

Epistel neljandamal Pühhapäwal Paastus.

Kalat. 4, 21-31. salmist sadik.

Üttele mulle, kes teie kässo al tahhate olla, üks teie ei kule sedda kässo? sest kirjutud on, et Abraamil üks poega olnud, teine ümmardajast ja teine wabbat-naesest. Ja teine sest ümmardajast on lihha polest sündinud, agga teine sest wabbat-naesest tootusse läbbi. Need asjad tähendawad middagi. Sest need üks naeste-rahwas on need üks seädust, se teine Sinai mäelt, mis sullasepõlweks sunnitab, se on Agar; sest Agar on Sinai mäggi Arabia maal, ja sunnib selle Jerusalemmaga ühte, mis nüüd on, agga ta orjab oma lastega: agga se Jerusalemm, mis üllewel on, se on se wabbat-naene, mis meie keikide emma on. Sest kirjutud on: Olla rõmus sa siggimatta, kes sinna ei kanna ilmale; tõsta heält ja küssenda wägga, kes sa lapse waewas ei olle, sest sel, kes mehhetä on, on paljo ennam lapsi kui sel, kenneel mees on. Agga wennad, meie olleme nenda kui

Isak, tootusse lapsed. Agga kui sel ajal se, kes libha polest olli sündinud, tedda takkaktusas, kes Waimo polest olli sündinud, nenda ka nüüd. Agga, mis ütleb se kirri? lülka ümmardaja ja temma poega wälja, sest selle ümmardaja poeg ei pea mitte pärrima selle wabbat-naese poiaga. Sepärrast, wennad, ep olle meie mitte ennami ümmardaja waid wabbat-naese lapsed.

Ewangelium neljandamal Pühapääwal
Paastus. Joh. 6, 1-15. salmist sadik.

Märrast sedda läks Jesus ärra ülle Kalilea merre Tiberia liina kaudo, ja paljo rahwast käis temma järrel, et nemmad temma immetähhed nägaid, mis temma haigedele teagi. Agga Jesus läks ülles mäe peäle, ja istus sinna omma jüngeritega. Agga se Wasa Juda rahwa pühha olli liggi. Kui nüüd Jesus ommad silmad ülles tõstis ja näggi paljo rahwast ennese jure tulleswad, siis ütles temma Wilippusse wasto: Kust peame meie leibo ostma, et needsinnatsed sawad süa? (agga sedda ütles temma tedda Kuusades, sest ta teadis kül, mis ta pididi teggema.) Wilippus wastas temmale: Leibo kahha saa tenari, rahha eest ei lö mitte neile ette, et iggaüks neist agga pisut wõttaks. Üks temma jüngeritest Andreas Simona Peetrusse-wend ütleb temmale: Siin on üks poisike, sel on wiis ohrast leiba ja kaks kallokest, agga mis se on ni mitmele? Agga Jesus ütles: saatke need inimessed mahha-istma. Agga seal paikas olli paljo rohto; siis istusid mahhaarro järrele liggi wiis tuhhat meest. Agga Jesus wõttis need leiwad, ja tännas ja andis jüngerite

le, agaa need jüngrid neile, kes maas istfid: sel
sammal kombel ka neist pallokesest, ni paljo kui
nemmad tahtsid. Agga kui nende kõhitud täis sa-
nud, ütles temma omma jüngritele: Korristage
need üllejänud pallokesed kokko, et ühtegi ei sa
hukka. Siis korristasid nemmad kokko ja täidsid
kalksteistikümmend korwi täit pallokesi neist wiest
ohra leiwast, mis ollid üllejänud neist, kes ollid sö-
nud. Kui nüüd need inimessed se immetähhe
näggid, mis Jeesus teggi, ütlesid nemmad: Sesin-
nane on tdest se Prohwet, kes ma ilma sisse peab
tulles. Kui nüüd Jeesus moistis, et nemmad
tahtsid tulla, ja tedda wäggise wotta, et nemmad
tedda pidid kunningaks tõstma, siis läks ta jälle
kõrwale mäe peäle ainouksi.

Epistel wiendamal Pühhapäwal Paastus.
Ebr. 9, 11-15. salmist sadit.

Agga Kristus on tulnud kui tullewatte hea as-
jade üllem Preester, ja ühhe surema ja täie-
ma telgi läbbi, mis ei olle kättega tehtud, se on,
mis ei olle sedda wiisi ehitud, ja ei mitte sikkade
egga wassikatte werre läbbi, waid omma werre
läbbi on temma ükskord senna pühha paiga sisse
läinud, ja iggawest ärralunnastamist leidnud.
Sest kui härgade ja sikkade werri ja lehma tuht,
mis nende peäle, kes rojaseks sanud, ripputakse,
pühhas teeb lihha puhastusseks: kui paljo en-
nam Kristusse werri, kes iggawesse Waimo läb-
bi ennast isse ilma wiggata Jummalale on ohri-
nud, puhastab teie süddame, tunnistust surnuist
teggudest, sedda ellawat: Jummalat tenida. Ja
sepärrast on temma ue seadusse wahhemees, et
E 5 need,

need, kes on kutsutud, iggawesse parrandusse tootust piddid sama parrast sedda, kui Kristusse surm sai olnud ärralunnastamisests neist eksitus-
sist, mis essimesse seädusse al ollid.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal
Paastus. Joan. 8, 46-59. salmist
sadi.

Kes teie seast woib patto minno peäle tõeks tunnistada? agga kui minna töt rägin, miiksparrast ei ussu teie mind mitte? Kes Jummalast on, se kuleb Jummalala sannad, separrast ei kule teie mitte, sest et teie Jummalast ei olle. Siis kostsid Juda-rahwas ja ütlesid temmale: Eks meie diete ei ütle, et sinna Samaria-meess olled, ja et sul kurri waim on? Jesus kostis: Mul ei olle kurja waimo, waid minna auustan omma Issa, ja teie teotate mind. Agga minna ei otsi mitte omma au; üks on, kes sedda otsib ja kättemaksab. Tõest, tõest minna ütlen teile, kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei pea mitte surma näggema iggaweste. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Müüd olleme meie tunnud, et sinnul kurri waim on. Abraam on surnud ja prohwetid, ja sinna ütled: kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei pea mitte surma maitsema iggaweste. Sinna eks surm olled kui meie issa Abraam, kes on surnud? ja prohwetid on surnud, kelleks sinna isse ennast panned? Jesus kostis: Kui minna isse ennast auustan, siis ei olle minno au middagi; minno Issa on, kes mind auustab, kedda teie ütlete, et temma teie Jummal on; ja teie ei olle tedda mitte tunnud; agga minna tunnen tedda, ja kui ma pe-
aksin

at sin ütlemä : et minna tedda ei tunne, siis olles
 sin minna teie sarnane, üks wallelik ; agga minna
 tunnen tedda, ja pean temma sanna. Abraam
 teie isä sai wägga rõõmsaks, et temma minno
 päwa pididi näggema, ja temma näggi sedda ja olli
 rõmus. Sepärrast ütlesid Jüda rahwas temma
 wasto : Sinna ei olle weel wiiskümmed aastat
 wanna, ja olled Abraami näinud ? Jesus ütles
 nende wasto : Töest, töest, minna ütlen teile, enne
 kui Abraam sai, ollen minna. Siis wotsid nem-
 mad kirowa ülles, et nemmad tedda pididid wis-
 kama ; agga Jesus pettis ennast ärra, ja läks kes-
 felt nende wahhelt minnes pühhast loiast wälja ;
 ja nenda peäsis temma ärra.

Epistel kuendamal Pühhapäwal Paastus,
 ehk Palmipude Pühhapäwal. Wilep.

2, 5 = II. salmist sadit.

Seest sesammafuggune meel olgo teie sees, mis
 Kristusse Jesusse sees ka olli, kes kui ta Jum-
 mala näul olli, sedda ei arwand sagiks, et temma
 Jummalaga ühhesuggune olli ; waid allandas is-
 seennast ja wottis sullase näggo ennesele, ja sai in-
 nimeste sarnatsaks, ja leiti wäljaspididest kombest
 kui innimenne, ja allandas isseennast, ja sai san-
 nawotlikkuks surmani, peälegi risti surmani. Se-
 pärrast on ka Jummal ! tedda wägga üllendanud,
 ja on temmale annud ühhe nimme, mis ülle keige
 nimme on, et Jesusse nimmel keik nende põlwed
 peawad ennast niikutama, kes taewas, ja Ma
 peäl, ja Ma al on, ja keikide keel peab illestunnis-
 tama, et Jesus Kristus on se Isäand Jummal
 Isä auuks.

Evans

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal Paastus, ehk Palmipude Pühhapäwal, on sesantma, mis leitakse esimesse Kristusse Tulelemisse Pühhal. Matt. 21, 1-9.

salmist sadik.

Sa kui nemmad Jerusalemma liggi said n. t. f. wata 35. lehhe küljes.

Epistel Surel Neljapäwal. 1 Kor. II, 23-32. salmist sadik.

Sest minna ollen Issandalt sedda sanud, mis ma teilegi ollen annud, et Issand Jesus sel õsel kui tedda ärra anti, leiba wottis ja tännas, ja murdis ja ütles: wotke, söge, se on minno ihho, mis teie eest murtakse: sedda tehke minno mällestusseks. Selsammal kombel wottis temma ka karrika pärrast õhto, söma = aega, ja ütles: sesinnant karrikas on se uus seadus minno werre sees, sedda tehke, ni mitto'ord kui teie ial sedda jote, minno mällestusseks. Sest ni mitto'ord, kui teie ial sedda leiba söte, ja sest karrikast jote, siis kulutage Issanda surma, senni kui temma tulleb. Sepärrast kes ial sedda leiba sööb, ehk Issanda karrika seest joob kõlwatumal wiisil, sel on Issanda ihhuist ja werrest süüd. Agga innimenne katsko isseennast läbbi, ja nenda sögo temma sest leiwaist, ja jogo se karrika seest. Sest kes kõlwato sööb ja joob, se sööb ja joob isseennesele muhtlust, sest et temma ei te wahhet Issanda ihho wahhel. Sepärrast on ka paljo nõdraid ja haigid teie seas, ja paljo maggawad. Sest kui meie isseenneste peäle kōhnut moistame, siis ei moisteta mitte meie peäle kōhnut. Agga kui meie peäle kōhnut moistetakse,

tetakse, siis antakse meile Issandast hirmo, et
meid ma ilmaga ei pea hukkamoistetama.

Evangelium surel Neljapäeval on pühha
Evangelisti Joannesse ramatus 13.
peatükis, 1: 15. salmist sadik.

Ugga enne Pasa pühha, kui Jesus teadis —
— kui minna teile ollen teinud. wata 153.
lehhe küljes.

Evangelium Surel Redel.

on

Meie Issanda Jesusse Kristusse
Marmisfest,

mis on wiimne tük meie Issanda Jesusse Kris-
tusse Kannatamissest ning surmast. wata
183. lehhe küljes.

Ugga kui õhto kätte tulnud — ja pannid
se kirowi pitseriga kinni.

Epistel Kristusse üllestousmise Pühha
essimesel Päwal, 1 Kor. 5, 6-8.
salmist sadik.

Teiie kiitleminne ep olle mitte hea. Eks teie tea,
et pissut happotaignat keik taignat happuks
teeb? Sepärrast pühkige wälja se wanna happo-
taigen, et teie uus taigen woiksite olla, nenda kui
teie hapnematta ollete; sest ka meie Pasa tal
Kristus on meie eest tappetud. Sepärrast pid-
dagem pühhad, ei mitte wannas happotaignas,
ei kurjusse egga karwalusse happotaignas, waid
selge mele ja tõe hapnematta taignas.

Evangelium

Ewangelium Kristusse üllestousmisse Pühha
 esimesesl Páwal. Mark. 16, 1, 8.

salmist sadit.

Ja kui se hingamisse, páaw sai mödaláinud,
 ostis Maria Mahdalena, ja Maria Jakob
 busse emma, ja Salome kallid rohhud, et nemmad
 piddid tulles ja tedda woidma. Ja esimesesl
 náddali páwal tullid nemmad wágga warra pá
 wa toustes haua jure ja ütlesid islekestis: Kes
 weretab meile se kirowi haua ukse peält árra? Ja
 kui nemmad senna waatsid, nággid nemmad, et
 se kirowi olli árraweretud; sest temma olli wágga
 suur. Ja nemmad láksid haua sisse ja nággid
 ühhe noremehhe parremal polel istwad, sel olli pitt
 walge rie selgas, ja nemmad ehmatasid wágga.
 Agga temma ütles nende wasto: árge ehmatage,
 teie otsite Jesust Naatsaretist, kes olli risti podud.
 Temma on üllestousnud, temma ep olle siin, wata
 sedda asset, kuhho nemmad tedda ollid pannud.
 Agga mirge, üttele temma jüngrittele, ka Pee
 trussele, et temma teie ele lähháw Kalilea-male,
 seal sate teie tedda náhha, nenda kui temma teile
 on ütelnud. Ja nemmad láksid ruttuste wália,
 ja jooksid haua jurest árra; sest nende peále olli
 wárristus ja ehmatas tulnud, ja ei ütelnud üh
 helegi ühtegi, sest nemmad kartsid.

Epistel Kristusse üllestousmisse Pühha
 teisil Páwal. Apost. Teg. Kam.

10, 34, 43. salmist sadit.

Agga Peetrus teggi omma su lahti ja ütles;
 Niid moistan minna tõeste, et Jummal ei
 pea luggu, mis saggusest saggust inimenne on,
 waid

waid keige rahwa seast on se, kes tedda kardab ja digust teeb, armas temma melest. Se on se sanna, mis ta Israeli lastele on läkkitanud, ja on lastanud rahho kulutada Jeesusse Kristusse läbbi; sesamma on keikide Issand. Teie teate sedda asja, mis on sündinud keik se Juda-ma läbbi, ja on hakkanud Kalilea-maalt pärrast sedda ristmist, mis Joannes kulutas; Jeesusest kes on Maatsarettist, kuida Jummal tedda on woidnud pühha Waimo ja wäega, kes on möda maad käinud, ja head teinud, ja terwist saatnud keikile, kelle peäle kurrat olli woimust sanud, sest Jummal olli temmaga. Ja meie olleme keige nende asiade tunnistajad, mis ta on teinud Juda-rahwa-maal ja Jerusalemmas, tedda nemmad on tapnud, kui nemmad tedda pu külge said ponud. Tedda on Jummal üllesärratanud kolmandamal päwal, ja on tedda lastanud ilmsiks sada ei mitte keige rahwale, waid neile tunnistajatele, tedda Jummal enne olli ärarawallitsenud, meile, kes meie temmaga olleme sõnud ja jonud pärrast sedda, kui ta surmusest sai üllestousnud. Ja temma on meid käsknud rahwale kulutada ja tunnistada, et sesamma on se Jummalast seätud ellawatte ja surmutte kohtomoiſtia. Sestsumatsest tunnistawad keik Prohwetid, et temma nimme läbbi keik, kes temma sisse uskivad, peawad pattude andeks-andmist sama.

Evangelium Kristusse üllestousmisse Pühha teisel Päwal. Luk. 24, 13-35.
salmist sadik.

Ja wata, kaks nende seast ollid minnemas sesammal päwal ühte allewisse, mis Jerusalemmas

mast ligai kuuskümmend wagger maad olli, jelle
 nimmi olli Emaus, ja nemmad rääksid isselestis
 keikist neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis,
 kui nemmad teine teisega jutto aiasid, ja teine teis
 felt küsksid, siis tulli ka Jesus isse nende jure ja
 käis nendega. Agga nende silmad peti, et nem
 mad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles nen
 de wasto: Mis kõnned need on, mis teie isselestis
 kõnnelete käies, ja ollete kurwanõolisised? Agga
 üks, Kleopas nimmi, wastas ja ütles tem nale:
 Sinnaks üksi kui woõras ellad Jerusalem nas,
 ja ei olle teada sanud, mis neil päiwil seälsam nas
 on sündinud; Ja temma ütles neile: mis siis?
 Agga nemmad ütlesid temmale: Sedda, Jesussest
 Naatsaretist, kes olli Prohwet wäggeteggedest
 ja sannast Jummalala ja keige rahwa ees, kuida
 meie üllemad preestrid ja wannemad tedda on sur
 ma kōhto alla ärraannud, ja tedda risti lõnud.
 Agga meie lootsume, et ta piddi sesamma ollema,
 kes Israeli rahwast piddi ärralunnastama, ja
 peäle se keik on tanna kolmas päaw, kui se on sün
 dinud. Agga ka monningad naesed meie seast on
 meid ärraehmatanud, kes warra hommiko haua
 jures ollid olnud, ja kui nemmad temma ihho ei
 leidnud, tullid nemmad ja ütlesid, ennast ka inglide
 nõo näinud, kes ütlewad, tedda ellawad. Ja
 monningad meie seast läksid haua jure, ja leidid
 nenda, kui need naesed ka ütelnud; agga tedda
 ennast ei näinud nemmad mitte. Ja temma ütles
 nende wasto: Oh! teie rummalad ja süddamest
 pitkaldased sedda keik uskuda, mis prohwetid on
 rākinud! Eks Kristus sedda piddand kannatama,
 ja omma au sisse minnema! Ja temma hakkas
 Mooses

Mosesest ja teistest prohvetidest, ja selletas neile
 ärra keige kirjade sees sedda mis temmast olli kirjo-
 tud. Ja nemmad said se allewi liggi, kuhho nem-
 mad lüksid. Ja temma teggi ennast emale minne-
 ma. Ja nemmad pallusid tedda wäggise ja ütlesid:
 Ja meie jure, sest õhto jouab, ja pääw werib; ja
 temma lüks sisse nende jure jäma. Ja se sündis,
 kui ta nendega laudas istus, wottis temma leiba,
 õnnistas ja murdis ja andis neile; siis peäsid nen-
 de silmad lahti, ja nemmad tundsid tedda, ja tem-
 ma kaddus nende eest ärra. Ja nemmad ütlesid
 teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei põl-
 lend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile
 kirjad ärraselletas? Ja nemmad tousid selfammal
 tunnil ülles, ja lüksid taggasi Jerusalemma, ja
 leidsid neid üksteistkümmend, ja neid kes nende ju-
 res ollid, tous ollemast, kes ütlesid: Jesand on
 tõeste ülestousnud ja ennast Simonale näitnud.
 Ja nemmad rääksid sedda ülles, mis tee peäl olli
 sündinud, ja kuida nemmad tedda leiwa-murdmis-
 sest ollid tunnud.

Epistel Kristusse ülestousmisse Pühha kol-
 mandamal Päwal. Apost. Tegg. Kam.

13, 26, 32. salmist saidit.

Mehhed, wennad, Abraami suggu lapsed, ja
 kes teie seast Jummalat kartwad, teile on
 sesinnatse õnnistusse sanna lükkitud. Sest kes
 Jerusalemmas ellawad, ja nende üllemad, et nem-
 mad seddasinnast Jesust ei tunnud, siis on nemmad
 nende Prohvetide sannad, mis igga hingamisse
 päwal loetakse, tedda hukkamoiestes tõeks teinud.
 Ja kui nemmad ühtegi surma süüd ei leidnud,

pallusid nemmad Pilatust, et tedda piddi arrahut
 katama. Agga kui nemmad keil said löppetanud,
 mis temmast oli kirjutud, wotsid nemmad tedda
 pu peält mahha, ja pannid tedda hauda. Agga
 Jummal on tedda üllesärratanud surmist, kes on
 nähtud mitto päwa neist, kes temmaga ollid läinud
 Kalilea-maalt Jerusalemma, kes on temma tun-
 nistajad rahwa ees. Ja meie kulumame teile sedda
 tootust, mis meie wannemille on sanud, et Jum-
 mal sedda meile, nende lastele, on täieste tööks
 teinud, kui temma Jesust sai üllesärratanud.

Ewangelium Kristusse üllestoumisese Püh-
 ha kolmandamal Päwal. Lut. 24,

36:47. salmist sadit.

Agga kui nemmad sedda rääksid, seisits Jesus
 isse kest nende wahhel, ja ütles neile: Rahho
 olgo teile! Agga nemmad kookusid ja kartsid ja
 mõstlesid ennast waimo näggenwad. Ja temma üt-
 les neile: Miks teie ollete ni wägga ärraehma-
 tand? Ja mikspärrast toustwad nisuggused mõtle-
 misied teie süddamette seest? Et wadage mo käd
 ja mo jallad, sest et minna sesamma ollen, katske
 mind kättega ja wadage, sest walmul ep olle mitte
 lihha ja luid, nenda kui teie näte mul ollewad. Ja
 kui ta sedda sai üttelnud, näitis temma neile om-
 mad käd ja jallad. Agga kui nemmad rõmo pä-
 rast weel ei usknud, ja immeks pannid, siis ütles
 ta nende wasto: Kas teil on siin middagi süa?
 Ja nemmad pannid temma ette tükki küpsitud
 kalla ja kerjemet. Ja temma wottis ja söi nende
 ees. Agga temma ütles nende wasto: Need on
 need kõuned, mis ma teile rääksin, kui minna alles
 teie

teie jures ollin : Eest keik peab tõeks sama, mis Mosesse kässo, õppetusesse ja Prohvetide ja lau-
lo ramatusse minnust on kirjutud. Eius teggi tem-
ma nende moistust lahti, et nemmad kirjad moist-
sid. Ja temma ütles neile : Nenda on kirjutud,
ja nenda piddi Kristus kannatama, ja ülestous-
ma surnust kolmandamal päwal ja temma nim-
mel piddi kolutama meleparrandamist ja pattude
andeks, andmist keige rahwa seas, ja algama Jeru-
salemast.

Epistel esimesel Pühhapäwal pärrast Kris-
tusse ülestousmisse Pühha. I Joan.

5, 4, 12. salmist sadik.

Eest keik, mis Jummalast on sündinud, woidab
ma- ilma ärra, ja meie usk, se on se woimus,
mis ma- ilma on ärrawoitnud. Kes muido on, kes
ma- ilma ärrawoidab, kui agga se, kes ussub, et
Jesus Jummata Poeg on. Se on sesamma, kes
tulleb wee ja werre läbbi, Jesus se Kristus, ei mit-
te weega ükspäinis, kuid wee ja werrega. Ja
Waim on, kes tunnistab, et waim on tõdde.
Eest kolm on, kes tunnistawad taewas, Jesa,
Ganna, ja pühha Waim, ja need kolm on üks.
Ja kolm on, kes tunnistawad Ma peäl, Waim,
ja wessi, ja werri, ja need kolm on ühheks tunnis-
tussüks. Kui meie innimeste tunnistust wastawot-
tame, siis on Jummalala tunnistus surem, sest se
on Jummalala tunnistus, mis temma on tunnistat-
nud, ommast Poiaast. Kes ussub Jummalala Poia-
asse, sel on tunnistus ennese sees. Kes ei ussi
Jummalat, se on tedda wallelikkuks teinud, sest
temma ei olle mitte usknud sedda tunnistust, mis

Jummal on tunnistanud ommast Poiašt. Ja se on se tunnistus, et Jummal meile on iggawest ello annud, ja sesamma ello on temma Poia sees. Kellel se Poeg on, sellel on ello, kellel Jummal Poega ei olle, sellel ei olle sedda ello mitte.

Ewangelium esimesel Pühapäwal pärast Kristusse üllestoumissel Pühha.

Joan. 20, 19-31. salmist sadik.

Rui nüüd õhto aeg olli selsammal esimesel nädali päwal, ja üksed luffus ollid seäl, kus jüngrid ühheskous ollid kartusse pärast Judara hwa eest, siis tuli Jesus ja seisist kest nende wabhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile! Ja kui ta sedda sai ütelnud, näitis temma neile ommad käd ja külje; siis said need Jüngrid rõõmsaks, kui nemmad Issandat näggid. Siis ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Issa miud on lätkitanud, nenda lätkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai ütelnud, puhhus ta nende peäle, ja ütles neile: Botke pühha Waimo. Kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud: Kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitud. Agga Tomas üks neist kahhesteiškümmest, sedda nimmetakse kaksikküks, ei elnud mitte nendega, kui Jesus tulnud: Siis ütlesid need teisjed jüngrid temmale: Meie olleme Issandat näinud. Agga temma ütles neile: Ei ma ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma sõrme naelte asseme sisse, ja ei pane omma kät temma külje sisse. Ja kahheksa päwa pärast ollid need Jüngrid jälle seälsammast ja Tomas nendega. Siis tulleb Jesus, kui üksed luffus

luttus ollid, ja seisis kess nende wahhel, ja ütles: Rahho olgo teile! pärrast ütleb temma Tomale: Pistä omma sõrme seie, ja wata minno käed, ja anna omma kät seie, ja panne minno külje sisse, ja ärra olle uskmatä, waid uskiit. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Jssand, ja minno Jummal! Jesus ütles temmale: Tomas, sa olled usknuud, sest et sa mind olled näinud; õn sad on need, kes ei nä, ja süiski uskwad. Agga Jesus on kül muid paljo immetähte teinud omma jüngritte ees, mis ep olle üleskirjotud sefinnatse ramato sisse; agga needseinnatse on kirjotud, et teie peate uskma et Jesus on Kristus Jummalä Poeg, ja et teie peate uskma ja ello sama temma nimme sees.

Epistel teisel Pühhapäwal pärrast Kristusse ülestõusmisese Pühha. I Peetr.

2, 21-25. salmist sadit.

Sest seks ollete teie kutsitud, sest ka Kristus on teie eest kannatanud, ja teile tähte jätnud, et teie peate temma jälgede sees käima, kes ei olle patto teinud, ja kelle süüst polle pettust leitud, kes ei sõimand wasto, kui tedda sõimati, kes ei ähwardand, kui ta kannatas; waid andis selle hõleks, kes viete kõhnut mõistab. Kes meie pattud isse on kannud ommas ihhus ülesse pu peäle, et meie pidime pattust ärra sama ja õigussele ellama, kelle wermede läbbi teie ollete terweks sanud. Sest teie ollite kui elsiad lambad, agga nüüd ollete teie põõrdud omma hinge karjatse ja üllewaatja pole.

Ewangelium teisel Pühhapäwal pärrast
Kristusse ülestousmisse Pühha. Joan.

10, 11, 16. salmist sadit.

Minna ollen se hea Karjane, se hea Karjane jätab omma ello lammaste eest. Agga se palgalinne, kes ei olle Karjane, kelle ommad need lambad ei olle, näab hunti tulleswad ja jättab lambad mahha ja pöggeneb, ja hunt wottab neid kinni, ja pillab need lambad laiale. Agga palgalinne pöggeneb, sest et temma on palgalinne ja temma ei holi lammastest mitte. Minna ollen se hea Karjane ja tunnen ommad, ja minno ommad tundwad mind, nenda kui mind Issa tunneb ja minna tunnen sedda Issa, ja jättan omma ello lammaste eest. Ja minnul on weel teised lambad, need ei olle mitte sestinnatsest laudast, ja neid pean minna ka seie toma, ja nemmad kuulwad minno headle, ja peab üks karri ja üks Karjane ollema.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast
Kristusse ülestousmisse Pühha. 1 Peetr.

2, 11, 20. salmist sadit.

Armad, minna maenitsen teid kui matalised ja wõbrad, et teie ennast hoiate lihhalikko himude eest, mis hinge wasto söddiwad, ja et teie head ello peate paaganatte seas, et nemmad se eest, mis nemmad teist kui kurjateggiatsest pahha räägiwad, wottaksid teie hea teggude pärrast, mis nemmad teist näwad, Jummalat auustada katsumisse päwal. Sevärrast heitke ennast keikide innimeste seadmisse alla Issanda pärrast, olgo kunniga kui üllema alla; ellil pealikkude kui nende alla, kes temmast on lakkitud, kurjateggiattele küs
nuht

muhtlusseks, agga heateggiattele litusseks. Sest nenda on Jummal tahtminne, et teie head tehhes moismatta inimeste rummalust finnisullure; kui wabbad, ja ei mitte otsego olleks teil se wabbas kurjusse kattelks, waid kui Jummal a sullased. Auustage keiki, armastage wende, kartke Jummalat, auustage kuningast. Teie sullased, kuulge keige kartussega omma issandatte sanna, ei mitte ükspäinis heade sanna, kes järrele andwad, waid ka nende tiggedatte sanna. Sest se on arm, kui kegi süddame, tunnistusse pärrast Jummal a ees keik kurwastust heaks wõttab, ja üll. kohhut kannatab. Sest mis litus on se, kui teid sü pärrast peksetakse, ja teie nenda kannatlikkud olete: Agga kui teie head tehhes ja kurja nähhes kannatate, se on arm Jummal a jures.

Evangelium kolmandamal Pühapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha.

Joan. 16, 16, 23. salmist sadik.

Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind mitte, ja ta ürrikesse aia pärrast, siis näte teie mind, sest minna lähhan Jäsa jure. Siis ütlesid monningad temma Jüngerittest issekeskis: Mis se on, mis temma melle ütleb: Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind mitte, ja ta ürrikesse aia pärrast, siis näte teie mind, ja et minna Jäsa jure lähhen? Sepärrast ütlesid nemmad: Mis se on, mis temma ütleb: Ürrikesse aia pärrast? Meie ei tea mitte, mis temma rägib. Siis moistis Jäsus, et nemmad temmalt tohtsid küsida, ja ütles nende wasto: Sedda küsüte teie issekeskis, et minna ollen ütlemud: Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind mitte,

mitte, ja ta ürrikesse aia parrast, siis näte teie mind. Tdest, tdest, minna ütlen teile, teie peate nutma ja ulluma, agga ma ilma on rõmus. Teid peab kurwastama, agga teie kurwastus peab rõmuks minnema. Uhhel naesel, kui temma lapsel ilmale toob, on kurwastust, sest temma tund on tulnud, agga kui temma saab lapse sanud ei mõtle temma ennam abhastusse peäle se rõmo parrast, et innimenne ilmale on sündinud. Ja teil on külniud ka murret, agga minna tahhan teid jälle nähha, ja teie südda peab rõmus ollema, ja ükstei ei pea teie rõmo teist ärrawõtma. Ja selsammal päwal ei küski teie mult middagi.

Epistel neljandamal Pühapäwal parrast
Kristusse üllestousmisse Pühha. Jak, 1,
16, 21. salmist sadik.

Uurige elsiige mitte, mo armsad wennad. Keif hea andminne, ja keif täis and on üllewelt ja tulleb mahha walguste Issast, kelle jures ei olle muutmist egga wahhetamisse warjo. Temma on meid sünnitanud omma tahtmissse järrele tõe sanna läbbi, et meie piddime kui üks essimenne suggu ollema temma lomade seast. Separrast, minno armsad wennad, olgo igga innimenne nobbe kuulma, pitkalinne räkima, pitkalinne wihhale: Sest innimesse wiחה ei te mitte, mis Jummal ees õige on. Separrast heitke ennesest ärra keif rojust ja kurjust, mis wägga paljo on, ja wõtke tassase meilega wasto sedda sanna, mis teie sisse on istatud, ja woib teie hinged õnsaks tehha.

Ewangelium neljandamal Pühhapáwoal párrast Kristusse ülleetousmisse Pühha.

Joan. 16, 5, 15. salmist sadit.

Agga nüüd lähhen minna selle jure, kes mind on läkkitanud, ja ükski teie seast ei küssi mult: tubho sa lähhad? waid et minna teile sedda ollen ütelnud, on teie südda täis kurwastust sanud. Agga minna ütlen teile sedda tót: Se tulleb teile heast, et minna ärralähhan, sest kui minna ärra ei lähhá, siis ei tulle trööstia mitte teie jure; Agga kui minna saan ärralainud, tahhan minna tedda teie jure läkkitada. Ja kui sesamma saab tulnud, onnab temma ma, ilmale märko patto párrast, ja õigusse párrast, ja kohto párrast. Patto párrast, et nemmad ei ussu minno sisse: Agga õigusse párrast, et minna Issa jure lähhan, ja teie mind ennem ei ná: Ja kohto párrast, et sesinnatse ma ilma würsti peäle kohhut on moistetud. Minnul on teile weel paljo ülemist, agga teie ei woi sedda nüüd mitte kanda. Agga kui temma, se tõe Waim, tulleb, se juhatab teid keige tõe sisse, sest temma ei rági mitte isseennesest, waid mis temma kuleb, sedda rágib temma, ja tullewad asjad kulutab temma teile. Sesamma auustab mind, sest minno ommest wottab temma ja kulutab teile. Keik se, mis Issal on, se on minno, sepárrast ollen minna ütelnud, et temma peab minno ommast wotma ja teile kulutama.

Epistel wiendamal Pühhapáwoal párrast Kristusse üllestousmisse Pühha. Jak.

1, 22, 27. salmist sadit.

Agga olge sanna teggiad, ja ei mitte ükspäinís

Kuulsad, et teie wallemõtlemisse läbbi ennast ei petta. Sest kui legi on sanna kuulja, ja ei mitte teagia, se on selle mehhe sarnane, kes omma ihho likko paltet peeglis katsub: Sest ta on ennast katsunud ja ärralainud, ja seddamaid ärraunnustanud, missuggune temma olli. Agga kes wabba dusse täie kässo sisse kummardades watab, ja selle jure jääb, sesinnane ei olle mitte unnustaw kuulja, waid teo teggia, sesinnane on wast õnnis omma teggemisse sees. Kui legi teie seast arwab Jum mala tenia ollewad, ja ei tallitse mitte omma teelt, waid pettab omma süddant, selle Jumma la tenistus on tühhine. Üks puhhas ja laitmatta tenistus Jummal ja Issa ees on se: Waeste laste ja lesknaeste järrele kulama nende willersuses, ja isseennast ilmariggata ma. ilmast pidama.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal pärast Kristusse ülestoumisse Pühha.

Joan. 16, 23, 30. salmist sadit.

Sdest, tõdest minna ütlen teile: Mis teie ial Issa salt pallute minno nimmel sedda annab temma teile. Tännini ep olle teie middagi pallunud minno nimmel: Palluge, siis peate teie wõtma, et teie rõõm woiks täis olla. Sedda ollen minna teile tähhendamisse sannadega rākinud, agga se tund tulleb, et minna tähhendamisse sannadega ennast teile ei rāgi, waid kulutan teile julgeste ommast Issast. Selsammal päwal prate teie palluma minno nimmel, ja minna ei üle teile mitte, et minna tahhan Issa teie eest palluda, sest Issa isse armastab teid, sest et teie mind olete armastanud,

nud, ja usknud, et minna Jummalast ollen wäljalainud. Minna ollen Isfäst wäljalainud, ja tulnud ma- ilma sisse, ta jättan minna ma- ilma mahha, ja lähhen Isfa jure. Siis ütlesid temma jüngerid temma wasto: Wata, nüüd rägid sinna julgeste, ja ei ütle ühtegi tähhendamisse, sanna. Nüüd teame meie, et sinna leiä asjad tead, ja sul ep olle tarwis, et sinnult legi küsib. Sest ussume meie, et sinna Jummalast olled wäljalainud.

Epistel Kristusse Taewaminnemisse Pühhal.

Apost. Tegg. rom. I, I. II. salmist sadit.

Essimesse ramato ollen minna kül teinud, Teowilus, teigest sest mis Jesus hakkas teggema ja õppetama se päwani, millal tedda ülleswoeti, kui ta Apostlidele (tedda ta olli ärrawallitsenud) pühha Waimo läbbi sai kässo annud, kennele temma ka pärrast omma kannatamist isseennast ellawalt olli näitnud mitte tõssise mägiga, ja olli neist nähtud nellikümmend päwa, ja rälis Jummalaga rigi asjo. Ja kui ta nendega kokko sai, käs kis temma neid, et nemmad ei pidand Jeru salemmast ärraminne, waid Isfa tootust ootma mis teie (ütles temma) minnust ollete kuulnud. Sest Joannes on kül weega ristitud, agga teid peab pühha Waimoga ristitama ei mitte kawa pärrast neidsinnatsid päiwi. Kes nüüd ollid kottotulnud, küs sid temmalt ja ütlesid: Isfand, kas sinna selsinnatsel aial jälle Israelile üllesehitad kunningriki? Agga temma ütles neile: Teie ei sunni aego egga tundidid teada, mis Isfa omma ennese melewalda pannud, waid teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie peäle saab tulnud

mid, ja peate minno tunnustajad ollema ni hästi Jerusalemmas, kui ka teigel Juda ja Samaria maal, ja ma- ilma otsani. Ja kui ta sedda sai üteldud, tõsteti tedda nende nähhes ülles, ja pilw wottis tedda ülles nende silma eest ärra. Ja kui nemmad üksi silmi taewa pole waatsid, kui temma ärralaks, wata, siis seisid nende jures laks meest walgis ridis, kes ka ütlesid: Kalilea, ma mehhed, mis teie seisate ja watate ülles taewa? sesinnane Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab tule lema selsammal kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärraminnewad.

Ewangelium Kristusse Taewaminnemise Pühhal. Mark. 16, 14-20. salmist sadit.

Wimaks kui need üksteiskümmend laudas istisid, näitis ta ennast, ja sõitles nende uskmatust ja kowwa süddant, et nemmad neid es olle uskunud, kes tedda ollid näinud üllestousnud ollewad. Ja temma ütles neile: Minge teige ma- ilma, ja kullutage armo-üppetust teige lomale. Kes ussub ja tedda ristitakse, se peab õn-laks sama; agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile, kes uskwad, peawad nisuggused tähhed jures ollema: Minno nimmet peawad nemmad kure waimusid wäljaaiama, usi telesid räkima, ussa ülles, wotma, ja kui nemmad üht surma jomist peaksid joma, ei pea neile fest ühtegi wigga sama. Haigede peäle peawad nemmad käsfi pannema, siis sawad nemmad parremaks. Ja Issand, kui ta nendega sai räkitud, woeti ülles taewa ja istub Summala parremal polel. Agga nemmad läksid wälja, ja ütlesid juthust teikis paikus, ja Issand

sand aitas neid, ja tiinitas se sanna nende in-
me, tähtede läbbi, mis seäl jures sündsid.

Epistel kuendamal Pühhapäxwal pärrast
Kristusse üllestousmissse Pühha.

I Peerr. 4, 7, 11. salmist sadit.

Ugga keige asjade ots on liggi sanud, sepärrast
olge moistlikkud ja waltwad palwettele. Ugga
keige ennamiste piddage issekeskis ühte puhko ar-
mastust: Sest armastus kattab pattude hulka.
Olge issekeskis wõdraste wastowõtjad, ilma
nurrisematta, sedda möda kui iggawäks on armo
andi sanud, nenda aidage teine teist sellega, kui
Zummala monnesarnatse armo head maiapidda-
jad. Kui legi rägib, kui Zummala sannad rägige
temma sedda, kui legi tenib, se tenige kui sest jouust,
mis Zummal annab, et keikis Zummal saaks
auustud Jesusse Kristusse läbbi, kellel on au ja
wäggi iggaweste iggawessesks aiaks, Amen.

Evangelium kuendamal Pühhapäxwal pärrast
Kristusse üllestousmissse Pühha. Joan.
15, 26, ja 16, peat. 4. salmist sadit.

Ugga kui se trööstia saab tulnud, sedda minna
teile tahhan läkkitada Zsfast, se tõe Waim,
kes Zsfast wäljalähhäb, sesamma peab minnuist
tunnistama, ja teie peate ka tunnistama, sest teie
ollete algmissesest minuoga olnud. Sedda ollen min-
na teile rälänud, et teie ennast ei pahhanda. Ja
nemmad lükkawad teid koggodussest wälja: ka
tulleb se tund, et iggawäks, kes teid tappab, mö leb
ennast Zummalale melehead kui ühhe ohwriga teg-
geroad. Ja sedda wotwad nemmad teile tebha se-
pärast

pärast, et nemmad ei olle tunnud sedda Jsa ega mind. Agga sedda ollen ma teile rākinud, et kui se tund saab tulnud, teie se peäle mõtlete, et ma teile sedda ollen ütelnud. Agga sedda ep olle minna algmisses teile mitte ütelnud, sest et ma teiega olin.

Epistel Mellipühhi esimesesl Pärwal. Apost.

Tegg. rom. 2, 1-13. salmist sadit.

Ja kui Mellipühhi-päärw kätte sai, siis ollid nemmad keik ühhel meel kous. Ja taewast sündis äkkiselt üks kōhhiseminne, otsego kange tuul olleks puhunud, ja täitis keik sedda kōdda, kus nemmad istid. Ja neist nähti kui lõhnutud tulle teled, ja se seis is iggāuhhe peäle nende seast. Ja nemmad said keik tās pühha Waimo, ja hakkasid rākima teisi keli, nenda kui se Waim neile andis selgeste üllesrākida. Agga Jerusalemast ollid Juda-rahwas ellamas Jummalakartlikud mehhed keigesugguse rahwa seast, mis taewa alon. Kui nüüd sesinnane heäl sündis, siis tulli rahwa-hulk kokko, ja said ommas mõttes seggaseks, sest iggāuks kulis neid omma teie-murde rākiwad. Ja nemmad ehmatasid keik ārra, ja pannid imemeks, ja ütlesid teine teise wasto: Wata, eks needsinatsed keik, kes rākiwad, Kalilea-ma mehhed ei olle? Kuida siis meie iggāuks kuleme omma teie-murde, mis sees meie olleme sündinud? Olgo meie Parti-rahwas ja Meda, ja Elomi-rahwas, ja kes meie ellame Mesopotamia ja Juda ja Kapadokia, Pontusse ja Asia-maal, Brigia ja Damwillia, Egiptusse ja Libia-rikide sees Kirene laudo, ja Roma-rahwa woodrad, Juda-rahwas

ni hästi kui need, kes Juda-rahwa usko heitnud
 Kreta ja Arabia-rahwas; siis tuleme meie neid
 rägivad meie omma keli Jummalale sured asjad.
 Ja nemmad ehmatasid teie ärra, ja ollid otsesõ
 lahhe peäl, ja ütlesid teine teise wasto: Mis se kü
 peaks ollema? Agga teised pannid sedda naeruks
 ja ütlesid: Nemmad on täis maggusat wina.

Evangelium Mellipühhi esimesel Päwal.
 Joan. 14, 23-31. salmist sadik.

Jesus wastas ja ütles temmale: Kui tegi
 mind armastab, küü se peab minno sanna, ja
 minno Jäsa armastab tedda, ja meie tahhame
 temma jure tulla, ja ello-aset temma jure tehha.
 Kes mind ei armasta, se ei pea minno sanna; ja
 se sanna, mis teie kulete, ep olle mitte minno,
 waid selle Jäsa, kes mind on läkitanud. Sedda
 ollen minna teile räkinnud teie jures olles. Agga
 se tööstia, se pühha Walm, tedda minno Jäsa
 tahhab läkitada minno nimmel, sesamma peab
 teid õppetama teie, ja teie mele tulletama teie,
 mis minna teile ollen ütelnud. Rahho jättan
 minna teile, omma rahho annan ma teile, minna
 ei anna teile mitte nenda, kui ma-ilm annab.
 Teie südda ärgo ehmatago, egga sago arraks mit-
 te. Teie ollete kuulnud, et ma teile ollen ütelnud:
 Minna lähhan ärra, ja tullen jälle teie jure. Kui
 teie mind armastaksite, küü teie olleksite siis rõõm-
 sad, et ma ollen ütelnud: Minna lähhan Jäsa ju-
 re, sest minno Jäsa on surem mind. Ja nüüd ollen
 minna teile ütelnud enne kui se sunnib, et teie
 ussute, kui se sunnib. Minna ei sa ennam paljo
 teiega räkida, sest sesunnatse ma-ilmast täl-
 leb,

leb, ja ei sa minnust ühtegi. Agga et ma-ilm
moistaks, et minna sedda Issa armastan, ja
nenda teen, kui Issa mind on käskinud: tousel
ülles, läkki süü ärra.

Epistel Mellipühhi teisel Päxwal. Apost. Teg
gud. rom. 10, 42-48. salmist sadik.

Ja temma (Jesus) on meid käskinud rahwale
kulutada ja tunnistada, et sesamma on se
Zummalast seätud ellawatte ja surnutte kohtu
moistja. Sestinnatsest tunnistawad keik Proh
wetid, et temma nimme läbbi keik, kes temma sisse
ussuwad, pearwad pattude andeks- andmist sama.
Kui Peetrus need sannad alles räkis, langes püh
ha Waim keikide peäle, kes sedda sanna kuulsid;
ja need usklikud ümberleikamisest, ni mitto kui
Peetrussega ollid tulnud, ehmatasid ärra, et ka
pagganatte peäle pühha Waimo and olli walla
tud. Sest nemmad kuulsid neid woõraid kelesid räk
givad, ja Zummalat wägga auustawad. Siis
kostis Peetrus: Kas kegi woib wet keelda, et neid
ei peaks ristitama, kes pühha Waimo on sanud
nenda kui meiege? Ja temma käsks neid ristida
Issanda nimmel.

Ewangelium Mellipühhi teisel Päxwal.

Joan. 3, 16-21. salmist sadik.

Sest nenda on Zummal ma-ilm armastanud,
et temma omma aino sündinud Poia on an
nud, et ükski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka
sama, waid et iggawenne ello temmal peab ollema.
Sest Zummal ep olle omma Poega mitte läkkita
nud ma-ilm, et temma ma-ilm piddi hukka
moistma,

moistma, waid et ma ilm temma läbbi piddi õn-
 sak's sama. Kes temma sisse ussub, tedda ei mois-
 teta mitte hukka; agga kes ei ussu mitte, jubba se
 on hukkamoistetud, sest temma ep olle usknud
 Jummalala aino sündinud Poia nimme sisse. Ag-
 ga se on se hukkamoistminne, et Walgus on tul-
 nud ma ilma sisse, ja innimesed armastasid
 pimmedust ennam kui sedda Walgust; sest nende
 teud ollid kurjad. Sest iggäuks, kes kurja teeb,
 wihkab sedda walgust, ja ei tulle walgusse jure, et
 temma teggusid ei pea leidetama. Agga, kes töt
 teeb, se tulleb walgusse jure, et temma teud woi-
 sid arwalikkuks sada, sest nemmad on Jummalala
 sees tehtud.

Epistel Mellipühhi kolmandamal Päwal.

Apost. Tegg. rom. 8, 14-17. salmist sadit.

Ja kui need Apostlid, kes Jerusalemmas ollid,
 said kuulda, et Samaria lin Jummalala san-
 na oli wastowotnud, läkkitasid nemmad nende
 jure Peetrust ja Joannest. Kui need senna said,
 pallusid nemmad Jummalat nende eest, et nem-
 mad pühha Waimo piddid sama. (Sest temma
 ei olnud weel ühtegi peäle nende seast langenud,
 waid nemmad ollid agga Issanda Jesusse nim-
 mel ristitud. Siis pannid nemmad käed nende
 peäle, ja nemmad said pühha Waimo.

Evangelium Mellipühhi kolmandamal Pä-
 wal. Joan. 10, 1-10. salmist sadit.

Tõest, tõest, minna ütlen teile, kes ei lähhä
 uksest sisse lammaste lauta, waid astub mai-
 aalt sisse, se on warras ja rõwel. Agga kes uksest
 sisse

sisse lähháb, se on lammaste karjane. Sellele teeb uskshoidja lahti, ja need lambad kuulwad temma heále, ja temma kutsub ommad lambad ninne párrast, ja wiib neid wálja. Ja kui ta ommad lambad saab wáljaaianud, siis láib temma nende eel, ja need lambad láiwad temma járrel, sest nemmad tundwad temma heált. Agga wodra járrel ei lái nemmad mitte, waid pöggenewad temma eest, sest nemmad ei tunne wodraste heált mitte. Se táhhendamisse-sanna ütles Jesus neile: Agga nemmad ei moistnud mitte, mis se pididi olla, mis temma neile rákis. Sepárrast ütles Jesus jälle nende wasto: Töest, töest minna ütlen teile: Minna ollen lammaste uks. Keik, kes enne mind on tulnud, need on wargad ja röwolid: agga lambad ei olle neid mitte kuulnud. Minna olen se uks, kui kegi minno lähbi sisse lähháb, se peab õnsaks sama, ja peab sisse- ja wálijaminema, ja sõmist leidma. Warras ei tulle mu párrast, kui warrastama ja tapma ja hukkama. Minna olen tulnud, et neil peab ello ja keik rohkeste ollema.

Epistel kolm-aino Jummalala Pühhal.

Rom. II, 33-36. salmist sadit.

Shedda Jummalala rikkusse ja tarkusse ja tundmissesse süggawust! Kuis árra-árwamatata on temma kohtomoistmissed, ja árramoistmatata temma wiisid! sest kes on Isfanda mele tunnud? Ehk kes on temma nouandja olnud? Ehk kes on temmale middagi enne-annud, et sedda peaks temmale jälle tasfutama? Sest temma seest, ja temma lähbi ja temma sisse on keik asjad; temmale olgo au iggaweste, Amen.

Evangelium kolm. aino Jummalal Pühhal.

Joan. 3, 1-15. salmist sadit.

Agga üks inimenne olli Nariferide seast, Nikodemus nimmi, Juda rahwa üllem. Eesinane tulli Jeesuse jure õsel, ja ütles temmale: Opetaja, meie teame, et sa olled Jummalasi tulnud õppetajaks: Sest ükski ei woi neid immetähtesid tehha, mis sinna teed, kui Jummal ei olle temmaga. Jeesus wastas ja ütles temmale: Tõest, tõest, minna ütlen sulle, kui legi ei sinni üllewelt, ei woi temma mitte Jummalal riki nähha. Nikodemus ütles temma wasto: Kuis woib inimenne sündida, kui ta wanna on? Kas ta woib teist tõrda omma emma ihho sisse miina ja sündida? Jeesus wastas, Tõest, tõest minna ütlen sulle, kui legi ei sinni weest ja Waimust, siis ei woi temma mitte Jummalal rigi sisse sada. Mis lihhas sündinud, se on lihha, ja mis Waimust sündinud, se on Waim. Arra panne immeteks, et ma sulle olen ütelnud: Teie peate üllewelt sündima. Tuul puhhub, kuhho ta tahhab, ja sinna kuled temma heale, agga sinna ei tea mitte, kust ta tulleb, ja kuhho ta lähhab: Nenda on iggäiks, kes Waimust on sündinud. Nikodemus wastas ja ütles temmale: Kuida se woib sündida? Jeesus wastas ja ütles temmale: Olled sinna Israeli õppetaja, ja ei moista sedda mitte? Tõest, tõest, minna ütlen sulle: Meie rägime, mis meie teame, ja tunnistame, mis meie olleme näinud, ja teie ei wotta meie tunnistust mitte, wasto. Kui minna teile rägim neist asjust, mis Ma peäl on, ja teie ei usfo mitte; kuida wottaksite teie uskuda, kui ma teile rägiksin neist asjust, mis üllewel taewas on? Sest ükski

ütski ei olle taewa läinud, kui agga se, kes taewast mahhatulnud, se innimesse Poeg, kes taewas on. Ja nenda kui Moses ühhe ussi on kõrbes üllendanud; nenda peab se innimesse Poeg üllendatama, et ütski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka sama, waid et temmal iggawenne ello peab olemä.

Epistel esimesel Pühhapäwal pärrast Kolmasaino Jummalä Pühha. I Joan. 4, 16, 21. salmist sadit.

Jummalä on armastus, ja kes armastusse sisse jääb, se jääb Jummalä sisse, ja Jummalä temma sisse. Ses on se armastus täiels sanud meie jures, et meil woiks julgust olla kohto päwal, sest otsego temma on, nenda olleme ka meie sessinnatses ma, ilmas. Kartust ep olle mitte armastusses, waid täis armastus aiab kartust wälja, sest kartusfel on wallo; agga kes kardab, se ei olle mitte täiels sanud armastusses. Armastagem tedda, sest ta on meid enne armastanud. Kui kegi ütseb: Ma armastan Jummalat, ja wihtab omma wenda, se on wallelik; sest kes ei armasta omma wenda, kedda ta näab, kuidä se woib Jummalat armastada, kedda temma mitte ei nä? Ja sessinnane kässofanna on meil temmalt, et se, kes Jummalat armastab, se peab ka omma wenda armastama.

Ewangelium esimesel Pühhapäwal pärrast Kolmasaino Jummalä Pühha. Luk. 16, 19, 31. salmist sadit.

Agga üts rikkas innimenne olli, ja se ehhtas ennast purpuri ja kalli linnase ridega, ja ellas igga

iggapääw rõõmsaste ja sureste. Agga üks waene olli Laatsarus nimmi, se olli maas temma wärrawa ees täis paisisid, ja püdis omma kohto täis sada neist leiwa rasokessist, mis rikka laua peält mahhalangsid, agga koeradke tullid ja lakkusid temma paised. Agga se sündis, et se waene surri, ja et tedda inglidest kanti Abraami sülesse: Agga se rikkas surri ka ja maeti mahha. Ja kui ta pürgus sures wallus olli, ja ommad silmad ülles tõstis, näggi ta Abraami kaugelt ja Laatsarust temma süles. Ja temma hüdis ja ütles: Issa Abraam, heida armo mo peäle, ja lakkita Laatsarust, et ta omma sõrme otsa wette lastaks, ja minno keelt jahhutaaks, sest mind wäewataks wägga sesinnatse tullelekes. Agga Abraam ütles: Poeg, mõtle, et sa omma head põlwe ommas elus olled kätte sanud, ja nendasammoti Laatsarus kurja, agga nüüd rõmustaks tedda siin, ja sind wäewataks. Ja peäle keik on meie ja teie wahhel suur wahhe kinnitud, et need, kes siit tahtwad senna teie jure minna, ei woi mitte, egga need, kes seal on, ei sa seal tenna meie jure tulla. Agga temma ütles: Ma pallun siis sind, issa, et sa tedda lakkitad minno issa kotta, sest mul on wiis wenda, et ta neile kinnitaks, et nemmadke ei sa seie wallo paila. Abraam ütles temmale: Neil on Moses ja prohwetid, kuulgo nemmad neid. Agga temma ütles: Ei mitte, issa Abraam, waid kui legi surrust nende jure lähhaks, siis parrandaksid nemmad meelt. Agga ta ütles temmale: Kui nemmad Mosesi ja prohwetid ei kule, egga nemmad ialge wottaks nou, kui legi surrust ülestoufeks.

Epistel teisel Pühhapäwal pärrast kolm-
aino Jummalä Pühha. 1 Joan. 3,
13, 18. salmist sadit.

Ärge pange immet, minno wennad, kui ma
ilm teid wihtab. Meie teame, et meie surmast
olleme tulnud ello sisse, sest et meie armastame
wennad; kes wenda ei armasta, se jääb surma
sisse. Jagauks, kes omma wenna wihtab, se on
innimesse tapja, ja teie teate, et ei ühbelgi inni-
messe tapjal ep olle iggawest ello ennese sisse jä-
wad. Ses olleme meie sedda Jummalä armast-
tust tunnud, et temma omma ello meie eest on jä-
tud, ja meie peame ka ello wendade eest jätmä.
Agga, kel ma ilma peatoidust on, ja näab om-
mal wennal middagi tarwis ollewad, ja panneb
omma süddame temma eest kinni, kuidas jääb
Jummalä armastus temma sisse? Minno laps
fokesed, ärge armastagem mitte sannaga egga
telega, waid teoga ja töega.

Ewangelium teisel Pühhapäwal pärrast
kolm-aino Jummalä Pühha. Lut.
14, 16-24. salmist sadit.

Üks innimenne teggi sure õhto, sõmaia, ja kuts-
sus paljo, ja läkkitas omma sullast õhto-
ma-ia tunni neile, kes ollid kutsitud, ütlemä:
Tulge, sest keik on jo walmis. Ja uemmad hakka-
sid ennast keik ühbest suust wabbandama. Es-
minne ütles temmale: Minna ollen põldo ostnud,
ja pean wäljaminnema ja sedda waatma; ma
pallun sind, wabbanda mind. Ja teine ütles:
Ma ollen wiis pari hãrgi ostnud, ja lähãn neid
katsma, ma pallun sind, wabbanda mind. Ja
üks

üks teine ütles: Ma ollen naese wotnud, ja sepär-
 rast ei woi minna tulla. Ja se sullane tulli tag-
 gasti, ja kulusas sedda omma issandale; siis wih-
 hastas koia issand, ja ütles omma sullasele: Min-
 ne warsi wälja liina laia ulitsatte ja poik-
 ulitsat-
 te peäle, ja to seie sisse need kes waesed ja wigga-
 sed ja jallotumad ja pimmedad on. Ja se sullane
 ütles: Jesand, se on sündinud nenda kui sa käst-
 sid, agga weel on maad. Ja issand ütles sullase
 wasto: Minne wälja tede peäle ja aedade äre,
 ja sada neid sisse tullema, et minno kodda täis
 saaks. Sest minna ütlen teile, et ükski neist meh-
 hist, kes on kutsutud, ei pea minno õhto, sõmaa-
 ga maitsuma.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast
 kolm-aino Jummalala Pühha. i Peetr.

5, 6-ii. salmist sadik.

Siis allandage ennast nüüd Jummalala wägge-
 wa kää alla, et temma teid woiks üllendada
 digel aial. Heitke keik omma murret temma peä-
 le, sest ta murretses teie ette. Olge kassinad, wal-
 wage, sest teie waenlane, kurrat, käib ümber kui
 mõiraja loukoer, ja otsib, kedda temma woiks ä-
 raneelda: Selle wasto seiske kindlaste uskus, ja
 teädke, et needsammad kannatamised täieste sa-
 wad teie wendade seltsi kätte kes ma, ilmas on.
 Agga se keige armo Jummal, kes meid on kuts-
 nud omma iggawesse au sisse Kristusse Jesusse
 sees, se parrandago, kinnitago, tehke wahwaks,
 ja raiago teid tuggewaste, kui teie ürrikeste sate
 kannatanud. Sellesammale olgo au ja wäggi
 iggaweste iggawessels aiaks, Amen.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal
pärrast kolmasino Jummalala Pühha.

Lut. 15, 1-10. salmist sadit.

Agga teit Eolnerid ja pattused tullid temma
jure tedda kuulma. Ja Wariserid ja Kirja-
tundjad nurrisesid ja ütlesid: Sesinnane wottab
pattusid wasto ja sööb nendega. Agga temma
rälis nelle se tähhendamisse sanna, ja ütles: Mis
suggune innimenne teie seast on, kennel sadda lam-
mast on, ja kui ta ühhe neist ärrakautab, ees ta
jätta ühheksakümme peäle ühheksa kõrbe, ja ees
ta lähhä selle järrele, mis on ärrakaddunud, kummi
ta sedda leiab? Ja kui ta saab leidnud, siis pan-
neb ta sedda omma ollade peäle rõmoga. Ja kui
ta kojo saab, siis kutsub ta kolko sõbrad ja naab-
red, ja ütleb neile: Olge minnoga rõõmsad, sest
ma ollen leidnud omma lamba, mis olli ärrakad-
dunud. Minna ütlen teile, et nenda on rõõm taes
wast ühhe pattuse pärrast, kes meelt parrandab,
ennam kui ühheksakümme peäle ühheksa õige pärr-
rast, kellet meleparrandamist ei olle tarwis. Eht
missuggune naene on, kel kümme trahma rahha
on, kui ta ühhe trahma rahha ärrakautab, ees ta
kunalst ei süta, ja ees ta kodda ei pühhi, ja ees ta
holega ei otsi, senni kui ta sedda leiab. Ja kui ta
saab leidnud, siis kutsub ta kolko sõbrad ja naab-
red, ja ütleb: Olge minnoga rõõmsad, sest ma
ollen se trahma rahha leidnud, mis ma olin ärra-
kautanud. Nenda, ütlen minna teile, on rõõm
Jummalala inglide ees ühhe pattuse pärrast, kes
meelt parrandab.

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast
kolm. aino Jummalala Pühha. Rom.

8, 18, 23. salmist sadit.

Sest minna arwan, et sellesinnatse aia kanna-
tamissed ep olle ühtegi wäärt selle au wasto,
mis meile peab ilmutadama. Sest loom otob
pitki filmi Jummalala laste au ilmumist. Sest
loom on tühja põlwe alla heidetud, ei mitte hea
melega, waid selle pärrast, kes tedda on senna alla
heitnud se lotusse peäle, et ka sesamma loom peab
peästetud sama sest kadduma asja tenistussest
Jummalala laste wabbadussels. Sest meie tea-
me, et keik loom ühtlase äggab, ja ühtlase sures
waewas on tännini. Agga mitte ükspäinis se,
waid ka need isse, kellel Waimo essimessest an-
nid on, ja meie isse äggame isseennestest ja otame
laste digust, se on: Meie ihho ärrapeästmist,

Evangelium neljandamal Pühhapäwal pä-
rast kolm. aino Jummalala Pühha. Luk.

6, 36, 42. salmist sadit.

Sepärrast olge armolissed, nenda kui teie Is-
sa armolinne on. Ja ärge moistke kohhut,
siis ei moisteta ka mitte teie peäle kohhut: Ärge
moistke hukka, siis ei moisteta ka teid mitte hukka.
Andke andeks, siis antakse teile andeks: Andke,
siis peab teile antama, üks hea linniwautud, ja
tühja peaga ja puistatud moõt peab teie rüppe
antama: Sest sellesamma moõdoga, misga teie
moõdate, peab teile jälle moõdetama. Agga tem-
ma ütles neile tähhendamisse sanna: Kas pim-
me woiß pimmedale teed juhhatada? Eks nem-
mad mollemad auks ei lange? Ei jünger olle mit-

te üllem kui temma õppetaja; agga iggaüks täi este õppetud peab ollema kui temma õppetaja. Agga mis sa sedda pinda nääd, mis so wenna silmas on, agga sedda palki, mis so ommas silmas on, ei panne sa mitte tähhele. Ehl kuid woid sa omma wennale öölda: Wend, lasse ma kisu sedda pinda wälja, mis so silmas on; ja isse ei nä sa sedda palki mis so silmas on? Oh sinna sallalik! kisu esite sedda palki ommast silmast wälja, ja siis selletad sinna wäljaliskuda sedda pinda, mis so wenna silmas on.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast
kolm. aino Jummalä Pühha. 1 Peetr.

3, 8-15. salmist sadit.

Agga wimaiks olge teil ühhomelelissed, ärda melega teiste wasto, wendade armastajad, süddamest halledad, lahked. Ärge maiksle mitte kurja kurjaga, ehl sõimamist sõimamisega, waid se wasto õnnistage, sest et teie teate, et teie seks ollete kutsitud, et teie õnnistamist peate pärrima. Sest kes ello tahhab armastada, ja häid päiwi nähha, se waigistago omma keelt kurja eest, ja ommad morkad kawwalust räkimast. Temma pöörgo ennast kurjast ärra, ja tehko head, temma otsigo rahho, ja noudko sedda talka. Sest Issanda silmad watawad õigede peäle, ja temma kõrwad kuulwad nende pallumist: Agga Issanda palle on wasto neid, kes kurja tewad. Ja kes on, kes teile peaks kurja teggema, kui teie head talkanouate? Ja kui teie ka peaksite kannatama õigusse pärrast, siis ollete teie õnsad: agga ärge karike nende hirmo, ja ärge ehmatage mitte wäg

wägga ärra. Agga pühhitsege Jesandat Jummalat omma süddamette sees.

Evangelium wiendamal Pühhapäwal pärrast kolm, aino Jummalala Pühha. Lut.

5, I-II. salmist sadik.

Agga se sündis, kui rahwas temma (Jesusse) jure tungis Jummalala sanna kuulma, ja temma isse seisis Kenetsareti järwe äres, ja näggi kaks laewa järwe äres seiswad, agga kallamehhed ollid neist wäljalainud, ja lopputasid note ärra: Siis läks temma ühhe laewa peäle, mis Simona pärrast olli, ja pallus tedda, et ta mäelt nattukest piddi ärrasoudma. Ja temma istus mahha, ja õppetäs rahwast laewa seest. Agga kui ta lõppes räkimast, ütles temma Simona wasto: soua senna süggawa koha, ja laske ommad nodad sisse ühhe loma katselks. Ja Simon wastas ja ütles temmale: Õppetaja, meie olleme keige se õ tööd teinud, ja ep olle ühtegi sanud, agga sinno sanna peäle tahhan ma nota sisse lasta. Ja kui nemmad sedda teggid, said nemmad sure hulga kallo; agga nende noot karrises löhli, ja nemmad tombasid kääga omma seltsimeeste wasto, kes teises laewas ollid, et nemmad piddid tulles, ja neid aitma. Ja nemmad tullid ja täitsid mollemad laewad täide, nenda et nemmad wau sid. Agga kui Simon Peetrus sedda näggi, heitis temma Jesusse põlwele ette mahha, ja ütles: Jesand, minne miinust ärra, sest ma ollen üks pattune innimenne. Sest suur ehmatas olli temma peäle tulnud, ja keikide peäle, kes temmaga ollid, se kallafagi pärrast, mis nemmad ühhes ollid sq
nud

nud. Nendasammoti ka tulli suur ehmatuſ Zafobuſſe ja Joannesse Sebedeuſſe poegade peäle, kes Simona ſeltsimeghhed ollid. Ja Jeſuſ ütles Simona waſto: Urra karda, ſeſt aiast pead ſa innimeſſi püüdma. Ja nemmad aiastid laewa dega mäele, ja jätiſid leiſ mahha, ja läiſid temma järrel.

Epistel kuendamal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummalala Pühha. Rom.

6, 3-11. ſalmiſt ſadiſ.

Eht etſ teie ei tea, et, mitto meid Kristuſſe Jeſuſſe ſiſſe on riſtitud, et meie temma ſurma ſiſſe olleme riſtitud? Siis olleme meie temmaga mahhamaetud riſtimiſſe läbbi ſurma ſiſſe; ja otſego Kristus on ülleſärratud ſurnuſt Jeſuſſe läbbi, et meie ka nenda peame udes elluſ läima. Seſt kui meie temmaga olleme iſtitud temma ſurma ſarnaduſſeſ, ſiis peame meie ka temma ülleſtouiſmiſſe ſarnatſed ollema. Et meie ſedda teame, et meie wanna inimenne temmaga on riſtilödüd, et patto ihho peab tühjaſ minnema, et meie mitte ennam patto ei teni; ſeſt kes ſurnud on, ſe on õigeſ moiſtetud pattuſt. Agga kui meie Kristuſſega olleme ſurnud, ſiis uſume meie, et meie ka temmaga peame ellama, ſeſt et meie teame, et Kristus ſurnuſt ülleſärratud mitte ennam ei ſurre, ſurn ei walliſſe teiſ temma üle. Seſt, miſ temma on ſurnud, ſedda on ta pattule ſurnud ükſkord; agga miſ ta ellab, ſedda ellab temma Jummalale. Nenda arwage ka teie ennaſt pattule kui ſurnud ollewad, agga Jummalale elawad Kristuſſe Jeſuſſe meie Jeſuſſe ſeſ.

Ewan

Evangelium kuendamal Pühhapäwal pärrast kolm. aino Jummalala Pühha. Matt.

5, 20, 26. salmist sadit.

Sest minna (Jesus) ütlen teile: Kui teie õigus
 ep olle paljo üllem kui kirjatundjatte ja Ba-
 riseride õigus, siis ei sa teie mitte taewa riki. Teie
 ollete kuulnud, et wannemille on räkitud: Sinna
 ei pea mitte tapma; agga kes ial tappab, on koh-
 to wäärt. Agga minna ütlen teile, et iggaüks, kes
 omma wenna peäle ilma asjata wihha kannab,
 on kohto wäärt; agga kes ial omma wenna was-
 to ütleb: Naaka, se on sure kohto wäärt; agga
 kes ial ütleb: Sa jölle! se on pörgo tulle wäärt.
 Sepärrast, kui sinna omma ande altari peäle
 tood, ja seäl so mele tulleb, et sinno wennal mid-
 dagi on sinno wasto; siis jätta senna omma an-
 de altari ette, ja minne, ja leppi enne omma
 wemmaga ärra, ja siis tulle ja to omma ande.
 Olle pea heamelelinne omma wihha mehhe was-
 to, kuni sinna temmaga tee peäl olled, et se wih-
 ha mees sind ei anna ärra kohtomoistja kätte, ja
 kohtomoistja sind ei anna ärra sullase kätte, ja
 sind ei wissata wangitorni. Tõest, minna ütlen
 sulle: Sinna ei peäse seält wälja, ennego sinna
 ta wiimse tinga saad ärramaksnud.

Epistel seitsemes Pühhapäwal pärrast kolm.
 aino Jummalala Pühha. Rom. 6, 19-23.

salmist sadit.

Minna rāgin innimesse kombel teie lihha nõd-
 russe pärrast; sest otsego teie ommad liit-
 med ollete annud rojastussele ja üllekohtule or-
 jaks üllekohtuks: Nenda andke nüüd ommad liit-
 med

med õigussele orjaks pühitusseks. Sest kui teie patto sullased ollite, siis ollite teie õigussest lahti. Mis kasso olli teil siis neist asiust, mis pärrast teil nüüd häbbi on? Sest nende ots on surm. Agga nüüd, et teie ollete pattust lahti ja Jummalaga orjaks sanud, on teil omma kasso, et teie pühaks sate, ja se ots on iggawenne ello. Sest surm on patto pall, agga iggawenne ello on Jummalaga armo, and Kristusse Jesusse meie Issanda sees.

Ewangelium seitsemel Pühapäwal pärrast
Kolm. aino Jummalaga Pühha. Mark. 8,
1-9. salmist sadit.

Neil päimil, kui wägga paljo rahwast kous olli, ja neil ep olnud ühtegi süa, kutsus Jesus oma mad Jüngrid ennese jure ja ütles neile: Mul on wägga halle meel se rahwa peäle, sest nemmad on jo kolm päwa minna jures olnud, ja neil ep olle middagi süa. Ja kui minna neid lassen koiu minna sömatta, siis nõrguwad nemmad ärra tee peäl, sest monned neist ollid kaugelt tulnud. Ja temma jüngrid wastasid temmale: Kust woib kogi siin kõrbes neid leiwaga täita? Ja temma küsis neilt: Mitto leiba teil on? Ja nemmad ütlesid: Seitse. Ja temma käs kis rahwast mahhaistuda Ma peäle, ja wottis neid seitse leiba, tännas, murdis ja andis omma jüngrittele, et nemmad pidid ettepannema. Ja nemmad pannid rahwa ette, ja neil olli pissut kallokessi, ja temma õnnistas ja käs kis ka neid ettepanna, agga nemmad söid ja nende kõhhud said täis, ja korjasid kokko üllejäänud pallokessi seitse korwi täit. Agga neid kes ollid sö nud,

nud, olli liggi nelli tuhhat, ja temma lastis neid miinna.

Evangelium, mis Kiriko-seädusse ramato järrel selsinnatsel seitsmel Pühhapäwal pärrast kolm, aino Jummalä Pühha ka kästakse etteluggeda, ja ärrasälletada. Matt. 17, 1-9. salmist sadik.

Ja kui päwa pärrast wottis Jesus ennesega Peetrust ja Jakobust ja Joannest temma wenda, ja wiis neid ülles ühhe kõrge mäe peäle issepäinis, ja tedda mudeti nende ees, ja temma päle paistis otsego päike, ja temma rided said walgeks otsego walgus. Ja wata, Moses ja Elias näitsid ennast neile, ja kõnnelesid temmaga. Agga Peetrus wastas ja ütles Jesussele: Isand, se on hea, et meie siin olleme, kui sa tahhad, siis tahhame meie seie kolm maia tehha, ühhe sinnule, ja ühhe Mosessele, ja ühhe Eliale. Kui temma alles rälis, wata, siis warjas nende üle üks selge piim, ja wata üks heäl pilwest ütles: Sesinnane on mo armas Poeg, kes miino mele pärrast on, tedda kuulge. Ja kui jüngrid sedda kuulsid, heitsid nemmad omma filmili mahha ja kartsid wägga. Ja Jesus tulli nende jure, putus neisse ja ütles: Touste ülles ja ärge kartke mitte. Agga kui nemmad ommad filmad ülles tõssid, ei näinud nemmad keddagi, kuid Jesus ütlespäinis. Ja kui nemmad mäelt allaläksid, kästis neid Jesus ja ütles: Teie ei pea sedda näitmist ühhelegi üttema, kummi innimesse Poeg surmast saab ülestoumud.

Epistel kahheksamal Pühhapäwal pärrast
kolm-aino Jummalala Pühha. Rom.

8, 12-17. salmist sadit.

Sepärrast nüüd, wennad, ep olle meil wõlgo
libhaga, et meie peakõime libha järrele ellama.
Sest kui teie libha järrele wõttate ellada,
siis peate teie surrema: agga kui teie Waimo läbbi
ihho teud wõttate surretada, siis peate teie ellama.
Sest ni mitto kui Jummalala Waimo läbbi
juhhatakse, needsinna sed on Jummalala lapsed.
Sest teie ep olle sanud sullase põlwe waimo, et teie
jälle peakõite kartma, waid teie ollete lapse põlwe
Waimo sanud, kelle läbbi meie küssendame: Abba,
Issa! sesamma Waim tunnistab meie waimo
moga, et meie olleme Jummalala lapsed. Olleme
meie nüüd lapsed, siis olleme meie ka pärriad, ni
hästi Jummalala pärriad, kui Kristussega pärriad,
kui meie temmaga kannatame, et meie ka
temmaga au sisse sama.

Ewangelium kahheksamal Pühhapäwal pärrast
kolm-aino Jummalala Pühha. Matt.

7, 15-23. salmist sadit.

Agga hoidke ennast walle, prohwetide eest, kes
teie jure tullemad lammaste rüdis, agga seest
pidi on nemmad kiskiad hundid. Nende wiljast
peate teie neid tundma. Kas wina, marjo noppitakse
libbowitsust, ehk wigi, marjo ohhast? Nenda
igga hea pu kannab head wilja, agga pahha
pu kannab pahha wilja. Hea pu ei woi pahha
wilja kanda, agga pahha pu woi head wilja kanda.
Agga pu, mis head wilja ei kannu, raiutakse
mahha ja wissatakse tullesse. Sepärrast nende wil-

wiljast peate teie neid tundma. Ei sa keik, kes minno wasto ütleb: Issand, Issand, taewa riki, waid kes teeb minno Issa tahtmist, kes taewas on. Paljo ütlewad minno wasto selsammal päwal: Issand, Issand, eks meie olle sinno nimmel prohwetil wisil rākinud, ja sinno nimmel kurjad wainud wälja aianud, ja sinno nimmel paljo wāggewaid teggusid teinud? Ja siis tunnistan minna neile; minna ei olle teid ellades tunnud, tagganege minnust ärra, kes teie üllekohte tete.

Epistel ühheksamal Pühhapäwal pärrast kolm. aino Jummal Pühha. 1 Kor. 10, 6-13. salmist sadik.

Agga need asjad on meie ettetāhhendamisfeks sündinud, et meie kurja asjo ei pea himmus-tama, nenda kui nemmadke on himmustanud, Arge sage ka mitte woora jummal teenriks, nenda kui monningad neist, kui kirjotud on: Rahwas istus mahha söma ja joma, ja tousis ülles māngima. Arge piddagem ka hora-ello, nenda kui monningad neist on hora-ello piddanud, ja langsid ühhel päwal kolmtuhhat kolmatkūmmend. Arge kiusagem ka Kristust, nenda kui monningad neist ka kiusasid, ja neid rikkuti maddūdest ärra. Arge nurrisege ka mitte, nenda kui monningad neist nurrisend ja said hukka ärrarikkuja lābbi. Agga se keik on sündinud neile ettetāhhendamisfeks. Agga se on kirjotud meile maenitsusfeks, kelle peäle ma-ilma ots on tulnud. Sepārrast, kes ennast arwab seiswad, se karsko, et temma ei lange. Teile ei olle weel muud kui innimesse kiusatus kätte tulnud. Agga Jummal on ustab,

Kes teid ei lasse kiusata ennam kui teie sudate kauda, waid iahhab kiusatussega ka sedda otsa tehha ei teie sudate kauda.

Ewangelium ühheksamal Pühapäwal pärast kolm-aino Jummalä Pühha. Luk. 16, 1-9. salmist sadit.

Agga ta ütles ka omma jüngritte wasto: ütles innimenne olli rikkas, sel olli maiapidajaja selle peäle olli temma ette kõnne tõstetud, kui peaks ta temma warra ärrahukkama. Ja temma kutsus tedda, ja ütles temmale: kuida ma sedda sinnust kulan? te arwo ommaist maiapidajamissest, sest sinna ei woi ennam mitte maia pidada. Agga se maiapidaja mõtles isseennese: Mis pean ma teggema? minno Issand wottab maiapidamist minnust ärra; kaewada ei suda ma mitte: hääbi on mul kersades. Ma tean, mis ma tahhan tehha, et kui minna maiapidamisest lahti saan, nemmad mind wastowotwad omma koddade sisse. Ja temma kutsus ennese jure iggauhhe omma Issanda wõlglast, ja ütles esimesse wasto: paljuks sul mo Issandaga wõlgo on? ja se ütles: sadda wati õlli. Ja ta ütles: temmale: wotta omma ramato, ja istu mahha ja kirjota warsi wiiskümmend. Pärast ütles ta teisele: agga paljuks sul wõlgo on? temma ütles: sadda wakka nisso. Ja temma ütles temmale: wotta omma ramato, ja kirjota kahheksakümmend.

nage ütlen teile: tehke ennestele sõbro üllekohtu-
sest Mammonast, et kui teie keikist lahti sate, nent-
mad teid wastowotwad iggaweste maiadesse.

Epistel kümneimal Pühapäwal pärrast
kolm. aino Jummalal Pühha. 1 Kor.
12, 1-11. salmist sadit.

Agga waimolikkust andist, wennad, ei tahha
minna mitte, et teil peab teadmatta ollema.
Teie teate, et teie ollite pagganad, ja läksite kele-
tumatte woõraste jummalatte jure, nenda kui
teid sadeti. Sepärrast annan ma teile teada, et
ükski, kes Jummalal Waimo läbbi rägib, Jesust
ära ei nea. Ja ükski ei woi Jesust Issandaks
nimmetada, kui agga pühha Waimo läbbi. Kõl
armo-annid on mitmesuggused, agga sesamma
Waim. Ja ammetid on mitmesuggused, agga
sesamma Issand. Ja teud on mitmesuggused,
agga sesamma Jummal on, kes keik keikide sees
teeb. Agga iggaühhele antakse Waimo walgus-
tamist teiste kasjaks. Sest ühhele antakse Wai-
mo läbbi tarkusse sanna, agga teisele tundmiss-
sanna sesamma Waimo järrel; agga teisele san-
takse usko sesamma Waimo sees; agga teisele
annid terweks tehha sesamma waimo sees; agga
teisele wäggewaid teggusid tehha: agga teisele
prohwetikulutamist; agga teisele waimusid ärra-
armata; agga teisele antakse monnesuggusid ke-
lesid; agga teisele keelte ärraselletamist. Agga
sedda keik teeb se üks ja sesamma Waim, ja jag-
gab iggaühhele omma, nenda kui temma tahhab.

Ewangelium tüninemäl Pühhapáwal párrast kolm-aino Jummalä Pühha. Lut.

19, 41-48. salmist sadit.

Za kui temma (Jesus) liggi sai ja liina näggi nuttis ta temma párrast, ja ütles: kui sinna ga teafsid sedda ja weelgi selsinnatsel ommal páwal, mis sinno rahhule tarwis lähhäb! agga nüüd on se sinno silma eest warjule pandud. Sest aeg tulleb sinno peäle, et so waenlased sinno ümber walli tewad, ja sinno ümber piirwad, ja sind keifid piddi waewawad; ja nemmad löwad sind mahha ja sinno lapsed sinno sees; ja ei jätta kirwi kirwi peäle, sepárrast et sa ei olle tunnud omma armo ratsmisse aega. Za temma läks pühha kotta, ja hakkas wäljaatama neid, kes seäl sees müsid jo ostsid, ja ütles neile: kirjotud on: minno kooda, on palwe kooda, agga teie ollete sedda rõdwi auguks teinud. Za temma olli iggapäán pühhas koias õppetamas. Agga üllemad preesstrid ja kirjatundjat ja rahwa üllemad püüdsid tedda hukka sata, ja ei leidnud mitte mis nemmad piddid teggema: sest keif rahwas, mis tedda kuulis, hoidsid temma pole.

Epistel übheteisttüninemäl Pühhapáwal párrast kolm-aino Jummalä Pühha.

I Kor. 15, 1-10. salmist sadit.

Agga ma annan teile teada, wennad, sedda armo õppetust, mis ma teile ollen kulutanud, mis teie ka ollete wastowotnud, mis sees teie ka seisate, mis lähbi teie ka õnsaks sate, kui teie sedda nenda peate, mil wisil minna teile ollen kulutanud; olgo siis, et teie ollete ilma-asjata usknud: Sest ma

ma ollen keigeessite teile sedda annud, mis minna ka ollen sanud, et Kristus on surnud meie pattude eest kirjade järrele, ja et temma on maetud, ja et ta on üllestousnud kolmandamal päwal kirjade järrele; Ja et ta on nähtud Rewast, parrast kahbestreistkümnest. Parrast on temma nähtud ennam kui wiest saast wennast ühhel hobil, kelle seast weel siitsadiä surem huik ellus on, agga monninsgad on ka maggama lainud. Parrast on temma nähtud Jakobussest, parrast keikist Apostlidest. Agga wimaks keikide järrel on temma ka minnust kui ühhest enneaegsest nähtud. Sest ma ollen keigewähhem Apostlide seast, kes ep olle wäärt, et mind Apostliks hütakse, separrast, et ma Jummalä koggodust ollen takkafiusanud. Agga Jummalä armust ollen minna, mis ma ollen, ja temma arm minno wasto ei olle mitte tühhine olnud, waid ma ollen paljo ennam tööd teinud kui nemmad keik; agga ei mitte minna, waid Jummalä arm, mis minnoga on.

Ewangelium ühhetreistkümnemal Pühapäwal parrast kolm. aino Jummalä Pühha.

Lut. 18, 9-14. salmist sadik.

Agga ka monnede wasto, kes isse enneste peäle lootsid, et nemmad piddid õiged ollema, ja muid põlgsid, ütles Jesus se tähhendamisse sanna: kaks innimest läksid ülles pühha kotta palwet piddama, teine olli üks Bariseer, ja teine üks Pölnier. Se Bariseer seisis, ja lugges isseenne ses sedda: oh Jummal! minna tännan sind, et minna ep olle nenda kui muud innimesed, rifujad, üllekohtused, abbiellorikjad, egga nenda kui sesinane

nane Tõlner. Minna paastun kaksford nõddas, ma annan kunnest keikist, mis mul on. Ja se Tõlner seisis emalt, ja ei tahtnud omma silmige taewa pole üllestõsta, waid ldi omma wasto rinda ja ütles: oh Jummal, olle mulle pattusele armolinne! Minna ütlen teile: sefinnane lãks alla omma kotta parreminne digeks moistetud kui teine. Sest iggãuks kes ennast isse üllendab tedda allandakse, agga kes ennast isse allandab, tedda üllendakse.

Epistel kahheteistkõmmemal Pühhapõwawal pãrrast kolm, aino Jummal Põhha.

2 Kor. 3. 4:9. salmist sadik.

Agga nisuggune lotus on meil Kristusse lãbbi Jummal pole, ei mitte, et meie isseennest test kõlbame middagi arwata kui isseennestest, waid mei kõlbduš tulleb Jummalast, kes meid ka on teinud kõlbawaks ue seãdusse teenriks, ei mitte kirja-tãhhe waid Waimo sullasiks. Sest kirja-tãht surretab, agga Waim teeb ellawaks. Ja kui surma ammet kirja tãhtes, mis kirowide sisse oli tikkitud, au sees olnud, nenda et Israeli lapsed ei woinud mitte üksi filmi Mosesse pallet wadata, temma palle au pãrrast, mis süski piddi ärralõpma: kuis ei peaks paljo ennam Waimo ammet au sees ollema? sest kui hukkamõistmisse ammet til au olnud, paljo ennam on üpris surema au sees õigusse ammet.

Ewangelium kahheteistkõmmemal Pühhapõwawal pãrrast kolm, aino Jummal Põhha.

Matk. 7, 31-37. salmist sadik.

Ja kui temma (Jesús) jälle Tirusse ja Sidoni raias

raiadest wäljalaks, tulli temma Kalilea järwe äre
 kess künne liina raiasse. Ja nemmad töid tem-
 ma jure ühhe kurdi, kel kidda keel olli, ja pallusid
 tedda, et ta piddi kät temma peäle pannema.
 Ja temma wottis tedda rahwa seast ärra kôrwa-
 le, ja pistis ommad sõrmed temma kôrwo, ja sül-
 litas, ja putus temma kelesse ja watis ülles
 taewa, ohkas ja ütles temmale: Ewata: se on:
 sa lahti! Ja seddamaid said temma kôrwad lah-
 ti, ja temma kele kōidik peasis lahti, ja ta rakis
 selgeste. Ja temma kelis neid sedda ühhelegi rā-
 kima; agga sedda ennam temma neid kelis, sed-
 da ennam kulutasid nemmad sedda. Ja nemmad
 ehmatasid üpres wägga ärra, ja ütlesid: Temma
 on keik hästi teinud, kurdidke teeb temma kuulma,
 ja keletumad rākima.

**Epistel kolmeteiskümneal Pühapäwal
 pärrast kolm. atno Jummalal Pühha.**

Kalat. 3, 15 • 22. salmist sadik.

Wennad, minna rāgin innimeste wisil. Ei
 innimessege wimist seādust põlga ükski ärra,
 kui se kinnitud on, egga panne middagi senna kôr-
 wa. Agga nüüd on tootussed Abraamile ja tem-
 ma Seemnele rāgitud. Temma ei ütles mitte: ja
 sinno semettele, kui mitmest, waid kui ühhest: ja
 sinno Seemnele, se on Kristus. Agga minna üt-
 len sedda: se kās, mis nellisadda peäle kolmküm-
 mend aastat pärrast on antud ei te mitte kōlwa-
 tumaks sedda seādust, mis Jummalast Kristusse
 peäle on enne kinnitud, et se kās sedda tootust pid-
 di tühjaks teggema. Sest kui pärrandus kāsust
 olleks, ei se siis olleks ennam tootussest: agga Jum-

mal on sedda Abraamile tootusse läbbi armust annud. Mis tarwis on siis se kâst? se on ülleastmiste pärrast senna jure antud, (kunnit se Seme piddi tulles, kennele se tootus olli sündinud) ja on seätud Inglise läbbi wahhemehe kâe läbbi. Agga wahhemees ep olle mitte ühhe ainsa wahhemees, agga Jummal on üks. Kas siis kâst on Jummalala tootuste wasto? ei olle mitte. Sest kui kâst olleks antud, mis woiks ellawaks tehha, siis tulleks õigus toeste kâstust. Agga kirri on keik kinnipannud partõ alla, et tootus piddi Jeesusse Kristusse ussust antama neile, kes ussuwad.

Ewangelium kolmeteissikümmemal Pühapääl wal pärrast kolm. aino Jummalala Pähha.
Lut. 10, 23, 37. salmist sadik.

Ja temma (Jesus) pöris ennast jüngritte pole, ja ütles neile isse-ärranis: Onsad on need silmad, kes näwad, mis teie näte. Sest minna ütlen teile, et paljo prohwetid ja kunningaid on tahtnud nähha, mis teie näte, ja ei olle sedda mitte näinud, ja kuulda, mis teie kulete, ja ei olle sedda mitte kuulnud. Ja wata üks kâstotundja, wotis kätte, kuusas tedda ja ütles: Oppetaja, mis pean ma teggema, et ma iggawesse ello pärrin? Agga ta ütles temmale: mis on kâsso ramatusse kirjutud? kuida sa loed? agga temma wastas ja ütles: sinna pead Jeesandat omma Jummalat armastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest, ja keigest ommast wäest, ja keigest ommast melest, ja omma liggimest kui issest ennast. Agga ta ütles temmale: sinna olled diete wastanud, te sedda siis pead sa ellama. Agga tem

temma tahris isseennast õigeks panna, ja ütles
 Jesusse wasto: Kes siis on mo liggimenne? agga
 Jesus wastas se sanna peäle, ja ütles: üks inni-
 menne läks Jerusalemmast alla Jeriko pole, ja
 sattus rõõwlitte kätte: kui need temma rided said
 ärraripunud ja peälegi hopa annud, läksid nem-
 mad ärra, ja jätsid tedda pool surmud mahha.
 Agga üks Preester läks. Koggematta sedda teed
 alla, ja kui ta tedda näggi, läks temma möda, ja
 nendasammoti ka üks Lewit, kui ta senna paika
 sai, tulli temma ja watis, ja läks möda. Agga üks
 Samaria-meis käis sedda teed, ja tulli temma
 jure; ja kui ta sedda näggi, sai temma südda halle-
 daks. Ja ta tulli temma jure, ja siidus temma
 hamad kinni, ja wallas õlli ja wina sisse, tõstis
 tedda ka omma ennese weikse selga, ja wiis tedda
 kõrtsjo, ja kandis hoolt temma eest. Ja kui ta tei-
 sel päwal ärraläks, wottis ta kaks tenari-rahha
 wälja, ja andis kõrtsmikkule, ja ütles temmale:
 Käina hoolt temma eest, ja mis sa ial weel peak-
 sid kullutama, sedda tahhan ma taggasi tülles sul-
 le maksta. Redda sa nüüd neist kolmest arwad
 selle lähheima ollewad olnud, kes rõõwlitte kätte
 olli sattund? Agga temma ütles: Se kes temma
 peäle hallastas. Siis ütles Jesus temma wasto:
 Minne, ja te sinna nendasammoti.

Epistel neljateistkümmemal Pühhapäwal
 pärrast kolm. aino Jummalapühha.

Kalat. 5, 16. 24. salmüst sadik.

Agga minna ütlen: Käige Waimus, siis ei te
 teie mitte lihha himmo järrele. Eest lihha
 himmustab Waimo wasto, ja Waim lihha was-

to, agga needfinnatsed on teine teise wasto, et teie sedda mitte ei te, mis teie ial tahhate. Agga kui teid Waimust juhatakse, siis ei olle teie mitte kasso al. Agga awalikkud on lihha teud, mis on neetsinnatsed: abbiellorikminne, horus, rojus, kimalus, wodra jummalat tenistus, noidus, waen, riud, kadde wihha, wihhastellemissed, riidlemissed, lahkumissed, seggased oppetussed, kaddedus, tapmised, liigjominne, prassiminne, ja mis nende sarnatsed on, mis minna teie enne ütlen, nenda kui minna ka enne ollen ütelnud, et need kes nisuggust tewad, ei pea mitte Jummalat riki pärrima. Agga waimo kasso on armastus, rõõm, rahho, piik meel, heldus, headus, truus, tassandus, kassinus: nisugguste wasto ep olle kass mitte. Agga kes Kristusse pärralt on, need on omma lihha risti lõnud ihaldamistega ja himmudega.

Ewangelium neljateistkümnemal Pühapäeval pärrast kolm-aano Jummalat Pühha.

Luk. 17, 11-19. salmist sadit.

Za se sündis, kui ta (Jesus) Jerusalemma läks, siis kais temma kess Samaria ja Kalileamaalt läbbi, ja kui ta ühhe allewisse sai, siis tulid temma wasto kümme piddalitõbbist meest kes emalt seisid. Ja nemmad tõstsid omma heält ja ütlesid: Jesus oppetaja heida armo meie peäle! Ja kui ta neid näggi, ütles temma neile: minge ja näitke ennast preestridele. Ja se sündis, kui nemmad ärraläksid, said nemmad puhtaks. Agga üks nende seast, kui ta näggi, et ta olli terweks sanud, se läks taggasi, ja auustas Jummalat

Ru . 2 .
arritadi
innimenne
randage nu
waimolikkud olle
et sind ka ei kiusse
ja nenda taitte
mõtleb; ennast n
tegi ep olle, se pet
ga iggaũts naitte
ja siis on temma
ei mitte teifest.
ma kandma. U
jaggago feif he
effige mitte, J
da; sest mis in
ta leifab. S
se leifab lihho
tũlmab, se l
tũi meie hea

... ar
... om
... peate
... se selga
... us, ja ih
... need linnud
uima egga leiða,
ja teie taevane
lle paljo, üllenad
fes omma murre-
e kuuuua jatkata?
ast? Pange täht-
l, kuidas nennad
gga kehra. Ug-
nfi keige omma
ehhitud kui üt-
l sedda rohto
ne ahjo misfa-
o ennast teid,
pea teie mitte
meie sõna?
niõga peame
meie

teie au
pölmæd ma
le, fellest te.
nimmetakse, et t
tusse järrele, w
mo låbbi seestpi
usso låbbi teie s
teie Zummala ar
nitud ollete et te
hadega, måhher
tus, ja sūggaw
tusse armastust,
et teie feige Zum
Agga fellele, kes
feie ūlle se, mi
da wågge möd
lesammale olg
se sees feige v
gaweste, An

...le
...sai
...ndjai
...n sulle
...a haflas
...nale. Agga
...austasid Zuma
...bet on meie seas
...a rahvast tulnud
...idi temmast laia
...paifo seäl ümber

al Pühapäeval
nala Pühha.
st sadit.

teid, kes minna
n, et teie nenda
atsmisfe järrele,
andusse ja tas-
weist sallides ar-
t meelt pidda
lles ihho on ja
üles

üks waim, nenda kui teie ka ollete kutsutud ühhes
 lotusses teie kutsu misse polest: üks Issand, üks ust,
 üks ristminne, üks Jummal ja keikide Issa, kes
 on keikide ülle, ja keikide läbbi, ja teie keikide sees.

**Evangelium seitsemeteistkümneimal Pühha
 päwal pärrasi kolmainso Jummalala Pühha.**

Lut. 14, 1-11. salmist sadik.

Za se sündis, kui temma (Jesus) ühhel hinga-
 misse-päwal ühhe Wariseride üllema kotta
 tulli leiba wotma, siis wahtsid nemmad tedda.
 Ja wata, üks weetöbbine innimenne olli temma
 ees, ja Jesus wastas ja räkis käsotundjatte ja
 Wariseride wasto, ja ütles: Kas hingamisse-pä-
 wal sünnib terweks tehha? Agga nemmad jäid
 wait. Ja temma hakkas temmast kinni, ja teggi
 tedda terweks, ja laskis tedda miina. Ja temma
 wastas neile ja ütles: Kes on teie seast, telle esel
 ehk härg kaewo langeb, et ta tedda warssi wälja
 ei tomma hingamisse päwal? Ja nemmad ei
 woinud temmale se peäle mitte wastada. Agga
 ta ütles neile, kes ollid kutsutud, ühhe tähhenda-
 misse sanna, et temma moistis, kuidas nemmad
 wallitsefid üllema paika istuda, ja ütles neile: kui
 sind kellestki pulma on kutsutud, siis ärra istu mit-
 te üllema paika mahha, et ei olle wahhest kegi au-
 sam sind temmast kutsutud, ja se, kes sind ja tedda
 on kutsnud, tulleks ja ütleks sulle: anna sellesin-
 narsele maad; ja sinna siis peaksid häbbiga allama
 paika istma. Agga kui sinna olled kutsutud, siis
 minne ja istu allama paika mahha, ja kui se tulleb,
 kes sind on kutsnud, ja ütleks sulle: jober, minne
 senna üllemale; siis on sul au nende ees, kes sinna
 ga

ga laudas istwad. Sest iggaurks, kes ennast isse
üllendab, tedda peab allandatama, ja kes ennast
isse alandab, tedda üllendakse.

Epistel Rahhetskateistkümneimal Pühhapäwa
pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.
I Kor. I, 4-9. salmist sadit.

Minna tännan ikka omma Jummalat teie
pärrast se Jummalala armo eest, mis teile on
antud Kristusse Jesusse seest, et teie temma sees
keikist ollete rikkaks sanud keige õppetusse sanna
ja keige tundmissesse sees. Nenda kui Kristusse tun-
nistus teie sees on kinnitud, nenda et teil ühhestki
armo andest ei olle pudo, ja otate meie Issanda
Jesusse Kristusse illumist; kes ka teid rahhab
kinnitada otsani, et teie laitmatta woiksite olla meie
Issanda Jesusse Kristusse päwal. Jummal on
ustaw, kelle läbbi teie ollete kutsitud temma Woia
meie Issanda Jesusse Kristusse ossasamisseks.

Ewangelium Rahhetskateistkümneimal Pühha
päwal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.
Matt. 22, 34-46. salmist sadit.

Agga kui Barriferid said kuulda, et temma
(Jesus) Sadduseride suud olli kinnisulgnud,
siis tullid nemmad ühhel meel kokko. Ja üks nen-
de seast kes käsotundja küsis ja küsas tedda, ja
ütles: Õppetaja, misjuggune on se suur kässo-
sanna käsus? Agga Jesus ütles temma wasto:
Tama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast
hingest ja keigest ommast melest. Sesamma on se
õhimenne ja suur kässo sanna. Agga teine on
felle

selle sarnane: sinna pead omma liggimest armas-
tama kui isseennast. Meis kahhes kassosannas
on keik se kass ja prohvetid kous. Agga kui Ba-
riferid ühhes kous ollid, küssis neilt Jesus ja üt-
les: mis teie arvate Kristussest, kelle poeg on
temma? Nemmad ütlesid temmale: Taweti poeg.
Ja ütles nende wasto: Kuida siis Tawet tedda
waimus Issandaks hüab, kui temma ütleb:
Issand on ütelnud mo Issandale istu minno
parrema pole, kuni ma sinno waenlased saan
pannud sinno jalge alluseks järjeks. Kui nüüd
Tawet tedda Issandaks hüab, kuida ta siis tem-
ma poeg on? Ja ükski ei woinud temmale sanna
wastada, ja ükski ei julgnud sest päwast temmalt
middagi ennam küssida.

**Epistel ühheksateisikümneal Pühhapäwoal
pärrast kolm:aino Jummal Pühha.**

Exes. 5, 22, 28. salmist sadik.

St teie enneste peält peate ärraheitma endise
ello polest sedda wanna innimest, kedda rikku-
tasse pettusse himmude läbbi; agga et teie peate
üks sama omma mele waimus, ja enneste peäle
wotma sedda uut innimest, kes Jummal sarnat-
seks on lodud tõssise õigusse ja pühhitsusse sees.
Sepärrast järke mahha waller ja rägige töt, ig-
gaüks omma liggimessega, sest et meie olleme tei-
ne teise liikmed. Õlge wihhased, agga ärge tehke
mitte patto. Ärge laske päwa loja miina omma
wihhastamisse ülle, ja ärge andke maad kurratile.
Kes warrastanud on, se ärge warrastago mitte
ennam, waid tehke enneminne tõdd, ja saatko kät-
tega head, et temmal olleks sellele jaggada, kennet
tarwis on.

Ewangelium ühheksateistkümneal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalal Pühha.

Matt. 9, 1-8. salmist sadit.

Ja temma (Jesus) läks laewa ja läks ülle järwe, ja sai omma liina. Ja wata, nemmad kandsid temma jure ühhe alwatud, kes wodi maas olli. Ja kui Jesus nende usko näggi, ütles temma selle alwatud wasto: Olle julge minno poeg, so pattud on sulle andeks antud. Ja wata, monningad kirjaturid seast rääkisid isseeneses: sesinnane teotab Jummalat. Agga kui Jesus nende mõtled näggi, ütles temma: mikspärast mõtlete teie kurja ommas süddames? Sest mis on kergem dõlda: pattud on sulle andeks antud, ehk dõlda: touse ülles ja kõnni? Agga et teie peate teadma, et innimesse Poial melewald on pattud Ma peal andeks anda, (siis ütles temma selle alwatud wasto:) touse ülles, tõsta omma wodi ülles, ja minne omma kotta. Ja temma touis ülles ja läks omma kotta. Agga kui se rahwas sedda näggi, pannid nemmad sedda imemeks, ja auustasid Jummalat, kes nisuggust melewalda neile innimestele annab.

Epistel kahhekümneal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalal Pühha. Ewes.

5, 15-21. salmist sadit.

Sepärrast kakske, kuida teie diete hästi ellate, ei mitte kui rummalad, waid kui targad. Ja piddage aega kalliks, sest need päwad on pahhad. Sepärrast ärge olge rummalad, waid moistke, mis Jesusanda tahtminne on. Ja ärge joge ennast täis wina, kust üks õnneto ello tulle, waid

waid sage täis Waimo, ja rägige issekeskis laulude ja kitusse luggudega, ja waimoliikko lauludega; laulge ja laulge mängides Issandale ommas süddames, ja tännage ikka keige asjade eest Jummalat ja Issa meie Issanda Jesusse Kristusse nimmel. Ja olge allandikkud teine teise wasto Jummaia kartusse sees.

Ewangelium kahhetümneimal Pühhapäwal pärrast kolmasaino Jummalala Pühha.

Matt. 22, 1-14. salmist sadik.

Ja Jesus wastas ja räkis neile ta tähhendamisse sannade läbbi ja ütles: Täewariik on ühhe innimesse sarnane, kes kuningas, kes omma poiale pulmad teggi, ja temma läkkitas ommad sullased wälja neid kutsutud pulma kutsma, ja nemmad ei tahtnud mitte tulla. Ja läkkitas temma teisi sullasid wälja, ja ütles: Uttelge neile kes on kutsutud: Wata omma söma- aia ollen ma walmistanud, mo härjad ja nuumweiksed on tapperud, ja keik on walmis, tulge pulma. Agga nemmad ei holind sest, ja läksid ärra, teine omma põllule, teine agga omma kauba jure. Agga teised wõtsid temma sullased kinni, teotasid ja tapsid neid ärra. Agga kui kuningas sedda kulis, sai temma wihaseks, ja läkkitas omma söawäed wälja, ja hukkas needsammad tapjad ärru, ja sütas nende liina põllema. Siis ütles temma omma sullaste wasto: Pulmad on küi walmis, agga need kes kutsutud ep olnud mitte sedda wäart. Sepärrast minge tee- lahkmide peäle, ja kutsuge pulma ni mitto kui teie ial leiateg. Ja needsammad sullased läksid wälja tede peäle, ja koggusid keik

kofko, ni mitto kui nemmad leidsid, kurja ja häid
 ja pulma kooda sai täis neist, kes laudas istid.
 Siis läks kuningas sisse neid waatma, kes lau-
 das istid, ja näggi seal ühhe innimesse, kenne-
 pulma-riet ep olnud selgas. Ja ta ütles temma
 wasto: Sobber, kuidas sinna seie olled sisse tul-
 nud, ja sinnut ep olle pulma-riet? Agga temma
 el sanud sannagi suust. Siis ütles kuningas
 teenride wasto: sidduge temma käd ja jallad kün-
 ni, ja wotke tedda, ja heitke tedda keigesüggawa-
 ma pimmedusse sisse, seal on ulluminne ja hant-
 maste kirristamine. Sest paljo on neid kutsu-
 tud, agga pissut on neid ärrawallitsetud.

**Epistel esimesel Pühapäwal kolmarüm-
 mend pärrast kolmasino Jummalala Pühha.
 Ewef. 6, 10-17. salmist sadit.**

Mis muud, mo wennad, kui sage wäggewat-
 t. Senda sees, ja temma kange wäe sees.
 Wotke ennest peäle keik Jummalala sda-
 riistad, et teie woite seista kurrati kawwalatte noude, wä-
 to. Sest meil ep olle mitte woitlemist werre ja lib-
 ha wasto, waid suurte würsti-rifide ja waldade
 wasto, sellesinnatse ma ilma pimmedusse walli-
 sejatte wasto, waimolikkude kurjuste wasto ra-
 wäste asjade sees. Sepärrast wotke keik Jum-
 mala sdariistad kätte, et teie woite wastopanna
 sel kurjal päwal, ja woite seisma jada, kui teie keik
 sate ärrateinud. Sepärrast seiske, ja teie niude-
 olgo tõega kui wõga ümberpandud, ja ehhitage
 ennast õigusse raudridega, ja kingad olgo teie jal-
 ges, et teie walnis ollete rahho kui rõõmsa sannu-
 me kulutama. Keige ennamiste wotke usso

lätte, misga teie woite ärrakustutada keik selle
 tiggeda kurrati tullised noled. Ja wõrke õnnis-
 tusse raudkõbarat ja waimo modka, se on
 Jummal sanna.

Evangelium esimesel Pühhapäwal kol-
 markimend pärrast kolm. aino Jum-
 mala Pühha. Joan. 4, 47-54.
 salmist sadit.

Ja üks kunninga-meis olli, selle poeg olli hai-
 ge Kapernaumas. Kui sesinnane sai kuul-
 nud, et Jeesus olli tulnud Judo-maalt Kalilea-
 male, läks ta temma jure, ja pallus tedda, et ta
 piddi alla tulles, ja temma poja terweks tegge-
 ma, sest ta piddi ärrasurrema. Siis ütles Je-
 sus temma wasto: Kui teie ei nä immetähtesid
 tegga immeteggusid, siis ei ussu teie mitte. Se
 kunninga-meis ütles temmale: Jessand tulle alla,
 ennego mo poioke surreb. Jeesus ütles temmale:
 Minne sinno poeg ellab. Ja se innimenne uskus
 se sanna, mis Jeesus temmale ütles, ja läks ärra.
 Kui temma jo olli alla tullemas, tullid temma
 sullased temma wasto, ja kulutasid, ja ütlesid:
 sinno poeg ellab. Siis kulas ta neilt sedda tundi,
 millal temma olli parramaks sanud, ja nemmad
 ütlesid temmale: eile seitsme tunni aial lahkus
 se soetõbbi temmast ärra. Siis moistis se issa,
 et se olli sündinud selsammal tunnil, millal Jeesus
 temmale ütelnud: sinno poeg ellab. Ja temma
 uskus, ja keik temma perre. Sesinnatse teise
 immetähhe teggi Jeesus jälle, kui ta Judamaalt
 tuli Kalilea-male.

Epistel teisel Pühhapäwal kolmat kün-
mend pärrast kolm. aino Jummalala Pühha.
Wilib. 1, 3-11. salmist sadik.

Ma tannan omma Jummalat ni sagedaste
kui minna teie peäle mõtlen, (kes minn-
iggakord keiges ommas palwes teie keikide eest
rõnoga palwed teen) teie osasamisest pärrast ar-
mo-õppetussest, esimesest päwast sūt sadik. Ja
ollen se peäle julge, et se, kes teie sees on algas-
nud sedda head tööd, ka sedda lõppetab Jeesuse
Kristusse päwani, nenda kui se ka minno kõhhus
on sedda teist keikist mõttelda, sepärrast et teie
ollete mo süddames minno wangi põlwes ja mo
kõstmisest armo-õppetusse eest, ja selle kinnita-
misest, sest et teie keik minnoga sest armust osi-
sate. Sest Jummal on mo tunnustaja, kuida
minna teid keik süddamest iggatsen Jeesuse Kris-
tusse süddamelikko hallastussega. Ja sedda pal-
lun minna, et teie armastus weel enam ja en-
nam rohkemaks saaks mõistmisest ja keiges runde-
misest, et teie woite läbbi katsuda, mis ühte ei
sünni, et teie olleksite selged, ja teisi ei pahhanda
Kristusse päwast sadik, täidetud õigusse kassõ-
ga, mis Jeesuse Kristusse läbbi tulleb Jummalala
auuks ja kitusseks.

Ewangelium teisel Pühhapäwal kolmat kün-
mend pärrast kolm. aino Jummalala Pühha.
Matt. 18, 23-35. salmist sadik.

Sepärrast on taewariik ühhe kunninga sarra-
ne, kes omma sullastega tahtis arro pidda-
da. Agga kui ta hakkas arwama, tode üks tem-
ma ette, sel olli temmaga kümme tuhat talenti
wõlge.

wólgo. Agga kui temmal ep ólnud maksta kás-
 fis temma Issand müa tedda ja temma naest
 ja lapsed, ja keik, mis temmal olli, ja maksta.
 Siis heitis se sullane mahha, kunnardas tedda
 ja ütles: Issand kannata minnoga, ja ma tah-
 han sulle keik maksta. Siis olli Issandal halle
 meel sesamma sullase peäl, lastis tedda lahti, ja
 se wõlla jättis ta temmale mahha. Agga sesam-
 ma sullane läks wälja, ja leidis ühhe ommast
 kasullasist, sel olli temmaga sadda tenari rahha
 wólgo; ja temma wottis tedda kinni, kagistas
 tedda ja ütles: Maksa mulle, mis sul wólgo on
 minnoga. Siis heitis se kasullane temma jalge
 ette mahha, pallus tedda, ja ütles: Kannata
 minnoga, ja ma tahan sulle keik maksta. Agga
 temma ei tahtnud mitte, waid läks ärra, ja hei-
 tis tedda wangitorni, kunni ta omma wólga ärra-
 maksis. Agga kui temma kasullased näggid, mis
 sündis, said nemmad wägga kurwaks, ja tullid
 ja õrdasid omma Issandale keik, mis olli sün-
 dinud. Siis kutsus temma Issand tedda ennese
 ette, ja ütles temma wasto: Sinna tigge sullane,
 keik sedda wólga ollen minna sulle mahhajätnud,
 sest et sinna mind pallusid; eks siis sinna ka pid-
 dand armo heitma omma kasullase peäle, nenda
 kui minna ka sinno peäle ollen armo heitnud? Ja
 temma Issand sai wihhaseks, ja andis tedda ärra
 waewajatte kätte, kunni temma pididi maksma
 keik, mis temmal temmaga wólgo olli. Nenda
 teeb ka minno taewane Issa teile, kui teie igga-
 üks ommast süddamest andeks ei anna omma
 wennale temma eksitussed.

Epistel kolmandamal Pühapäeval kolmat-
kümme pärrast kolm. atno Jummalala Püh-
ha. Wilip. 3, 17, 21. salmist sadit,

Rüige minno järrel, wennad, ja wadage nende
peäle, kes nenda káiwad, kui meie teile má-
giks olleme. Sest mitto káiwad, kellest ma teile
saggedaste ollen ütelnud, agga nüüd ütlen min-
na ka nuttes, neid Kristusse risti waenlased olles
wad, kelle ots on hukatus, kelle Jummal on se
kóht, ja kelle au on nende hábbi sees, kes ma-peäle
sed asjad noudwad. Sest meie ellamine on tae-
was, kust meie ka otame ónnisteggiad Issandat
Jesust Kristust, kes meie alwa ihho rahhab muta-
et se temma árraselletud ihho sarnatseks peab sa-
ma sedda wágge móda, misga temma ka keik as-
jad woib ennese álla heita.

Ewangelium kolmandamal Pühapäeval
kolmatkümme pärrast kolm. atno Jum-
mala Pühha. Matt. 22, 15, 22.
salmist sadit.

Slis láksid Bariferid árra, ja piddasid nou-
ühheskous, kulda nemmad tedda (Jesust)
temma kónnest piddid wórkutama, ja lákkitasid
temma jure ommad jüngerid Herodese feltfiga, ja
ütlesid: Öppetaja, meie teame, et sa tóssine ol-
led, ja öppetad Jummalala teed tóe sees, ja ei holi
ühhestki sest sinna ei pea innimeste surussest luggu.
Sepárrast útle melle, mis sinna arwad, kas sin-
nib kóhto rahha Keisrile anda, woi mitte? Agga
kui Jesus nende tiggedust moistis, ütles temma:
Teie sallalikkud, mis teie mind kiusate? náitke
mulle úks kóhto-rahha túk; ja nemmad tóid tem-
ma

ma kätte ühhe tenari-rahha. Ja temma ütles nendewasto: Kelle kujo ja peälekirri on se? Nemmad ütlesid temmawasto: Keisri. Siis ütles ta nende wasto: Andke siis Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jummalale, mis Jummalale kohhus on. Ja kui nemmad sedda kuulsid, pannid nemmad immeks, ja jätsid tedda mahha ja läksid ärra.

Epistel neljandamal Pühhapäwal kolmas kummend pärrast kolm aino Jummalale Pühha. Koloss. 1, 9-14. salmist sadit.

Sepärrast ka meie sest päwast, kui meie sedda olleme kuulnud, ei jätta meie mitte mahha teie eest palwet teggematta, ja pallumatta, et teid peab täidetama temma tahtmisse tundmissega keiges tarkusses ja waimolikkus moistmises. Et teie nenda woiksite ellada, kui kohhus on Jssanda ees keige temma meleheaks, ja wilja kanda keige hea tö sees, ja kaswada Jummalale tundmisse sees, ja keige wäega wäggewaks sada temma au wäggemöda keiges kannatusses ja pitkas meles rõmoga; sedda Jssa tännades, kes meid on kolbawaksteinud, et meil piddi ossa ollema pühha rahwa pärrandussest walgusse sees. Kes meid on ärrapeastnud pimmedusse woimussest, ja on meid saatnud omma armsa Poia kunningriki, kelle sees meil on lunnastamine temma werre läbbi, se on pattude andeks, andminne.

Evangelium neljandamal Pühhapäwal kolmas kummend pärrast kolm aino Jummalale Pühha. Matt. 9, 18-26. salmist sadit.

Kui temma (Jesus) sedda neile räkis, wata siis

tulli üks illem, ja kummardas tedda ja ütles: Minno tüttar on praego ärrasurnud, agga tulle ja panne omma kät temma peäle, siis saab temma ellawaks. Ja JEsus tousis ülles, ja kätis temma järrel, ja temma iungrid. (Ja wata, üks naene, kenneel kaksteistkümmend aastat weritöbbi olnud, tulli temma selja tahha, ja putus temma kue pallistusse. Sest temma ütles isseenes: Saaksin minna agga temma kuesse patuda, siis saan minna terweks.) Agga JEsus põris ennast ümber, ja näggi tedda, ja ütles: Olle julge, tüttar, sinno usk on sind aitnud. Ja se naene sai terweks selsammal tunnil. Ja kui JEsus selle üllema kotta sai, ja näggi need willepuhhujad ja rahwast mässawad, siis ütles ta nende wasto: tagganege, sest se neitsikenne polle mitte surnud, waid ta maggab. Ja nemmad naersid tedda. Agga kui rahwast wälja-aeti, läks temma sisse ja hakkas temma kätte kinne, ja se neitsikenne tousis ülles. Ja sesinnane kõnne läks laiale keik sedda Raad läbbi.

Epistel wiendamal Pühhapäwal kolmas
kümmand pärrast kolmasaino Jummal
Pühha. I Tess 4, 13-18. sal-
mist saoit.

Agga minna ei tahha, ei teil peab teadmatta ollema, wennad, nende järg, kes maggama läinud, et teie ei lähhä ka nenda kuruwaks, kui need reised, kenneel ep olle lotust. Sest kui meie ussume, et JEsus on surnud ja üllestoulnud, nenda tahhab Jummal ka neid, kes JEsusse läbbi on läinud maggama, temmaga ettetua. Sest
sedda

sedda ütleme meie teile kui Issanda sanna, et meie, kes meie ellame ja üllejame Issanda tulemisse aiani, ei pea nende ette jõudma, kes on magama läinud. Sest et Issand isse tahhab mahhatulla taewast sõa küssendamisse, Pea-Ingli heäle ja Jummalaga passunaga, ja kes Kristusse sees surnud, peawad ülestouma esmalt; parrast peab meid, kes meie ellame ja üllejame, ühtlase nendega pilwede sees kistama Issanda wasto taewa alla; ja nenda peame meie ikka Issandaga olleme. Trööstige nüüd teine teist nendefinnaste sannadega.

Evangelium wiendamal Pühhapäwal Kolmas Jummalaga parrast kolmas aino Jummalaga Pühha. Matt. 24, 15-28. salmist sadik.

Kui teie nüüd näte sedda hirmsat ärrakautamisse tööd, mis ööldud on prohwetil Danieli läbbi, mis seäl pühhas paikas seisab (kes sedda loeb, se pango tähhele) siis pöggenege need, kes Ruda-maal on, mäggede peäle. Kes kattuse peäl on, ärgo tulgo se mitte mahha middagi ärrawõtma ommast koiast; ja kes wäljal on, ärgo mingo se mitte taggasi ommad rided ärrawõtma. Agga hädda neile, kes kâima peäl on, ja neile kes immetawad neil päiwil. Agga palluge, et teie pöggene minne ei juhtu talwel, egga hingamisepäwal. Sest siis tulleb suur willetsus, mähhardust ep olle olnud ma ilma algmissest siit sadik, egga peage mitte tullemä. Ja kui need päwad ei saaks lühhentud, siis ei peäseks ial ei üksti libha; agga nende parrast, kes ärrawillitsetud, lühhendatakse need päwad. Kui siis kegl' teie wasto ütleb

ütleb: wata, siin on Kristus ehk seäl, ärge usku-
ge mitte. Sest walle, Kristussed, ja walle proh-
wetid sawad üllestousma, ja suri tähta ja immes-
teggusid teggema, et nemmad wottaßid eßitada
ka neid kes ärrawallitsetud (kui se woiksßündida.)
Wata minna ollen teile sedda enne. ütelnud. Se-
párrast kui nemmad teile ütlewad: wata, temma
on kõrbes, ärge minge mitte wälja: wata, temma
on kambride sees, ärge uskuge mitte. Sest otsego
walk touseb hommiko poolt, ja paistab õhto pole,
nenda peab ka inimesse Poia tulleminne ollema.
Sest kus ial raibe on, senna kogguwad kotskad.

Epistel kuendamal Pühhapäwal kolmattim-
mend párrast kolm-aino Jummalala Pühha.
2 Pettr. 3, 3-13. salmist sadit.

Seda sedda peate teie keige eßite teädma, et wiim-
sil päiwil tullewad pilksjad, kes omnia enneste
himmude järrele ellawad, ja ütlewad: Kus on
temma tullemisse tootus? sest sest alast, kui wan-
nemad maggama lainud ilmast ärra, jääb keik
nenda kui loma algmissest on olnud Agga meel on
se neil teadmatta, et taewad ennemuiste olnud, ja
Ma weest ja wee läbbi ühhes seisnud Jummalala
fanna läbbi. Sepárrast on se ma-ilm, mis siis
olli, weega ärraupputud ja hukka lainud. Agga
taewad ja Ma, mis nüüd on, on sesanma fanna
läbbi tallele pandud, ja hoitakse tulle tarwis, koh-
to ja jummalafartmatta inimeste hukatusse
páwani. Agga se üks assi ärge olgo telle mitte
teadmatta, miuno armad, et üks pááw Jesanda
jures on kui tuhhat aastat, ja tuhhat aastat kui
üks pááw. Jesand ei wiwita mitte tootust,
nenda

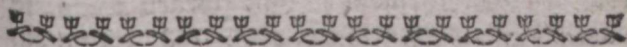
(nenda kui monningad sedda wõitlusseks panne-
wad,) waid temma on pitkamelega meie wasto,
ja ei tahha mitte, et monned peawad hukkamin-
nema, waid et keik peawad mele parrandamist
kätte sama. Agga Jesanda pääw tulleb kui war-
ras õse, millal taewad raksumisega peawad mõ-
daminnema, ja ilmalikkud asjad ärrapõllema ja
lõpma, ja Ma ja need teud, mis seal sees on, pea-
wad ärrapõlloma. Et nüüd se keik peab ärralõp-
ma, mis suggused teie siis peate ollema keiges püh-
has ellus ja Jummalakartusses, õtes ja tõttades
Jummala tullemisse päwa pole, millal taewad
tulle läbbi peawad ärralõpma, ja ilmalikkud as-
jad ärrapõllema, ja ärrasullama? Agga meie
õtame ued taewad ja uut maad temma tootusse
järele, kus õigus sees ellab.

**Evangeliumi kuundamal Pühhapäwal Kol-
männimend pärrast kolmainso Jummalala
Pühha. Matt. 25, 31-46. salmist sedit.**

Agga kui innimesse Poeg tulleb omma aus sees,
ja keik pühhad inglid temmaga, siis istub ta
omma au-järje peäl. Ja siis peab keik rahwast
temma ette koggutama, ja ta lahutab neid üh-
hest ärra, nenda kui karjane lambad ärralahu-
tab sikkudest, ja temma panneb lambad omma
parrema kääle, agga sikkud pahhama kääle seis-
ma, Siis wõttab õolda Kuningas neile, kes
temma parremal kael on: Tulge tenna, minno
Jessa õnnistud, pärrige sedda Kuningriiki, mis
teile on walmistud ma- ilma asutamissest. Sest
mul on nälg olnud, ja teie ollete mulle süa annud:
mul on janno olnud, ja teie ollete mind jootnud:
minna

minna ollen woðras olnud, ja teie ollete mind forristanud: minna ollen allasti olnud, ja teie ollete mind katnud: ma ollen haige olnud, ja teie ollete tulnud mind katsma: ma ollen wangis olnud; ja teie ollete mo jure tulnud. Siis wotwad need kes õiged, temmale wastada: Jesand, millal olleme meie näinud sul nälja ollewad, ja olleme sind sõdnud, ehk sul janno ollewad ja olleme sind jootnud? Millal olleme meie sind näinud woðra ollewad, ja olleme sind forristanud? ehk allasti ja olleme sind katnud? Millal olleme meie sind näinud haige ollewad, ehk wangis, ja olleme so jure tulnud? Siis wastab Kuningas, ja ütleb neile: Tõest, minna ütlen teile, mis teie ial ollete teinud ühhele nendesinnaste mo wähhematte wendade seast, sedda ollete teie mulle teinud. Siis wõttab temma ka õõlda neile, kes pahhemal kael on: Minge ärra minnust, teie ärranetud, iggawesse tullesse, mis walmistud on kurratile ja temma inglidele; sest mul on nälg olnud, ja teie ep olle mulle süia annud: mul on jaeno olnud, ja teie ep olle mind jootnud: minna ollen woðras olnud, ja teie ep olle mind mitte forristanud: ma ollen allasti olnud, ja teie ep olle mind katnud: minna ollen haige ja wana olnud, ja teie polle tulnud mind katsma. Siis wotwad ka needsammad temmale õõlda: Jesand millal olleme meie näinud nälja ehk janno sul ollewad, ehk woðra, ehk allasti, ehk haige ehk sind wangis ollewad, ja ep olle sind mitte teinud? Siis wottab temma neile wastada ja õõlda: Tõest minna ütlen teile: mis teie ep olle ial teinud ühhele nendesinnaste wähhematta seast, sedda ep olle teie mullegi teinud.

Ja needfinnatsed lähkawad iggawesse wallusse,
agga ueed kes õiged iggawesse ellusse.



Epistel Maria Puhhastamisse ehk Rüünla
Päwal. Malak. 3, 1-4. salmist sadit.

Wata, ma läkkitan omma ingli, ja temma peab
mo palle eel teed walmistama; ja peab tul-
leb omma templi jure se Issand, kedda teie otsite,
ja se seädusse Ingel, kedda teie tahhate: Wata,
ta tulleb, ütleb wäggede Jehowa, agga kes kan-
natab temma tullemisse päwa, ja kes jääb seis-
ma, kui ta ilmub? Sest temma on kui sullataja
tulli, ja nenda kui wannutajatte seep. Ja tem-
ma istub kui se kes sullatab ja puhhastab hõbbe-
dat: Temma puhhastab Lewi lapsed, ja sullatab
neid kui kulda ja kui hõbedat. Siis towad nem-
mad Jehowale roa-ohwri õigusses, siis on Juda
ja Jerusalemma roa-ohwer Jehowa melest mag-
gus, kui ennemuiste ja ammust aiast.

Evangelium Maria Puhhastamisse ehk
Rüünla Päwal. Luk. 2. 22-32. salmist sadit.

Ja kui nende puhhastamisse päwad Mosesse
kässo, õppetusse järrele täis said, siis wiisid
nemmad tedda Jerusalemma, et nemmad tedda
piddid Issanda ette seädma. (Nenda kui Iss-
sanda kässo õppetussesse on kirjotud: Igga poeg-
laps, kes emma essimenne laps on, peab Issan-
dale puhhaks hütama.) Ja et nemmad piddid oh-
wri andma sedda möda, kui Issanda kässo-õp-
petusses on ööldud: üks paar turteltuikessi, ehk
kaks

Kaks tide poega. Ja wata üks innime olli Jerusalemmas, Simeon nimmi, se innimenne olli õige ja jummalakartlik ja otis Israeli rõmo, ja pühha Waim olli temma peäl. Ja temma olli sanna sanud pühhas Waimust, et ta ei piddand mitte surma näggema, enne kui ta piddi Jesanda Kristust nähha sama. Ja temma tulli waimo läbbi pühha kotta. Ja kui need wannemad sedda lapsokest Jesust senna tõid, et nemmad temma pärrast piddid kääso: õppetusse kombe järrele tegema: Siis wottis temma isse tedda omma sülesse, ja ütis Jummalat, ja ütles: Jesand, nüüd lassed sinna omma sullast rahhus ärramina omma sanna järrel. Sest mo silmad on sinno õnnistust näinud, mis sinna olled walmistanud keige rahwa nähhes walgusseks, pagganad walgustama ja omma Israeli rahwa auuks.

Epistel Maria Kulutamisese ehk Paast
 Maria Päwal. Jesaja 7, 10, 15.
 salmist st jadik.

Ja Jehowa wottis weel Ahasi wasto räkida ja ütles: Küssi ennesele üks immetäht Jehowa omma Jummalat kääst küssi sedda süggawast ehk kõrgest üllewelt. Kui Ahas ütles: Ei ma tahha mitte küsida, egga Jehowat küsada: Siis ütles Jesaja: Et kuulge Daweti suggu! ons se weel pissut teie melest, et teie innimestele waewa tete, et teie ka mo Jummalale waewa tete? Sepärast tahhab Jesand isse teile immetähhe anda: Wata üks neitsid saab kääma peäle, ja toob Poia ilmale, ja peab temmale pannema se nimme JEMMANUEL; woid ja met peab ta söma!

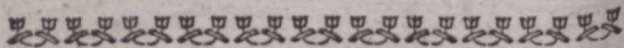
Kunni

kunni ta moistab kurja põlgada ja head wallitõ
seda.

**Evangelium Maria Kulutamisõ eht Paastõ
Maria Põwal. Luk. 1, 26, 38. salmist
sadiit.**

Agga kuendamal kuul lakkitati ingel Kabriel
Zummalast Kalllea-male, ühte liina Naat-
saret nimmi, ühhe neitsi jure, kes olli kihlatud
ühhe mehhele, Josep nimini, kes Taweti suggu,
ja selle neitsi nimmi olli Maria. Ja se ingel tuli
temma jure, ja ütles: Terre, kes sa olled armo
sanud, Jesand olgo sinnoga, sinna õnnistud
naeste seas. Agga kui ta tedda nähha sai, eh-
matas ta temma sanna parrast wägga ärra, ja
mõtles mähhardune terretaminne se pididi olle-
ma? Ja se ingel ütles temma wasto: ärra kar-
da Maria, sest sinna olled armo leidnud Zum-
mala jurest. Ja wata, sa pead kaima peale sa-
ma, ja Poia ilmale toma, ja sinna pead tem-
male nimme pannema JESUS. Sesinnane
peab suur ollema, ja Keigekõrgema Poiaks hü-
tama; Ja Jesand Zummal tahhab temmale
anda temma issa Taweti aujärke. Ja temma
peab kui kuningas wallitsema Jakobi suggu ülle
iggaweste, ja temma kuningrigil ei pea otõsa ol-
lema. Agga Maria ütles ingli wasto: Kuida
se peab sündima? sest et ma mehhest ei tea. Ja
se ingel wastas ja ütles temmale: Pühha waim
peab so peale tulles, ja Keigekõrgema wäggi
so ülle warjama, separrast peab ka se pühha,
mis sinnust peab sündima, Zummala Poiaks
hütama. Ja wata, Elisabet sinno suggulane
sejamma

sesamma on ka ühhe poiaga káima peäl omma
wanna ea sees, ja se on temmale kues ku, kedda
õõldi figgimatta ollewad, sest Jummalala jures ei
olle ühtegi asja wõimatta. Agga Maria ütles:
Wata, siin on Issanda ümmardaja; mull
sindko so fanna järrele. Ja se ingel lãks tem
malt árra.



Epistel Joannesse Kristia eht Jani Páwal.
Jesata 40, 1-5. salmist sadit.

Trõõstige, tõõstige minno rahwast, ütles teie
Jummal, rákige Jerusalemma mele párrast
ja kulutage temmale, et temma suur waew otsa
sanud, et ta üllekohhus on leppitud, et ta Jeho
wa kãest on sanud kahewõrra keige omma pat
tude sees. Hüüdja heäl on: Walmistage kõr
bes Jehowa te, tehke laggeda Ma peäl maan-
tassaseks meie Jummalale. Keik orgusid peab
üllendatama, ja keik mäggesid ja mäekinko peab
üllendatama, ja mis mátlif on, peab rassaseks
sama, ja mis ohhakaist umne on, peab silledaks
maaks sama. Siis ilmub Jehowa au, ja keik
ihha nááb ühtlase, et Jehowa su on rákinud.

Ewangelium Joannesse Kristia eht Jani
Páwal. Luuk. 1, 57-80. salmist sadit.

Agga Elisabeti aeg sai táis, et ta piddi mah
hasama, ja temma tõi poja ilmale. Ja
temma naabred ja suggulased kuulsid, et Issand
omma hallastust õlli sureks teinud temma wasto,
ja ollid rõõmsad temmaga. Ja se sündis, et
nem

nemmad tullid kahheksamal päwal sedda lapsõ-
 fest ümberleikama; ja nemmad nimmetasid tedda
 temma issa nimme peäle Sakariaks. Agga tem-
 ma emma vastas ja ütles: Ei mitte, waid tem-
 ma nimmi peab Joannes ollema. Ja nemmad
 ütlesid temma wasto: Sõ sugguwõssa sees polle
 ükski, kel sesinnane nimmi on. Agga nemmad
 näitsid kääga temma issa pole, kuidas temma tah-
 tis, et tedda piddi nimmetama? Ja ta küsis
 ühhe lauakesse, ja kirjotas ja ütles: Joannes on
 temma nimmi; ja nemmad keik pannid sedda im-
 meks. Agga seddamaid peasis temma su ja tem-
 ma keel lahti, ja ta räkis ja kitis Jummalat.
 Ja kartus tulli keikide peäle, kes nende ümber-
 laudo ellasid, ja keik need asjad räkiti ärra keige
 Jüda mäggise Ma sees. Ja keik, kes sedda kuul-
 sid, pannid sedda omma süddamesse, ja ütlesid!
 mis peab sest lapsest sama? ja Issanda kässi olli
 temmaga. Ja Sakarias temma issa sai täis
 pühha waimo, räkis prohwetit wisil ja ütles:
 Kidetud olgo Issand Israeli Jummal, et ta
 on tulnud katsma, ja ärralunnastamist saatnud
 omma rahwale; ja on meile ärratanud õnnis-
 tusse sarwe, omma sullase Daweti suggust, (nen-
 da kui temma on räkinnud omma pühha prohwet-
 tide su läbbi kes ma- ilma algmissest on olnud.)
 Et ta meid piddi ärrapeästma meie waenlaste
 käest, ja keikide käest, kes meid wihkawad; ja
 meie wannematte peäle hallastama, ja omma
 pühha seädust mele tulletama se wande järrele,
 mis ta on wandunud meie issa Abraamile, meile
 anda, et meie, kes omma waenlaste käest ärra-
 peästetud, ilma kartmatta tedda piddime temma

pühhitsusses ja õigusses temma ees keige omma
ello aia. Ja sinna lapsõke, sind peab Keigekõr-
gema prohvetiks hütama; sest sa pead 3 Sjanda
palle eel kãima, ja temma teed walmistama, õn-
nistusse tundmist andma temma rahwale nende
pattude andeksandmisse sees; meie Jummal
süddamelikke hallastusse läbbi, misga meid on
tulnud katsma Se kes touseb kõrgest; ja paistma
neile, kes istwad pimmedusses ja surma warjus,
ja meie jallad õiete rahho tee peäle seãdma. Ag-
ga se lapsõke kaswis, ja sai kangel's Waimus,
ja olli kõrbes selle pãwani, kui temma ennast
3sraeli rahwale piddi nãitma.

**Epistel Maria Katsmaminnemisse eht 3ei-
na Maria Pãwal. Rom. 12, 9-16.
salmist sadik.**

Urmastus ärgo olgo mitte sallalik _____
_____ kuid heitke ennast allandikkude
seltsi. Wata 50 lehhe külges.

**Ewangelium Maria Katsmaminnemisse eht
3eina, Maria Pãwal. Lut. 1, 39-56.
salmist sadik.**

Ugga neil pãiwil wottis Maria kãtte, ja läks
ruttoaga senna mägglise male Juda liina.
Ja temma tulli Sakaria kotta, ja terretas Eli-
sabeti. Ja se sündis, kui Elisabet Maria terret-
tamist kulis, et laps temma ihhus hüppas. Ja
Elisabet sai tãis pühha Waimo, ja küssendas
sure heãlega ja ütles: Onnistud olled sinna naeste
seas, ja õnnistud on sinno ihho suggu, ja kust se
b, et minno 3sanda emma minno
mulle sünni jure

jure tulleb? sest wata, kui sinno terretamisse heäl minno kõrwo sai, siis hüppas laps ke jure rõmo parrast minno ihhus. Ja õnnis on se, kes on usknud, sest peab tõeks sama, mis temmale Jesanda käest on sõldud. Ja Maria ütles: Minno hing auustab wägga Jesandat, ja mo waim on wägga rõmus Jummalala minno õnnis-
teggia parrast. Sest temma on waatnud omma ümmardaja allandusse peäle; sest wata, sest aiaf kütwad mind õnsaks keige põlwe rahwas. Sest mulle on suri asjo teinud se wäggen, ja kelle nimmi pühha on. Ja temma hallastus festab põlwest põlweni nende ülle, kes tedda karrwad. Temma on omma kääwarrega suurt wägge ülesnäitnud, temma on laiale pillanud neid, kes surelised on omma süddame melest. Temma on mahhatoukanud wäggenaid au-
järe gede peält, ja allandikkud üllendanud. Kennel nälg on, neid on temma täitnud hea and dega, ja rikkard tühialt ärrasaatnud. Temma on wastototnud omma süllase Israeli; et ta pididi omma hallastust mele tulletama iggaweste, nenda kui temma on rākinud meie wannematte wasto, Abraamile ja temma suggule. Agga Maria jai temma jure liggi kolm kuud, ja läks parrast taggasi omma kotta.

Epistel Mihkli Päwal. Joan: Ilmutamisse
tam: 12, 7, 12. salmist sadit.

Ja sõdda touis taewas: Mikael, ja temma
inglid sõddisid lendma mao wasto, ja se
len

lendam maddo söddis ja temma inglid, ja nemmad ei säand woimust, ja nende asset ei leitud mitte ennam taewast. Ja se suur lendam maddo heideti wälja, se wanna maddo, kedda hütakse kurratiks ja sadanaks, kes keik ilma-maad ärraeksitab, tedda heideti. Ma peäle, ja temma inglid heideti mahha temmaga. Ja minna kuulhin sure heäle, se ütles taewas: nüüd on õnnistus ja wäggi, ja kunningriik meie Jummal, ja melewald temma Kristusse pärralt sanud. Sest et mahha-heidetud on meie wendade peäle kaebata, kes nende peäle kaebab meie Jummal ees död ja päwad. Ja needsammiad on tedda ärrawoitnud Talle werre pärrast, ja omma tunnistusse sanna pärrast, ja ei olle omma ello mitte armastand surmani. Sepärrast olge wägga rõõmsad, taewad, ja teie, kes nende sees ellate.

**Ewangelium Mihkli Päwal, Matt. 18,
1-11. salmist sadik.**

Selsammal tunnil tullid jüngrid Jesusse jure ja ütlesid: Kes on küll se suurem taewarifiks? Ja Jesus kutsus ühhe lapsokesse ennese jure, ja panni sedda seisma nende keskele, ja ütles: Töest minna ütlen teile: kui teie ei põra ümber, ja ei sa kui lapsokessed, siis ei sa teie mitte taewariki. Kes nüüd isseennast allandab kui sesinnane lapsokke, se on se suurem taewarifiks. Ja kui kegi ühhe nisugguse lapsokesse minno nimmel wastowottab, se wottab mind wasto. Agga kes pahhandab ühhe neistsinnatsist pissokessist, kes minno sissee uskwad, sel on parrem, ot weski-kirowi temma kaela peaks podama ja tedda ärraupputadama

jüg

süggawama merre koha. Hädda ma-ilmale pahhanduste pärrast! sest pahhandussed peawad tulles; agga hädda selle innimessele, kelle läbbi pahhandus tulleb. Agga kui sinno käsfi ehk sinno jalg sind pahhandab, siis raiu neid ärra ja heida ennesest ärra: parrem on sul, et sinna jallota ehk wiggane ello sisse lähäd, kui et sul kaks kät ehk kaks jalga on, ja sind iggawesse tullesse heidetakse. Ja kui sinno film sind pahhandab, kissu tedda wälja, ja wiska ennesest ärra: parrem on sul et sinna ühhe filmaga ello sisse lähäd, kui et sul kaks filma on, ja sind pörgo tullesse heidetakse. Katske, et teie mitte üht neistjinnatsist püssokessist ärra ei põlga; sest minna ütlen teile, et nende inglid taewas allati näwad minno Isja palge kes taewas on. Sest innimesse Poeg on tulnud õnsaks teggema, mis on ärrakaddunud.



Meie Ssanda Jesuse
Kristusse

Kannatamine

ja

SURM,

Nelja Ewangelisti Ramatust
kõrjepandud.

I.

Agga hapnematta leibade Pühha tulli liggi
mis hütakse Pasa-pühhas, sest kahhe pä-
wa pärrast olli Pasa- ja hapnematta leibade
pawad; siis ütles Jesus omma ningritte wasto-
Teie teate, et kahhe päwa pärrast Pasa-pühha
on, ja innimesse Poeg antakse ärra, et tedda
peab risti podama. Siis tullid kofko üllemad
preestrid ja kirjatundiad ja rahwa wannemad
selle üllema preestri kotta, kedda hūti Kawaks,
piddasid nou ja orisid, kuid a nemmad Jesus
Kawalussega piddid kinniwotma ja ärratapma.
Agga nemmad ütlesid: Ei mitte pühhade aial,
et mässamine rahwa seas ei touse; sest nem-
mad kartsid rahwast.

Agga

Agga enne Pasa-pühha, kui JEsus teadis, et temma tund olli tulnud, et ta siit ma-ilmaist pidd de ärraminne JEsu jure, otsego temma olli armastanud ommaksid, kes ma-ilmas ollid, nenda on ta neid armastanud otsani. Ja kui temma Petrias olli piddalitöbbise Simona koias, sus tulli temma jure üks naene, sel olli üks alabastri-riist selge ja wägga kalli nardi-salwiga, ja ta murdis se alabastri-riista karki, ja wallas sedda temma pähhä, kui temma laudas istus. Agga kui temma jüngrid sedda näggid, sai nende meel pahaks ja ütlesid: Mis tarwis on sesinnane bukkamine? Sest seddasinnast salwi olleks woinud ärramua paljo ja ennam kui kolme saa tenari rahha eest, ja waestele anda ja nemmad said kurjaks ta peäle. Agga kui JEsus sedda moists, ütles ta nende wasto: Jarke tedda rahhule, miks teie selle naesele waewa tete? Temma on head tööd mulle teinud. Sest waesed on ikka teie jures, ja kui teie tahhate, woite teie neile head tehha: agga mind ei olle teil mitte ikka. Temma on teinud, mis ta on woinud. Et ta sedda salwi minno ihho peäle on wallanud, sega on ta enne joudnud mo ihho woida matmisseks. Edest minna ütlen teile: Kus ial sesinnane armopperetus kulutakse keiges ma-ilmas, seal peab ka räkutama temma mäkestusseks, mis sesinnane on teinud.

Ja kui õhto-sõmaeg weel kã olli (kui kurrat jo olli Juida Simona poja Zikarioti süddamesse annud, et ta tedda piddi ärraandma) ja JEsus teadis, et Jssa keik temma kätte olli annud, ja

et temma Zummalast olli tulnud, ja Zummala jure läks; siis tousis temma õhto-sõmaaiast üles, ja panni ommad rided mahha, ja wottis ühhe rätikõ ja siddus ennese ümber; parrast wallas temma wet ühhe pekki sisse, ja hakkas jüngritte jallad pessema ja se rätikõga kuivatama, mis temma ümber olli seutud: Siis tulleb temma Sunona Peetruse jure, ja temma ütleb temma wasto: Jesand, sinnaks minno jallad pessed? Jesus wastas ja ütles temma wasto: Mis minna teen, sedda ei tea sinna nüüd mitte, agga parrast sedda pead sa teada sama. Peetrus ütleb temma wasto: Ellades ei pea sa minno jalgo pessema. Jesus wastas temmale: Kui minna sind ei pesse, siis ep olle sul ossa minnoga. Simon Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, ei mitte ükspäinis minno jalgo, waid ka käsõ ja Pead. Jesus ütleb temmale: Kes pestud on, sannel ep olle tarwis muud kui jalgo pesta, sest ta on ülleültõsa puhhas; ja teie ollete puhtad, agga mitte keif. Sest temma teadis, kes tedda pididi ärraandma; Separrast ütles temma: Teie ep olle keif puhtad. Kui temma nüüd nende jallad sai pesnud ja ommad rided wotnud, siis istus temma jälle mahha ja ütles nende wasto: Kas teie teate, mis minna teile ollen teinud? Teie hüate mind: Oppetaja ja Jesand, ja ütlete diete, sest minna ollen se. Kui nüüd minna se Jesand ja Oppetaja teie jallad ollen pesnud, siis peate teie ka teine teise jallad pessema; sest ühhe õppetusse märki ollen ma teile annud, et ka teie nenda teie, kui minna teile ollen teinud. Edest, tõest minna ütlen teile: Sullane ep olle mitte

mitte surem kui temma issand, egga Kait surem
 kui se, kes tedda on lakkitanud. Kui teie sedda
 teate, õnsad ollere teie, kui teie sedda tete. Min-
 na ep ütles teist keikist; ma tean, kedda ma ollen
 ärrawallitsenud, waid sepärrast, et kirri piddi
 tõeks sama: Kes minnoga leiba sööb, se tõstab
 omma kanda minno wasto ülles. Sest aiast üt-
 len minna teile, enne kui se sünnib, et, kui se
 saab sündinud, teie ussute, et minna se ollen.
 Tõest, tõest minna ütlen teile: Kes wastowottab,
 kui minna keddagi lakkitan, se wottab mind
 wasto; agga kes mind wastowottab, se wottab
 tedda wasto, kes mind on lakkitanud. Kui Jē-
 sus sedda sai ütelnud, sai temma seggaseks wai-
 mus, ja tunnistas ja ütles: Tõest, tõest minna
 ütlen teile, et üks teie seast mind ärraannab.
 Siis waatšid jüngrid teine teise filmi, ja ollid
 kahhe wahhel, kennešt ta piddi räkima. Agga
 Jesusse sülles olli maas laudas üks temma jün-
 rittešt, kedda Jesus armastas. Selle pole
 nüüd löi Simon Peetrus peaga, et temma piddi
 kulama, kes se kül piddi ollema, kellešt temma
 räkis. Agga sesinnane lakkis ennast Jesusse
 rinna peäle ja ütles temma wasto: Jēsand,
 kes se on? Jesus wastas: Se on sesamma, kel-
 lele minna sedda pallokest sissekastan ja annan;
 ja temma kastis sedda pallokest sisse, ja andis
 sedda Judale Simona poiale Iskariotile; ja se
 pallokesse järrele läks sadan temma usse. Siis
 ütles Jesus temmale: Mis sa teed, sedda te us-
 sinaste. Agga sedda ei moistinud ükski neist,
 kes laudas maas istušid, mišpärrast temma
 sedda temmale ütles: Sest monned mõlesid, et

Juda kâes kuffur olli, et Jesus temmale piddi
 ülema: Osta mis meil tarwis on Pihhiks; ehk,
 et temma waestele middagi piddi andma. Kui
 temma nüüd sedda pallokest sai wõtnud, läks
 temma seddamaid wälja, agga õ olli.

Agga sadanas olli lainud Juda sisse, kedda
 lianimmega hütasse Iskariotiks, kes nende kah-
 heteistkümmne arrust olli. Ja temma läks ärra ja
 räkis ülle matte preestrude ja sõapealikkudega sed-
 da, kui temma tedda piddi nende kätte ärraand-
 ma, ja ütles: Mis teie tahhate mulle anda, siis
 tahhan ma tedda teie kätte ärraanda? Agga kui
 nemmiad sedda kuulsid, said nemmiad rõõmsaks
 ja pakkusid ja leppisid teine teisega, temmale
 kolmkümmend hobbetükki anda, Ja temma too-
 tas, ja sest aiast otsis temma pärrast aega, et
 ta tedda neile woiks ärraanda ilma tüllita.

Kui ta nüüd sedda wisi olli wäljalainud, ütles
 Jesus: Nüüd on innimesse Poeg auustud, ja
 Jummal on temma sees auustud: ons Jummal
 temma sees auustud, siis auustab tedda ka Jum-
 mal issienneses, ja auustab tedda pea. Papsos-
 kessed, minna ollen weel ürrikesseks aiaks teie
 jures; kül teie otsite mind, ja otsego minna Ju-
 darahwa wasto ollen ütelnud: Ruhho ma läh-
 han senna ei woi teie mitte tulla, nenda ütlen
 minna nüüd teile ka. Uut kâsso-sanna annan
 minna teile, et teie teine teist peate armastama
 nenda kui minna teid ollen armastanud, et teie
 ka teine teist peate armastama: Sestiammast
 tundwad teie, et teie minno jüngrid ollete, kui
 tell

teil armastus on isikeskes. Simon Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, kuhho sa lähhad? Jesus wastas temmale: Kuhho minna lähhan, ei woi sa nüüd mitte minno järrel kâia, agga pârrast pead sa mo järrel kâima. Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, miks ma nüüd ei woi sinno järrel kâia? ma tahhan omma ello sinno pârrast jätta. Jesus wastas temmale: Tahhad sinna omma ello minno pârrast jätta? tõest, tõest minna ütlen sulle: Kuf ei laula mitte enne, kui sinna mind jo kolmkorda saad ärrasalganud.

II.

Agga hapnematta leibade pädw tullid, ja essi messel päwal, kui nemmad Pasa-talle tapsid, tullid jüngrid Jesusse jure ja ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie peame minnema ja walmistama, et sa Pasa-talle woid süia? Ja temma läkkitas kaks ommast jüngrittest, Peetrust ja Joannest, ja ütles: Winge ja walmistage meile Pasa-talle, et meie sedda woime süia. Agga nemmad ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie sedda peame walmistama? Ja ütles neile: Winge linna, ja wata kui teie linna sisse tullere, kus tulleb teie wasto üks innimenne, se kannab ühhe wee kruusi, kâige temma järrel, ja seäl koias, kuhho temma sisse lähhad, ürtelge selle koia isandale: Oppetaja ütleb: mo aeg on liggi, ma tahhan sinno jures Pasa-talle walmistada ja süia omma jüngrittega: kus on se woõraste tubba, kus ma se Pasa-talle omma jüngrittega woin süia. Ja sesamma nätab teile ühhe sure ehitud toa. Allewel, mis walmis on; seäl walmistage meile.

Ja temma üngriid teggid nenda, kui Jesus neid olli kaitnud, läksid ärra ja said liina ja leidsid nenda, kui temma neile olli ütelnud; ja nemmad walmistasid Pasa-talle.

Agga kui õhto sai, tulli temma nende kahhetiste ünnega. Ja kui se tund tulli, istus temma mahha, ja need kahhetistkümmed Apostlit temmaga. Ja temma ütles nende wasto: Minna ollen süddamest iggatsenud se Pasa-talle teiega süa, enne kui ma kannatan: sest minna ütlen teile et ma sest mitte ennam ei so, kunni keik saab sündinud Jummalal rikis. Ja kui ta karrikat sai wõtnud, tännas temma ja ütles: Wortke se, ja jaggage ennestele; sest ma ütlen teile, et minna ei so mitte sest wina-pu wiljast, kunni Jummalal riik saab tulnud.

Ja kui nemmad laudas istid ja söid, ütles Jesus: Tõest minna ütlen teile, üks teie seast, kes minnoga sööb, annab mind ärra. Ja nemmad said wägga kurwaks, ja hakkasid iggäuks nende seast järrestikko ütlemä temma wasto: JEsand minnaks se ollen? ja teine jälle: Minnaks se ollen? Agga temma wastas ja ütles neile: Üks neist kahhetistkümnest, kes minnoga kät waagnasse pistab, se annab mind ärra. Käl innimesse Poeg lähhäb ärra nenda, kui temmast on kirjotud; agga hädda selle innimessele, kelle lähbi innimesse Poeg ärraantakse, hea olleks temmale, kui se innimenne ei olleks sündinud. Siis kostis Judas, kes tedda ärraandis: Minnaks se ollen, Rabbi? Temma ütles temma wasto: Oled, jah!

Agga

Agga kui nemmad sõid, wõttis JEsus leiba, tãnnas ja õnnistas, murdis ja andis omma jüngrittele ja ütles: Wõrte, sõge, se on minno ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke minno mällestusseks. Selsammal kombel wõttis temma ka se karrika pãrrast sedda, kui nemmad said õhrust sõnud tãnnas ja andis neile ja ütles: Joge keik seält seest, sesinnane karrikas on se uus seãdus minno werre sees, mis teie eest arrawallatakse; ja nemmad jõid keik seält seest. Ja temma ütles neile: Se on minno werri, se ue seãduse werri, mis mitte eest arrawallatakse pattude andeks andmisseks: sedda tehke, ni mittoford, kui teie ial sedda jore, minno mällestusseks. Agga tõest minna ütlen teile, et minna ei wõtta mitte sest aiast sestinnatsest winapu wiljast jua sest pãrwast sadik, kui minna sedda uut teiega joon Jummalõ omma JSsa rikis.

Siiiski wata, minno arraandia kãssi on minnõga laudas. Ja innimesse Poeg lähhab tül, nenda kui on seãtud: siiski hädda jelle innimessele, kelle läbbi tedda arraantakse. Ja nemmad hakkasid teine teise kãest küsittelema, kes se kül nende seast pididi ollema, kes sedda pliddi teggema. Agga nende seas tousis ka riid, kes neist pididi suremaks arwatama? Agga temma ütles neile: Pagganette kunningad wallitsewad nende üle, ja kes nende peäle woimust wotwad, neid hütakse armolikkuks issandaks: agga teie mitte nenda, waid se surem teie seast olgo kui noorem, ja se üllem kui se kes tenib; sest kes on surem, se, kes lau

laudas istub, woi se, kes tenib? eks se kes laudas istub? agga minna ollen kesk teie seas nenda kui se, kes tenib. Agga teie ollere need, kes minno jure jänud minno kiusatusse sees; ja minna sean teile se kunningrigi, nenda kui minno Issa sedda mulle on seadnud, et teie peate sõma ja joma minno laudas mo kunningrikis, ja istma aujärke peäl ja kahheteistkümnne Israeli saggaro peäle kohhut moistma. Agga Issand ütles: Simon, Simon, wata sadanas on teid wägga püüdnu seäluda kui nisso: agga minna ollen sinno eest pallunud, et sinno usk ei pea ärralõpma; ja kui sa pärrast saad ümberpöörnu, siis kinnita ommad wennad. Agga ta ütles temmale: Issand ma ollen walmis, sinnoga ni hästi wangi kui surma minnema. Agga temma ütles: Minna ütlen sulle, Peetrus: Kuf ei laula mitte tanna enne, kui sinna kolmkord saad ärrasalganud, et sa mind ei tunne.

Ja temma ütles nende wasto: Kui ma teid ollen läkkiranud kufrota ja paunata ja kingata, wons teil middagi waia olnud? agga nemmad ütlesid: Ei ühtegi. Siis ütles temma neile: Agga miid, kel kuffur on, se wotko sedda, nenda sammoti ka pauna, ja kannel ep olle, se mügo ärra omma kuba, ja ostko modka: Sest minna ütlen teile, et se weel minnule peab sündima, mis kirjotud on: Temma on ka üllekohtuste seffa arma tud; sest ka sel, mis minnust on kirjotud, on ost. Agga nemmad ütlesid: Issand, ennä! siin on kaks modka; agga temma ütles neile: Kuf on,

III.

Kui Jeesus sedda sai râkinud ja nemmad kitusse, laulo said laulnud, lâks temma wâlja omma jüngrittega, ja lâks omma wisi järrel ülle Kidroni jõe õlli-mâele, agga temma jüngrid kâisid ka temma järrel. Siis ütles Jeesus neile: Selsinnatsel õsel wottate teie keik ennast minnust pahhandada sest kirjotud on: Ma tahhan sedda karjast lûa, ja karja lambaid peab laiale pillutama. Agga pârrast kui ma saan üllestousnud, tahhan ma teie ele miinna Kalilea male. Agga Peetrus kostis ja ütles temmale: Ehk ka keik peaksid ennast minnust pahhandama, ei tahha minna ennast wolegi pahhandada. Ja Jeesus ütles temma wasto: Edest minna ütlen sulle, tanna selsinnatsel õsel, enne kui kuk saab kâksford laulnud, salgad sa mind kolmford ärra. Agga Peetrus ütles weel ennam peälegi temma wasto: Ehk ma ka sinnoga peaksin surrema, ei tahha ma sind mitte ärrasallata; ja nendasammoti ütlesid ka keik jüngrid.

Siis tulli Jeesus nendega ühhe moisa, mis hütakse Ketsemaneks, kus üks aed olli, senna sisse lâks temma ja temma jüngrid. Agga Judas, kes tedda ärraandis, teadis ka sedda paika, sest et Jeesus saggedaste senna omma jüngrittega olli kôkkorulnud. Ja kui temma senna paika sai, ütles temma omma jüngritte wasto: Palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa; istke seie mahha, kunni ma saan senna lâinud ja luggenud. Ja ta wottis ennesega Peetrust ja Jakobust ja

Joannest need kaks Sebedeusse poega, ja hak-
 tas kurbaks sama, wägga wärrisema ja hir-
 must ahvastust tundma. Siis ütles ta neile:
 Minno hing on wägga kurb surmani, jäge seie
 ja walmage minnoga.

Ja temma isse lahkus neist ärra, läks pissut
 emale ni kaugele, kui kirmwiga woib süsta, ja
 heitis Ma peäle põlweli ja omma silmili mahha ja
 lugges, et kui se woiks olla, se tund temmast
 pididi möda minnema, ja ütles: Abba, minno
 Jssä! sinna woid keik tehha, kui se woib olla,
 kui sinna tahhaksid sedda karrikast minnust ärra-
 wotta, siis mingo sesinnane karrikas minnust mö-
 da, ja wotta tedda minnust ärra, agga emmeri
 ärgo sündko mitte nenda kui minna tahhan, waid
 kui sinna tahhad. Ja temma tulli jüngritte jure
 ja leidis neid maggamast, ja ütles Peetrussele:
 Simon, maggad sa? eks sa ei suda ühte tundl
 walmada? nendaks teie ei suda ühte rundi min-
 noga walmada? walmage ja luggege, et teie
 Eiusatusse sisse ei sa; waim on kül walmis, agga
 lihha on nõddet.

Ja läks temma teistkorda ärra ja luages ja

ja ütles needsammad sannad. Agga üks ingel näitis ennast temmale taewast, ja kinnitas tedda. Ja kui ta surmaga olli woitlemas, pallus temma Jummalat kängeminne: agga temma higgi olli kui werre-pissarad, need langsid Ma peäle. Ja temma tousis ülles Jummalat pallumast, ja tulli kolmat puhko omma jüngerite jure, ja leidis neid maggamast kurbdusse pärrast; ja temma ütles neile: Mis teie maggate? maggake pärrast ja hingake; aeg on möda, touske ülles ja palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa, wata se tund on jõudnud, ja innimesse Hoeg antakse ärra pattuste kätte; touske ülles, laski ärra, se on liggi tulnud, kes mind ärraannab.

Kui nüüd Judas ennese jure olli wõtnud se wäehulga ja monningad üllematte preestride ja Bariseride sullasist, siis seddamaid kui temma JEsus alles rakis, tulles senna Judas, üks neist kahhestteistkümmest, ja temmaga paljo rahwast lühride, lampide, sõariistade, modkade ja nuiadega üllemist preestrist ja kirjatundiattest ja rahwa wannemist laskitud, ja kais nende ees. Kui nüüd JEsus teadis keik, mis temma peäle pididi tulles, laks temma wälja ja ütles nende wasto: Redda teie otsite? Nemmad wastasid temmale: JEsust Naatsarettist. JEsus ütles neile: Minna ollen se. Agga Judas, kes tedda ärraandis, seisis ka nende jures. Kui temma nüüd neile ütles: minna ollen se; siis laksid nemmad taggasi ja langsid mahha. Siis küsis temma neilt ta: Redda teie otsite? agga nemmad ütlesid: JEsust Naatsarettist. JEsus was-

tas: Ma ollen teile ütelnud, et minna se ollen; kui teie nüüd mind otsite, siis laske needsinna ärraminna. Et se sanna piddi tõeks sama, mis ta olli ütelnud: Minna ep olle keddagi ärrakau tanud neist, mis sa mulle olled annud. Agga se kes tedda ärraandis, olli neile tähte annud ja ütelnud: Kellele ma suud annan, se on sesamma, tedda wõtke kinni ja wige julgeste ärra. Ja kui ta senna sai, tulli ta warsi Jesuse jure temmale suud andma, ja ütles: Rabbi, terre Rabbi! ja andis temmale suud. Agga Jesus ütles temmale: Sõbber, mikspärrast olled sinna siin? Judas, annad sinna suandmissiega innimesse Poia ärra? Siis tullid nemmad temma jure pistsid käded temma külge ja wotsid tedda kinni.

Agga kui need, kes temma ümber ollid, nägid, mis piddi sündima, ütlesid nemmad temmale: Jesand, kas meie peame modgaga sekkama? Ja wata üks neist, kes seal Jesusega ollid, Simon Peetrus, kel modk olli, sarrutas omma kät ja tombas omma modka wälja, ja löi üllema preestri sullast ja raius temma parrema kõrwa ärra; agga selle sullase nimmi olli Malcus. Agga Jesus wastas ja ütles: Jätke silt sadi!; ja Peetrusse wasto: Wista omma modk temma tuppe, sest keik kes modka wotwad, need sawad modga läbbi hukka. Woi, mõtled sinna, et minna praego ei woiks omma Jessa palluda, et ta mulle seie sadaks ennam kui kaksteistkümmend legioni inglid? agga kuidas peaksid kirjad tõeks sama? eks minna sedda karrikast pea joma, mis mulle Jessa on annud? sest se peab nenda

nenda sündima. Ja temma putus temma Mal-
kusse kõrvasse, ja teggi tedda terweks.

Agga selsammal tunnil wastas ja ütles JESUS
üllematte preestride ja pühha koia pealikkude ja
wannematte wasto, kes temma peäle tullid;
Teie ollete wäljalainud otsego rõõwli peäle mod-
kade ja nuiadega mind kinniwotma: et ma kül
iggapäaw teie jures olnud ja istnud pühhas koias
õppetamas, ei olle teie minno külge käsfi pistnud
egga kinni wotnud; agga se on teie tund ja pim-
medusse woimus, se on keik sündinud, et proh-
wetide kirjad piddid tõeks sama. Agga wäehulk
ja üllem pealik ja Juda-rahwa sullased woitsid
JESUST kinni ja siddusid tedda. Siis jätsid tedda
keik jüngrid mahha ja põggenesid ärra.

Ja üks poisimees käis temma järrel, sel olli
kallis linnane rie selgas paljo ihho peäle, ja pois-
mehhed wotsid tedda kinni; agga temma jättis
tedda kallist linnast riet mahha, ja põggenes al-
lasti nende käest ärra.

IV.

Agga need kes JESUST ollid kinniwotnud, wtsid
tedda essite Anna jure; sest se olli Raiwa ai, kes
sel aastal üllem preester olli. Agga Raiwas olli
se, kes Juda rahwale nou annud, et se pididi heaks
tulles, et üht innimest rahwa eest pididi hukkata-
ma. Seält saatsid nemmad tedda üllema preestri
Raiwa kotta, kuhho keik üllemad preestrid ja
wannemad ja kirjatundiad ollid kokko tulnud.

Agga Simon Peetrus kâis kavgelt JEsusse järrele üllema preestri koiast sadik ja üks teine jünger temmaga; agga se jünger olli üllema preestriga tuttam ja läks JEsussega üllema preestri kotta. Agga Peetrus seisis wäljas ukse ees; siis läks se teine jünger, kes üllema preestriga tuttam olli, wälja ja räkis uksehoidiaga, ja wiis Peetrust sisse, ja temma läks sisse. Sepärrast ütles se tüdruk se uksehoidia pärrast Peetrusse wasto: Eks sinnagi olle sellesinnatse innimesse jüngeritst? Temma ütles: Ei olle mitte. Agga need sullasid ja teenrid seisid ja ollid sütte, tuld teinud, et kulum olli, sojendasid ennast. Agga kui nemmad käst oue tuld üllesteggid ja ühhes mahha istid, siis istus Peetrus keskele nende sekka ja sojendas ennast tulle äres, et temma sedda otša pidid nähha sama. Agga üllema preester küsis JEsussefelt temma jüngeritst ja temma õppetusse pärrast. JEsus kostis temmale: Minna ollen julgeste räkkinud selle ma-ilmale, ma ollen ikka õppetanud koggodusse ja pühhas koiast, kuhho keikist paistust Juida-rahwas kolkko tulleb, ja sallaja ep olle minna ühtegi räkkinud; mis sa mult küsid? Küsi neilt kes kuulnud, mis ma neile ollen räkkinud; wata need teadwad, mis ma ollen räkkinud. Agga kui ta sedda sai ütelnud, löi üks neist teenridest, kes seal jures seisid, JEsust keppiga, ja ütles: Mendaks sa üllema preestri wastad? JEsus kostis temmale: Kui ma kurjaste ollen räkkinud, siis tunnista sedda kurja ollewad; agga kui ma hästi ollen räkkinud, mis sa mind lööd? (Agga Annas olli tedda läkkitanud kinniseitud üllema preestri Raiwa jure.)

Agga üllemad preestrid ja wannemad ja keif se suur kohhus otšid walle-tunnistust JEsusse wasto, kuida nemmad tedda piddid surma saatma, ja ei leidnud ühtegi; ja et kül paljo tunnistusjemehhi ette tullid, ei leidnud nemmad middagi; sest paljo tunnistasid waltet temma peäle, ja nende tunnistusjed ei olnud ühhesuggused. Agga wimaks tullid kaks walle-tunnistus-meest ette, wošid kätte ja tunnistasid waltet temma peäle ja ütlesid: Meie olleme kuulnud tedda ütlemad: Minna woin ja tahhan se Zummala tempeli, mis kättega on tehtud, mahhakiskuda, ja kolme päwaga teist ülesehitada, mis ep olle mitte kättega tehtud. Ja nendagi ei olnud nende tunnistus ühhesuggune.

Ja üllem preester tousis ülles ja astus keskele ja küsis JEsusselt ja ütles temma wasto: Eks sa middagi ei wasta? mis tunnistaswad need sinnašed sinno wasto? Agga JEsus jäi wait ja ei wastand middagi. Ja küsis se üllem preester temmalt ja ütles temmale: Minna wannutan sind ellawa Zummala jures, et sinna meile ütled, kas sa olled Kristus Zummala Poeg? Sinnašes olled se Kristus selle kidetud Zummala Poeg? Ja JEsus ütles temmale: Jah minna ollen; ommeti ütlen minna teile: Sest aiast peate teie näggema innimesse Poia istwad Zummala wäe parremal polel, ja tullemad taewa pilwede peäl. Siis karristas üllem preester ommad rided lõhki ja ütles: Temma on Zummalat teotanud, mis meil enam tunnistus-mehhi tarwis on? wata nüüd ollete teie temma Zummala teotamist kuulnud;

mis teie arvate? Agga nemmad keik moistsid kōhnut, et tā piddi surma wāart ollema, wastasid ja ütlesid: Temma on surma wāart.

Siis hakkasid monningad temma silmi sullitama, ja temma silmad kinnikatma, ja temma kōrwa āre lõma, ja temmale ütlemā: Moista meile kui prohwet, Kristus, kes se on, kes sind lōi? ja sullased lōid tedda keppidega.

Agga kui Peetrus wāljās seāl al oue peāl istus, tulli üks üllema preestri tüdrukkuist, ja kui ta näggi Peetrust tulle āres istwad ja ennast sojendamad, tulli ta temma jure, watis üksi silmi temma peäle ja ütles temma wasto: Ja sinnagi ollid Naatsaretti Jesusega Kalilea-maalt. Agga temma salgas tedda keikide ees āra ja ütles: Naene, minna ei tunne tedda, ei ma moista egga tea, mis sa rāgid.

Ja temma lāks wālja ette-oue, ja kuē laulis. Agga kui temma wārrawa pole āralāks, näggi tedda üks teine ja ütles neile, kes seāl ollid: Sesinnanegi olli se Naatsaretti Jesusega. Ja se üllema preestri tüdruk näggi tedda jälle, ja hakkas ütlemā neile, kes seāl jures seisid: Sesinnane on üks nende seast. Ja ürrikesse aia pārrast näggi tedda üks teine mees ja ütles: Sinnage ollid nende seast. Agga Simon Peetrus seisis ja sojendas ennast; siis ütlesid nemmad temma wasto: Eks sinna ka olle temma jūngritte seast? Agga temma salgas ta ühhe wandega ja ütles: Innimenne, minna ei olle mitte, ma ei tunne sedda innimest. Ja

Ja ürrikesse aia pärrast liggi ühhe tunni aega wahhet kinnitas sedda üks teine ja ütles: Tõe polest sefinnanegi olli temmaga; sest temma on Kalilea-ma mees. Siis tullid temma jure need, kes seäl seisid ja ütlesid jälle Peetrussele: Tõest sinnagi olled nende selfist, sest sinna olled Kalilea-ma mees, ja sinno keelgi tunnistas sind ülles, et sinno kele-murde on sedda wisi. Siis ütles üks neist üllema preestri sullasist, kes selle suggulane olli, kelle kõrwa Peetrus olli ärraraiunud: Eks minna sind temmaga näinud aedas? Agga Peetrus ütles: Innimenne, ei ma moista, mis sa räägid. Siis hakkas temma ennast wägga ärraneedma ja wandma: Ei ma tunne sedda innimeest, kellest teie räägite. Nenda salgas Peetrus ta ärra, ja seddamaid, kui temma alles räkis, laulis kuk teist korda. Ja Jesand pöris ennast ümber ja wäris Peetrusse peäle, ja Peetrusse mele tulli Jesanda sanna, kui ta temma wasto olli üttelnud: Enne kui kuk kaksford saab laulnud, salgad sa mind kolmford ärra. Ja Peetrus läks wälja, kättis ommad filmad kinni, ja nuttis kibbedaste.

Agga need mehhed, kes Jesust kinnipiddasid, näersid ja peksid tedda; ja nemmad kattsid temma filmad kinni, ja löid temma wasto filmi ja küssisid temmalt ja ütlesid: Moista kui prohwet, kes se on, kes sind löi? Ja paljo muid asjo rääksid nemmad temma wasto ja teotasid.

Agga warsi warra hommiko, kui walge sai, tullid üllemad preestrid rahwa wannemattega ja kirjatundjattega, ja keik se suur kohhus kofko, ja

piddasid nou JEsusse wasto, et nemmad tedda
 piddid surma saatma, ja wišid tedda ülles omma
 sure koho ette ja ütlesid: Ollid sinna se Kristus?
 ütles meile; agga temma ütles neile Kui ma teile
 peaksin ütles, et teie ussu polegi; agga kui min
 na ka peaksin küssima, siis teie ei wasta mulle
 polegi, ja ei lasse mind mitte lahti. Sest aiašt
 peab innimesse Poeg istuma Jummalala wäe par
 remal polel. Agga nemmad ütlesid keik: Ollid
 sinna siis Jummalala Poeg? Agga temma ütles
 nende wasto: Teie ütlete, sest minna ollen se
 Agga nemmad ütlesid: Mis meil ennam tunnis
 tust tarwis on? Sest meie olleme isse temma
 suust kuulnud.

V.

Ja keik se rahwa hulk wotšid kätte ja siddusid
 JEsust kinni, ja wišid tedda Raiwa jurešt koho
 kotta ja andšid tedda Ma-wallitseja Pontšiusse
 Pilatusse kätte; agga se olli warra.

Kui Judas näggi, kes tedda olli ärraannud
 et ta olli hukkamoišetud, siis kahhetšes temma
 sedda, ja tõi neid kolmekümme hõbbe-tükki jälle
 üllema preestride ja wannematte kätte ja ütles:
 Minna ollen patto teinud, et ma ollen waaga
 werd ärraannud. Agga nemmad ütlesid: Mis
 meil sega teggemist! katsu sinna issi. Ja temma
 heitis need hõbbetükid mahha sinna templisse,
 ja läks kōrwale, ja ärraminnes poos ta ennašt
 ülles. Agga üllemad preestrid wotšid need hõb
 betükid ja ütlesid: Meid ei sünni mitte ohwri
 kirsto panna, sest se on werre-hind. Agga nem
 mad

mad piddasid nou, ja ostsid nende eest ühhe pottiseppa põllo matmisse paigaks woõrastele: se parrast hütakse se põld werre-põlluks tanna päwani. Siis on tõeks sanud mis õõldud on proh-weti Jeremia lābbi, kes ütles: Ja nemmad on wõtnud Israeli laste kāest kolmfümmend hõbbe-tükki, selle hindu, kedda ni kalliks arwati, kedda monned Israeli lastest ni kalliks arwasid; ja on neid annud ühhe pottiseppa põllo eest, nenda kui Isand mind on kāsfnud.

Agga Juda-rahwas ei lāinud isse mitte kohto-kotta, et nemmad ei saaks rojaseks, waid et nemmad piddid Pasa-talle sõma. Siis lāks Pilatus nende jure wālja ja ütles; Mis teil on kaebamist selle innimesse peäle? Nemmad kostsid ja ütlesid temma wasto: Kui ep olleks sesinnane mitte kurtateggia, siis ei olleks meie tedda sulle ärraannud. Siis ütles Pilatus neile: Wõtke teie tedda ja moistke omma kāsso-õppetusse järrel temma peäle kohhut. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Meil ep olle lubba keddagi ärratappa. Et Isusse sanna piddi tõeks sama, mis ta olli ütelnud, kui ta tāhhendas, misuggust surma temma piddi surema.

Agga nemmad se rahwa hulķ hakkasid temma peäle kaebama ja ütlesid: Tedda olleme meie leidnud, et ta rahwast ärrapõrab, ja kelab Keisrile kohto-rahha andmast, ja ütles ennast Kristusse ühhe kunninga ollewad.

Siis lāks Pilatus jälle kohto-kotta ja kutsus
Isust

Jesust. Agga Jesus seisis Ma-wallitseja ees, ja Ma-wallitseja Pilatus küsis temmalt ja ütles: Olled sa Juda-rahwa kuningas? Agga Jesus vastas ja ütles temmale: Kõigid sinna sedda issiennesest, woi on sulle teised sedda minnuft ütelnud? Pilatus vastas: Ollen minna Juda-mees? sinno omma rahwas ja üllemad preestrid on sind mulle ärraannud; mis sa olled teinud? Jesus kostis: Minno kuningriik ep olle mitte sestinnatsest ma-ilmast; olleks mo kuningriik sestinnatsest ma-ilmast, küll mo teenrid tapleksid, et mind Juda-rahwa kätte ei saaks ärraantud; agga nüüd ep olle mo kuningriik mitte siit. Siis ütles Pilatus temma wasto: Olled sinna siis ommeti kuningas? Jesus kostis: Jah ollen, sest minna ollen kuningas, ma ollen seks sündinud, ja seks ilmale tulnud, et ma tõele pean tunnistust andma; iggaüks kes tõe seest on, se kuleb minno heäle. Pilatus ütles temmale: Mis on tõdde? Ja kui ta sedda sai ütelnud, läks temma jälle wälja Juda-rahwa jure, ja ütles üllematte preestride ja rahwa wasto: Minna ei leia ühtegi süüd sest innimessest. Ja üllemad preestrid kaebasid paljo temma peäle; agga kui temma peäle neist ja rahwa wannemist kaebati, siis ei kostnud temma ühtegi. Siis ütles Pilatus temma wasto! Eks sa kule, kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad? Agga Pilatus küsis temmalt jälle ja ütles: Eks sa middagi ei wasta? wata kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad. Agga Jesus ei wastand ennam ühtegi ei ühhe ainsa sanna peäle, nenda et Pilatus sedda wägga immeks panni.

Agga nemmad aiasid peäle ja ütlesid: Temma annab rahwale pahha nou, ja õppetab keif möda Juda-maad, ja on algand Kalilea-maalt süit sadit. Agga kui Pilatus Kalilea-maad kulis, küsis temma, ka se innimenne Kalilea-ma mees pididi ollema? Ja kui temma teada sai, et ta Herodesse wallitsusse alt olli, läkkitas temma tedda Herodesse jure, kes neilge päiwil Jerusalemmas olli. Agga Herodes sai wägga rõõmsaks, kui ta Jesust nähha sai, sest ta olleks tedda hea melega ja ammogi näinud, sepärrast et ta olli paljo temmast kuulnud, ja temma lotis ühhe immetähhe nähha sada, mis temmast pididi tehtama. Kül ta küsis temmalt mitme sannaga, agga temma ei wastand temmale ühtege. Agga üllemad preestrid ja kirjatundjad seisid, ja kaebasid wägga waljuste temma peäle. Agga kui Herodes omma sõameestega tedda es olle miiski pannud ja naernud, siis pani temma ühhe walge ride temma ümber, ja läkkitas tedda jälle Pilatusse jure. Ja sel päwal said Pilatus ja Herodes teine teisega sõbraks; sest enne ollid nemmad teine teise peäle wihhased olnud.

Agga Pühhiks olli Ma-wallitsejal se wiis, rahwale ühhe wangi lahti lasta, kedda nemmad ial lahti pallusid. Agga siis olli neil üks kulus wang, kedda hüti Barrabas, se olli kinnipanud mässajattega, kes mässamise sees ollid ühhe ärratapnud. Ja rahwas küssendas ja hakkas palluma, et ta pididi teggema nenda kui ta ikka neile olli teinud. Agga Pilatus kutsus need üllemad preestrid ja üllemad ja sedda rahwast kokko. Kul

nemmad nüüd ühhes kous ollid, ütles Pilatus nende wasto; Teie ollete sedda innimest minno jure tonud otsego rahwa ärrapõdrjat: ja wata ma ollen tedda teie ees kulanud, ja minna ep olle sest innimessest ühtegi süüd leidnud, mis teie temma peäle kaebate; egga Herodeske; sest ma olen teid temma jure läkkitanud, ja wata, polle ühtegi temmale tehtud, mis surma wäärt on. Agga teil on se wiis, et minna ühhe teile lahti lassen Pasa-pühhal; sepärrast tahhan ma tedda karristada ja lahti lasta. (sest ta pididi neile pühhiß ühhe lahti lastma) Kumba teie nüüd tahhate, et ma teile pean lahti lastma, Barrabast, wol Jesust, kedda hütake Kristusseks? tahhate teie, et ma teile se Zuda-rahwa kunninga pean lahti lastma? Sest temma teadis, et üllemad preestrid tedda kaddedusse pärrast ollid ärraannud. Agga kull temma kohto-järje peäl istus, läkkitas temma naene temma jure ja lastis dölda; Argo olgo sulle ühtegi teggemist sesinnatse Digega, sest minna olen tänna unnes paljo kannatanud temma pärrast. Agga üllemad preestrid ja wannemad melitafid rahwast, et nemmad Barrabast pididid lahti palluma ja Jesust hukka saatma: ja kihutasid rahwast, et temma enneminne Barrabast neile pididi lahti lastma. Siis kostis Ma wallitseja ja ütles nende wasto: Kumba teie tahhate neist, et ma teile pean lahti lastma? Agga keik se hulk küssendas wägga ja ütles: Hukka tedda ärra, ja lasse meile Barrabast lahti, kes olli ühhe mässamisse, mis liinas olli sündinud, ja tapmisse pärrast wangi-torni heidetud. Siis hüdis Pilatus ta nende wasto, ja tahtis Jesust lahti lasta. Siis

Siis küssendasid nemmad ta keik ja ütlesid: Ei mitte tedda, waid Parrabast. Agga Parrabas olli rõwel. Siis wastas Pilatus ja ütles neile jälle: Mis teie siis tahhate, et ma pean teggema selle Jesusega, kedda hütakse Kristusseks, ja kedda teie ütlete Juda-rahwa kuningaga ollowad? Agga nemmad küssendasid ta, karjusid wasto ja ütlesid keik: Sago ta risti podud! Iõ tedda risti Agga Pilatus ütles kolmad puhko nende wasto: Mis sesinnane siis kurja teinud? ma polle temmast ühtegi surma süüd leidnud, sepärrast tahhan ma tedda karristada ja lahti lasta: agga nemmad küssendasid weel ennam: Eõ tedda risti! ja aiastid peäle sure küssendamissega ja pallusid, et tedda piddi risti lödama. Ja nende ja üllematte preestride küssendaminne wottis woimust.

Siis wöttis nüüd Pilatus Jesust ja pekssis tedda piitsaga. Ja need sõamehhed punnused ühhe kroni kibbowitust, ja pannid sedda temma puhha, ja pannid ühhe purpuri mantli temma ümber ja ütlesid: Terre, Juda-rahwa kuningas! ja läid tedda keppidega. Siis läks Pilatus jälle wälja ja ütles nende wasto: Wata ma toon tedda teile wälja, et teie tunnete, et ma temmast ühtegi süüd ei leia. Siis läks Jesus wälja ja kandis se kibbowitsa-kroni ja purpuri mantli; ja Pilatus ütles nende wasto: Ennä innimesi! Kui nüüd üllemad preestrid ja teenrid tedda näggid, küssendasid nemmad ja ütlesid: Po risti! po risti! Pilatus ütles nende wasto: Botke teie tedda ja poge tedda risti, sest minna ei leia süüd temmast. Juda-rahwas kostsid temmale: Meil on kass, ja meie

meie kässo järrele peab temma surrema, sest ta on isseennast Jummalä Poiaks teinud. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, kartis temma weel ennam, ja läks jälle kohto kotta, ja ütles JEsusse wasto: Kust sinna olled? agga JEsus ei annud temmale wastust. Siis ütles Pilatus JEsusse wasto: Eks sa rāgi minnoga? eks sa ei tea, et mul melewald on sind risti pua, ja melewald on sind lahti lasta? JEsus kostis: Sinnul ep olleks ühtegi melewalda minno ülle, kui se sinnule ei olleks antud üllewelt: sepārrast on sellel, kes mind sulle on ārraannud, surem pat. Sest aiast otis Pilatus tedda tahti lasta: agga Juda-rahwas küssendasid ja ütlesid: Kui sa seddasinnast lahti lassed, siis ep olle sinna Keisri söbber mitte, sest iggāuks, kes isseennast kunningaks teeb, se on Keisri wastane. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, wiis temma JEsust wälja, ja istus mahha kohto-järje peäle senna paika, mis hütakse kwi-wi-pörmānduks, agga Ebrea kele Rabbaraks. Agga se olli Pasa-pühha walmistamisse pāāw liggi kuendamal tunnil; ja temma ütles Judarahwa wasto: Ennā teie kunningast! Agga nemmad küssendasid: Wi ārra, wi ārra! po tedda risti! Pilatus ütles neile: Kas minna pean teie kunningast risti poma? üllewad preestrid wastid: Weil ep olle kunningast, kui Keiser.

VI.

Agga kui Pilatus näggi, et temma ei woinud ühtegi parrata, waid et weel ennam kārta sündis, wottis temma wet ja pessis käsä rahwa nähhes ja ütles: Ma ollen ilmasüta sellesinnatse

Dige

Oige werrest; kül teie sate nähha! Siis wastas
 keik rahwas ja ütles: Temma werri olgo meie
 peäle ja meie laste peäle.

Agga Pilatus tahtis rahwa mele p arrast tehha,
 ja moistsis kohhut, et nende palwe järrele piddi
 sündima, ja laskis neile Parrabast lahti, sedda,
 kes ühhe m assamisse ja tapmissse p arrast olli
 wangi-torni heidetud, sedda nemmad lahti pal-
 lusid: Agga Jesust, sedda ta piitsaga lasnud
 peksta, andis ta, nenda kui nemmad tahtsid,
 nende kätte, et tedda piddi risti lödama.

Siis wotsid Ma-wallitseja s amehhed Jesust
 ennesega, ja wisid tedda  arra senna kotta, mis on
 k ohtopaik, ja kutsusid keik sedda wäe hulka ja
 koggusid temma jure keik omma seltsi k okko; ja
 wotsid temma rided seljast  arra, ja pannid tem-
 ma ümber purpuri-mantli, ja punnusid fronti
 kibbowitsust ja pannid sedda temma ümber Pea,
 ja andsid pilliroo temma parrema kätte, ja heitsid
 temma ette põlweli mahha naersid tedda ja hak-
 kasid tedda tererama ja ütlesid: Terre Juda
 rahwa kunningas! Ja nemmad wotsid sedda
 pilliroo, ja l oid sega temma pähhä, ja s ullitasid
 temma peäle, ja heitsid põlweli mahha ja kum-
 mardasid tedda.

Ja kui nemmad tedda said naernud, wotsid
 nemmad se purpuri-mantli temma seljast  arra, ja
 pannid temma omma rided temma selga, ja wi-
 sid tedda wälja, et nemmad tedda piddid risti
 l oma.

Ja JESUS kandis omma risti ja läks wälja. Agga kui nemmad wäljaläksid ja tedda ärrawisid, leidsid nemmad ja said kätte ühhe Kireni - liina mehhe, kes möda läks, Simon nimmi, kes wäljalt tuli, Aleksandri ja ruhwi issa, sedda sundsid nemmad wäggise ja pannid risti temma peäle, et ta sedda JESUSSE järrele piddi kandma.

Agga temma järrel käis suur hull rahwast ja naesi, kes ka kaebasid ja tedda nutsid. Agga Jerusalemma tütre, ärge nutke mind, waid nutke issiennast ja ommad lapsed; sest wata need päwad tullewad, millal ööldakse: Onsad on need, kes siggimatta, ja need ihhud, mis ilmale ei kannud, ja need nissad, mis ep olle immetanud. Siis hakkawad nemmad ütlema mäggedele; kangege meie peäle; ja mäekinkude wasto: Katske meid! Sest kui sedda torele pule tehakse, mis siis kuitwale peab sündima? Agga temmaga widi kaks teist kurjateggiat wälja ärrahukkata.

Ja nemmad wisid tedda senna paika, mis hüütakse Ebreä keele Kolgataks, se on ärrafellerud pea-lae asse. Ja kui nemmad senna said, andsid nemmad temmale jua wina mirriga ja ädikast sappiga seggatud, ja kui ta sai maitstnud, ei tahtnud ta mitte jua, ja ei wotnud. Seäl posid nemmad tedda risti, ja temmaga kaks kurjateggiat, teist parrema, teist pahhema pole, agga JESUST keskele. Agga JESUS ütles:

ISa anna neile andeks, sest nemmad ei tea mitte, mis nemmad tewad.

Agga

Agga Pilatus kirjotas ka ühhe peäle-kirja, ja panni sedda risti külge; agga se olli kirjotud: **Ἰησους Νααζαρεθιτης**, Juda-rahwa kuningas! Sedda peälekirja nüüd lugesid paljo Juda-rahwas, sest se paik olli liggi liina, kus **Ἰησους** risti-podi; ja se olli kirjotud **Εβραϊστικῶς**, **Ῥωμαϊστικῶς**, ja **Λατινῶς**. Siis ütlesid Juda-rahwa üllemad preestrid Pilatusse wasto: **Ἄρα** kirjota mitte: Juda-rahwa kuningas; waid et temma ütelnud: Minna ollen Juda-rahwa kuningas. **Πιλῆτος** kostis: **Μη** ma kirjotanud, ollen ma kirjotanud.

Kui nüüd need sõamehhed **Ἰησους** ollid risti pönnud, wotsid nemmad temma rided ja iggasiid neid, ja teggid nelli ossa, igga sõamehhele ühhe ossa ja sedda kuba; agga se kuub oll' õblematta üllewelt üleüldes koutud. Siis ütlesid nemmad teine teise wasto: **Ἄρα** kiskugem sedda mitte lõhki, waid heitkem liisko selle pärrast, kelle pärrast se peab ollema. Ja nemmad heitsid liisko, mis iggaks piddi sama, et se kirri piddi tõeks sama, mis on sõldud prohweiti läbbi: Nemmad on minno rided issekestes jagganud, ja minno kue pärrast liisko heitnud. Sedda teggid nüüd need sõamehhed, ja istsid ja hoidsid tedda seal. Agga se olli kolmas tund, kui nemmad tedda risti löid.

Ja rahwas seisis seal waatmas, ja üllemadke krewitasid tedda nendega ja ütlesid: Muid on ta aitnud, aitko temma isse ennat, kui ta on se Kristus, Jummala ärrawallisetud. Agga ka sõamehhedke naersid tedda, ja läksid temma jure

ja wišid temmale ädikast ja ütlesid: Kui sinna ol-
 led Jüda-rahwa kuningas, siis aita issi ennast.
 Sest üks peälekirri olli ka ülle temma Pea tem-
 ma surma süüst kirjotud, Kreka-, Laddina- ja
 Ebreakele tähtedega: Sefinnane on JEsus,
 se Jüda-rahwa Kuningas.

Siis podi temmaga kaks rõdwlit risti, teine
 parrema ja teine pahhema pole. Siis sai se kirj-
 tdeks, mis ütleb: Ja temma on üllekohruste
 sekka arwatud.

Agga JEsusse risti jures seisis temma emma,
 ja temma emma ödde Maria Kleopa naene, ja
 Maria Mahdalena. Kui nüüd JEsus omma em-
 ma näggi, ja se jüngri seäl jures seiswad, kedda
 temma armastas, ütleb ta omma emma wasto:

Naene wata se on sinno poeg.

Parrast ütleb temma selle jüngri wasto:

Wata se on sinno emma.

Ja seftsammas tunnist wottis se jünger tedda
 omma kotta

Jeca need kes möda läksid, teotasid tedda,
 wägutasid ommad Pead ja ütlesid: Woi! sinna
 kes sa Jummalala templi mahhakissud, ja kolmel
 päwal üllesehitad! aita issi ennast; olled sinna
 Jummalala Poeg, siis astu risti peält mahha.
 Agga nendasammoti naersid tedda ka ülleomad
 preestrid isikeskes kirjotundjatte ja wannematte-
 ga ja ütlesid: Muid on temma aitnud, isfiennast
 ei woi temma mitte aidata; kui temma se Kris-
 tus

tus Israeli Kunningas on, siis astko temma nüüd risti peält mahha, et meie näme, siis tahhame meie tedda uskuda. Temma on Jummal peäle lootnud, se peastko tedda nüüd, kui ta temma mele pärrast on; sest temma on ütelnud: Minna ollen Jummal Poeg! Mendasammoti teotasid tedda ka need rõowlid, kes temmaga ollid risti podud.

Agga üks neist kurjateggiaist, kes ollid üllespodud, teotas tedda ja ütles: Kui sa olled Kristus, siis aita issiennast ja meid. Agga se teine kostis ja sõitles tedda ja ütles: Eks sinnagi ei karda Jummalat, sest et sinna sessammast hukatusses olled? ja meie kül õigusse polest: sest meie same kätte, mis meie tõ wäärt on; agga sesinnane ep olle ühtegi pahha teinud. Ja temma ütles JEsusse wasto: JEsand, mõtle minno peäle, kui sa omma kunningriki tulle. Ja JEsus ütles temmale:

Tdest minna ütlen sulle, tänna pead sa minnoga Paradisis ollema.

Agga liggi kuendamal tunnil siis sai pimmedus teif ülle se Ma ühheksamast tunnist sadik, ja päike läks pimmedaks; ja ühheksamal tunnil kiskendas JEsus sure heäle ja ütles:

Eli, Eli, lamma sabahyani? se on ärraselletud:

Minno Jummal! minno Jummal!
miks sa mind olled mahhajatnud?

Agga monningad neist, kes seäl jures seisid,
M 3 kui

Kui nemmad sedda kuulsid, ütlesid: Wata temma kutsus Eliast.

Pärrast kui Jesus teadis, et jo keik olli lõppetud, et kirri piddi tõeks sama, ütleb temma:

Mul on janno!

Agga seäl seisis üks asti täis ädikast: ja warsti jooksis üks nende seast, wöttis kāsna, täitis sedda ädikaga, pistis sedda isopi-pilliroo-otsa, ja pani sedda temma su ette ja jotis tedda ja ütles: Dotke, same nähha, kas Elias tulleb sedda mahhamotma. Ja teised ütlesid: Ota, soab nähha, kes Elias tulleb, aitma tedda. Kui nüüd Jesus sedda ädikast sai wotnud, ütleb temma:

Se on lõppetud.

Ja se teē keigepühhama palga ees templis kārri ses keskelt lõhki. Agga Jesus küssendas jälle sure heäleaga ia ühes:

Jēsa, sinno kätte annan ma omma Waimo.

Ja kui ta sedda sa üttelmud, nõrgutas ta Pead ja heitis hinge.

VII.

Ja wata, se ettepodud teē, mis templis keigepühhama ees, kārri ses lõhki kahheks üllemast orlast allamast sadik; ja Ma wārri ses, ja kalliud lõhesid lõhki; ja hauad lāksid lahti, ja tousid ülles paljo nende pühhade ihhusid, kes ollid magganud, ja pärrast temma üllestousmist tullid nemmad haudadest wälja ja lāksid pühha liinna, ja wäitsid ennast mitmele.

Agga

Agga kui se peatit, kes temma kōhhal seisit, ja need kes temmaga ollid ja JEsust hoidsid, nāggid sedda Ma. wārrisemist, ja mis sūndis, ja et ta mēnda kēssendades hīnge heitit, kartsid nemmad wāgga, auustasid Jummalat ja ütlesid: Tbest sefinnane Innimenne olli dīge ja Jummalat Poeg. Ja keit rahwas, mis sūna tulli, sedda waatma, kui nemmad nāggid mis sūndis, löid nemmad omma wasto rīndo ja lāksid taggasi.

Agga keit temma tutwad seisid kōugelt; agga seāl olli ka paljo neid naesi kōugelt waatmas, kes JEsusse jārrel ollid kōinud Kalilea. maalt ja tedda teninud, kelle seas ka olli Maria Mahdalena ja Maria weike Jakobusse ja Josesse emma ja Salome Sebedeusse poegade emma, kes ka ollid temma jārrel kōinud ja tedda teninud, kui ta Kalilea. maal olli, ja paljo muld naesi, kes temmaga ūhtlase ollid ūlleslāinud Jerusalemma.

Agga Jūda.rahwas, et need kehhad hingamisse pāwal ristit peāle ei piddand jāma, sest et walmistamisse pāaw olli, (sest se hingamisse. pāaw olli suur) pallusid nemmad Pilatust, et nende säre. luud piddid murtama ja neid mahhawoetama. Siis tullid need sōamehhed ja murdsid selle essimesse säre. luud ja selle teise, kes temmaga olli ristit podud. Agga kui nemmad JEsusse jure tullid, ja nāggid tedda jo surnud ollewad, ei murdnud nemmad temma säre. luud mitte; waid ūks neist sōamehhist pistis oddaga temma kōlge, ja seddamaid tulli werri ja wessi wālja. Ja kes sedda on nāinud, se on sedda tunnistanud, ja

temma tunnistrus on tõssine, ja se teab, et ta räägib, mis tõssi on, et teie peate uskma. Sest se on sündinud, et kirri plddi tõeks sama. Temmale ei pea luudki karti murtama; ja ta ütleb teine kirri: Nemmad peawad näggema, kelle sisse nemmad on pistnud.

Evangelium surel Redel.

Za wata pärrast sedda kui jo õhto kätte tulnud, (et se walmistamisse pääw olli, se on pühade laupäaw) siis tulli üks rikkas mees Arimatiast, Juda-rahwa linnast, Josef nimmi, kes aus rae issand olli, üks hea ja õige mees, (se ei olnud mitte nendega ühhes nous, egga kinnud nende tõõd) kes issige Zummala riki ka otis ja JEsusse jünger ka olli, agga fallaja kartusse pärrast Juda-rahwa eest, se julges ja läks Pilatusse jure ja pallus ennesele JEsusse ihho, et ta sedda piddi sama mahhawotta. Agga Pilatus pani immeks, et ta jo olli ärrasurnud, ja kutsus se pealikko ennese jure ja küssis temmalt, kas ta jo omma ärrasurnud. Za kui temma sedda pealikult teada sai, siis andis temma Joseppile se ihho, ja kaskis sedda temmale anda. Siis tulli temma ja ostis kallist linnast riet ja wottis JEsusse ihho mahha.

Siis tulli ka Nikodemus (kes enne õsel JEsusse jure olli tulnud) ja tõi seggatud mirri ja aloeliggil sadda naela. Siis wotsid nemmad JEsusse ihho ja mahksid sedda puhta kallilinnaste riette sisse kalliste rohtudega, nenda kui Juda-rahwal se wiis on mahhamatta. Agga seal paikast, kus ta olli risti lodud olli üks aed, ja aedas üks uus haud,

haud, ja Josep panni sedda sennasamma ennese ude hauda, mis ta olli lastnud raiuda kaljo sisse, kuhho ep olnud ükski ial pandud. Siinna panniid nemmad siis JEsust Juda-rahwa walmistamisse pawa parrast, sest et haud liggi olli. Ja temma Josep weretas ühhe sure kiwwi hawa ukse ette ja läks ärra. Ja se olli walmistamisse pääw, ja se hingamisse pääw tulli peäle.

Agga need naesed, kes temmaga ollid Kalileamaalt tulnud, käisid ta järrel. Agga seal ollid Maria Mahdalena ja se teine Maria Josesse emma istumas hawa kohhal, ja waatsid sedda hauda, ja kuhho ja kuidas temma ihho siinna pandi. Agga nemmad läksid taggasi, ja walmistasid kallid rohhud ja salwi, ja sel hingamispeawal seisid nemmad rahhul kässo järrel.

Agga teisel päwal mis tulles walmistamispeawa järrele, tullid üllemad preestrid ja Bariseid kolko Pilatusse jure ja ütlesid: Issand, meie mele on tulnud, et temma, se pettis, ütles, kulta alles ellus olli: Minna tousen kolme pawa parrast ülles. Separrast kässi sedda hauda hästi hoida kolmandama päwani, et temma jüngrid õsel ei tulle, ja tedda ärra ei warrasta ja ei ütle rahwa wasto: Temma on surnust üllestousnud. Siis on wiimne pettus pahhem kui essimenne. Agga Pilatus ütles nende wasto: Hoidjaid on teil, minge ja hoidke hästi, nenda kui teie tunnete. Ja nemmad läksid ärra, ja hoidsid hästi sedda hauda hoidjattega, ja panniid se kiwwi pitseriga kinni.

Meie Jsanda JEsusse Kristusse Ülestouminne,

Meija Ewangelisti Ramatus
kõrkopandud.

Ja kui se hingamisse-pääw sai möda läinud, ostis Maria Mahdalena ja Maria Jakobusse emma ja Salome kallid rohhud, et nemmad piddid tulles ja tedda woidma. Ja essimessel näddala päwal wägga warra, kui alles pimme olli ja walge hakkas sama, läksid nemmad sedda hauda waatma, ja tullid puhtepäwa toustes haua jure, ja wisid need kallid rohhud, mis nemmad ollid walmistanud, ja monningad ollid nendega.

Ja wata, suur ma-wärriseminne sündis, sest Jsanda ingel tuli taewast mahha, läks senna jure ja weretas se kiwwi ukse eest ärra, ja istus senna peäle. Ja temma näggo olli otsego walt, ja temma rided walged kui lummi. Agga hirmo pärrast temma eest wärrisesid need hoidjad ja said otsego surnuks.

Agga need naesed senna minnes ütlesid issikeses: Kes weretab meile se kiwwi haua ukse peält ärra? Ja kui nemmad senna waatsid, näggid nemmad, et se kiwwi olli ärraweretud, sest temma olli wägga suur.

Agga Maria Mahdalena, kui ta näab, et se kiwwi

Kirwi hawa eest olli ärrawoetud; siis jookseb temma ja tulleb Simona Peetrusse ja se teise jüngerl jure, kedda Jesus armastas, ja ütleb neile; Nemmad on Jesusandart hawa seest ärrawotnud, ja meie ei tea, kuhho nemmad tedda on winud.

Need teised naesed leidsid Kirwi hawa peält ärraweretud ollemast, ja kui nemmad sisse läksid, ei leidnud nemmad Jesusanda Jesusse ihho mitte. Ja se sündis, kui monningad neist naesist wäljas hawa jures sepärrast kahhe wahhel ollid, wata, siis seisid kaks meest nende kõrwas hilgawa riettega. Agga kui nemmad wägga kartsid ja õmmad silmad mahha löid siis ütlesid nemmad nende wasto: Mis teie sedda ellawat surnude jures otsite? ei ta polle siin, waid ta on üllestousnud: tulle tage mele, kuidas temma teile on rääkinud, kui ta alles Galilea maal olli, üteldes: Sedda innimesse poega peab ärraantama pattuste innimeste kätte ja risti lödama, ja kolmandamal päwal jälle üllestousma. Ja temma sannad tullid nende mele. Ja nemmad läksid hawa jurest taggasi, ja fulutasid sedda keik neile ühheteistkümmele ja kelsile teistele. Agga Maria Mahdalena, (kes jenne hawa jurest olli ärrajoosnud) ja Joanna ja Maria Jakobusse emma, ja muud naesed nende ga ollid need, kes sedda Apostlidade rääksid, ja nende kõnne olli nende melest otssego tühhi jut, ja nemmad ei usknud neid mitte.

Ja need teised naesed, kes alles hawa sisse ollid jännud näggid ühhe nore mehhe parramal polel istwad, sell olli pitk walge rie selgas, ja nemmad eh-

matasid wägga. Agga se ingel kostis ja ütles nende naestele: Ärge ehmatage ja ärge kartke teie mitte, sest ma tean, et teie osite JESUST Naatsaretist, kes risti olli lödud; tedda ep olle siin, sest ta on ülestoušnud, nenda kui ta on ütelnud: tulge tenna, wadage se asse, kuhho nemmad tedda ollid pannud, ja kus JSand on magganud. Agga minge usšinaste ärra, ja üttelge temma jüngrittele ja Peetrussele, et temma surnušt on ülestoušnud, ja wata, temma lähhäb teie ele Kailla-male, seäl sate teie tedda nähha, nenda kui temma teile on ütelnud; wata minna ollen teile sedda ütelnud. Ja nemmad läksid ruttuste wälja ja jookšid haua jurešt ärra kartusse ja sure römoga, sest nende peäle olli wärristus ja ehmatus tulnud, ja nemmad jookšid, sedda temma jüngrittele kulutama, agga tee peäl ei ütelnud nemmad ühhelegi ühtegi, sest nemmad kartsid.

Agga Peetrus wötris Maria Mahdalena ja esimese naeste jurto peäl kätte ja läks wälja ja se teine jünger Joannes, ja tullid haua jure. Agga need mollemad jookšid ühtlaste, ja se teine jünger jookšis ele usšinaminne kui Peetrus ja tuli enne haua jure. Ja temma nääb kummarkülle need surno-linnad seäl ollewad, agga temma ei läinud mitte sisse. Siis tulleb Simon Peetrus, kes temma järrel käis, ja kui ta kummarkülle sisse watis ja haua sisse läks, nääb ta need surno-linnad üfšmaas ollewad, ja et se higgi-rättik mis temma Pea peäl olli, mitte ep olnud surno linnadega maas, waid issepäinis mäšitud ühte paika. Siis läks nüüd ka se teine jünger sisse, kes enne
 olli

olli tulnud haua jure, ja näggi ja uskus; sest nemmad ei moistnud weel mitte sedda kirja, et temma piddi surnust üllestousma. Siis läksid need jüingrid ärra ommade jure jälle, ja Peetrus panni sedda issienneses immeks, mis olli sündinud.

Agga JEsus, kui temma warra olli üllestousnud essimesesl nåddala päwal, näitis ta ennast essite Maria Mahdalenale, kellest temma seitse kirja waimo olli wäljaaianud. Sest Maria, kes teistkorda haua jure olli wäljalainud, seisis haua jures wäljas ja nuttis; kui ta nüüd nuttis, watis temma kummarkülle haua sisse, ja näab kaks inglit walge riettega istwad, teist Pea ja teist jalge otsas, kus JEsusse ihho olli magganud; ja nemmad ütlewad temmale: Naene, mis sa nuttad? temma ütleb neile: Nemmad on minno JEsandad ärrawinud, ja minna ei tea, kuhho nemmad tedda on pannud. Ja kui ta sedda sai ürtelnud pöris temma ennast ümber ja näab JEsust seiswad, ja ei teadnud, et se JEsus olli. JEsus ütles temmale: Naene, mis sa nuttad? kedda sa otsid? Temma mõtles, et se piddi kärner ollema, ja ütles temmale: JEsand, kui sinna tedda olled ärrakannud, siis ütle mulle, kuhho sa tedda olled pannud, ja ma tahhan tedda ärrawõtta. JEsus ütles temmale: Maria: Temma pöris ennast ümber ja ütles temmale: Rabbyni, se on Doperaja! JEsus ütles temmale: Ärra putu minusse, sest ma polle weel ülleslainud omma Jssa jure; agga minne mo wendade jure ja ütle neile: Minna lähhan ülles omma Jssa ja teie Jssa jure, ja omma Jummal ja teie Jummal jure.

Agga

Agga kui need teised naesed, kes esimest korda haura jurest tullemas ollid, ärraläksid temma jüngerittele sedda mis ingel neile olli ütelnud, kolutama, wata, siis tul'i JEsus nende wasto ja ütles: terre! agga nemmad tullid temma jure ja hakkasid temma jalge ümber, ja kummardasid tedda. Siis ütles JEsus neile: Urge kartke mitte, minge, kolutage minno wendadele, et nemmad Kalileamale lähhawad, ja seal sawad nemmad mind nähha. Agga kui nemmad ärraläksid, wata, siis tullid monned sest wahhist liina ja kolutasid ülles ma preestridele keik, mis olli sündinud. Ja nemmad tullid wannemattega kooko, ja piddasid issikeskes nou, ja andsid neile sõameestele rahha kül ja ütlesid: üttelge, et temma jüngrid õse tulnud ja tedda ärrawarrastanud, kui meie maggasime. Ja kui Ma wallitseja sedda saab kuulda, tahhame meie tedda melitada ja sata, et teie peate ilma murreta ollema. Agga nemmad wotsid sedda rahha ja teggid nenda, kui neid õppeti; ja se kõnne sai kuulsaks Juda-rahwa jures tännapawani.

Se peäle tulles Maria Mahdalena ja kolutab jüngerittele, kes temmaga ollid olnud, kes leinasid ja nutsid, et ta olli JEsandat näinud, ja et ta temmale sedda olli ütelnud. Ja need, kui nemmad kuulsid, et ta ellas, ja temmast olli nähtud, ei usknud nemmad mitte.

Agga pärrast kui kaks neist kõndisid, näitis JEsus ennast teisel näul, kui nemmad. (ennego Maria Mahdalena sai taggasi tulnud) male läksid. Sest wata, kaks nende seast ollid minnemas seltsammas

sammal päwal ühte allewisse, mis Jerusalemmas
 liggi kuuskümmend waggo maad olli, selle nimmi
 olli Emmaus, ja nemmad rääksid isikeskes kei-
 list neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis,
 kui nemmad teine teisega jutto aiasid ja teine tei-
 selt küsüsid; siis tulli ka JEsus isfi nende jure ja
 käis nendega. Agga nende filmad peti, et nem-
 mad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles
 nende wasto: Mis kõnned need on, mis teie isfi-
 keskes kõnnelete käies, ja ollete kurwanõolissed?
 Agga üks, Kleopas nimmi, wastas ja ütles
 temmale: Sinna's üksi kui woõbras ellad Jeru-
 salemmas, ja ei olle teada sanud, mis neil päwil
 seälsammas on sündinud? Ja temma ütles nei-
 le: Mis siis? agga nemmad ütlesid temmale:
 Sedda JEsuslest Naatsarettist, kes olli prohwet
 wäggew teggudest ja sannast Jummal ja keige
 rahwa ees, kui meie üllemad preestrid ja wan-
 nemad tedda on surma kohto alla ärraannud, ja
 tedda ristil lõnud. Agga meie lootsume, et ta
 pididi sesamma ollema, kes Jeraeli rahwast pididi
 ärralunnastama, ja peäle se keik on tanna kol-
 mas päaw, kui se on sündinud. Agga ka mon-
 ningad naesed meie seast on meid ärraehmatanud,
 kes warra hommiko hawa jure ollid tulnud, ja kui
 nemmad temma ihho ei leidnud tullid nemmad
 ja ütlesid, ennast ka inglide nõo näinud kes üt-
 lewad, tedda ellawad; ja monningad meie seast
 läksid hawa jure ja leidsid nenda, kui need naesed
 ka üttelnud, agga tedda ennast ei näinud nem-
 mad mitte. Ja temma ütles nende wasto: Oh-
 teie rummalad ja süddamest pitkaldased sedda keik
 uskuda, mis prohwetid on rätinud! Eks Kristus
 sedda

sedda piddand kannatama, ja omma au sisse minnema? Ja temma hakkas Mosesest ja keikist prohvetidest, ja selletas neile ärra keige kirjade sees sedda, mis temmast olli kirjotud. Ja nemmad said se allewi liggi, kühho nemmad läksid, ja temma teggi ennast emale minnema. Ja nemmad pallusid tedda wäggise ja ütlesid: Ja meie jure, sest õhto jouab ja pääw werib; ja temma läks sisse nende jure jäma. Ja se sündis, kui ta nendega laudas istus, wottis temma leiba, õnnistas ja murdis ja andis neile. Siis peäsid nende silmad lahti ja nemmad tundsid tedda, ja temma kaddus nende eest ärra.

Ja nemmad ütlesid teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei põllend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärraselletas? Ja nemmad tousid selsammal tunnil ülles, ja läksid taggasi Jerusalemma, ja leidsid neid üksteistküm-mend ja neid, kes nende jures ollid, kous ollemast, kes ütlesid: Jesand on tõeste ülestousnud ja ennast Simonale näitnud. Ja nemma rääksid sedda ülles, mis tee peäl olli sündinud, ja kuida nemmad tedda leiwa-murdmissest ollid tunnud, Agga ei neidki nemmad usk nud.

Agga wimaks, kui nüüd õhto-aeg olli, selsammal essimesesel naddala päwal, ja üksed luffus ollid seal, kus jüngrid ühhes kous ollid kartusse pärrast Juda-rahwa eest, ja need üksteistküm-mend laudas istsid, ja need kaks jüngrit sedda rääksid, siis tulli JEsus näitis ennast ja seisis kest nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile!

Agga

Agga nemmad kohkusiid ja kartsiid, ja mõtle siid ennast waimo näggewad. Ja temma ütles neile: Miks teie ollete ni wägga ärraehmatand? ja mißparrast touswad nisuggused mõtlemisfed teie süddamette seest? Et wadage mo käd ja mo jallad, sest et minna sesamma ollen, katske mind kättega ja wadage, sest waimul ep olle mitte lihha ja luid, nenda kui teie näte mul ollewad. Ja kui ta sedda sai ütelnud, näitis temma neile ommad käd ja jallad ja külge; siis said need jüngrid rõõmsaks kui nemmad Jesandat näggid. Agga kui nemmad rõõmo parrast weel ei usk nud ja immeks pannid, siis ütles ta nende wasto: Kas teil on siin middagi süa? ja nemmad pannid temma ette tükki küpserud kalla ja kerjemet; ja temma mõttis ja sõi nende ees.

Ja ta sõitles nende uskmatta ja kowwa süddant, et nemmad neid es olle usk nud, kes tedda ollid näinud ülestousnud ollewad.

Agga temma ütles weel nende wasto: Need on need kõnned, mis ma teile rääksin, kui minna alles teie jures ollin: sest keik peab tõeks sama, mis Mosesse kääso-õppetussesse, ja prohwetide ja lau-
lo-ramatusse minnust on kirjotud. Siis reggi temma nende moistust lahti, et nemmad kirjad mõstsid. Ja temma ütles neile: Nenda on kirjotud ja nenda piddi Kristus kannatama ja ülestousma surnust kolmandamal päwal, ja temma nimel kulumata meleparrandamist ja pattude andeks-andmist keige rahwa seas, ja algama Jerusalemmast. Agga teie ollete nende asjade tunnistajad;

nistajad; ja wata minna lakkitan teie peäle omma Jesa tootust: agga teie jäge Jerusalemma linna senniks, kui teid ehhitakse kõrgest.

Siis ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Jssa mind on lakkitanud, nenda lakkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai ütlenud, puhhus temma nende peäle ja ütles neile: Wortke pühha Waimo; kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud: kellele teie ial pattud kinnitate, nelle on need kinnitud. Agga Tomas üks neist kahhestteistkümnest, kedda nimmetakse kaksiküks, ei olnud mitte nendega, kui Jesus tulnud. Siis ütlesid need teised jüngrid temmale: Meie olleme Jesandat näinud, agga temma ütles neile: Ei ma ussi mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma sõrme naelte asseme sisse, ja ei panne omma kät temma külje sisse. Ja kahheksa päwa pärast ollid need jüngrid jälle seälsammas, ja Tomas nendega; siis tulkeb Jesus, kui üksed lüksus ollid, ja seisis kess nende wahhel ja ütles: Rahho olgo teile! Pärast ütles temma Tomale: Wista omma sõrme sela ja wata minno käed, ja anna omma kät seie ja pane minno külje sisse, ja ärra olle uskumatta, waid usklik. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Jssand ja minno Jummal! Jesus ütles temmale: Tomas, sa olled uskud, sest et sa mind olled näinud: õnsad on need, kes ei nä, ja siiski uskwad. Agga Jesus on kül muid paljo immetähtä teinud omma jüngritte ees, mis ep olle illeskirjotud sesinnatse ramato sisse; agga need

needfinnatsed on kirjotud, et teie peate uskma, et JESUS on Kristus Jummal Poeg, ja et teie peate uskma ja ello sama temma nimme sees.

Pärast sedda näitis JESUS ennast jälle jüngerittele Tiberia merre äres; agga temma näitis ennast nenda: Simon Petrus ja Tomas, kedda hütakse kaksikkuks, ja Natanael, kes olli Kana - liännast Kalilea - maalt, ja Sebedeusse poiad, ja weel kaks teist temma jüngerittest ollid seal kous. Siis ütles Simon Peetrus neile: Ma lähhan kallo püüdma; nemmad ütlesid temmale: Meie tulles ka sinnoga. Ja nemmad läksid wälja, ja läksid warsi laewa peäle, ja selsammal õsel ei sanud nemmad ühtegi.

Agga kui jo walge sanud, seisid JESUS merre äres, ja jüngrid ei teadnud, et se pidid JESUS olles ma. Siis ütles JESUS neile: Lapsokessed, eks teil polle ütegi leitwa kōrwast? nemmad kostsid temmale: Polle mitte. Agga temma ütles neile: Heitke nota wälja parrema pole laewa, siis peate teie leidma. Nemmad heitsid siis, ja ei sudand enam, sedda weddada kallade hulga pärast. Siis ütles sesamma jünger, kedda JESUS armastas Peetrussele: Se on JESUS; kui nüüd Simon Peetrus kulis, tedda JESUS ollewad, siis panni temma särki ennese ümber (sest ta olli allasti) ja heitis ennast merresse: kagga need teised jüngrid tullid laewokessega (sest nemmad ei olnud kangel mäelt ärra, waid liggi kaks sadda künart maad) ja weddasid sedda nota kalladega. Kui nemmad nüüd seält ärra tullid mäele, nägid

nemmad sütte-tuld seal maas, ja kallokest peäle pandud ollewad ja leiba. Jesus ütleb neile: Tõge neist kallokestist mis teie praego ollete püüdnud. Simon Peetrus läks ja weddas sedda nota mäele täis sure kallo sadda ja kolm kuetkummend, ja se noot ei lainud mitte katki, et neid kül ni palju olle.

Jesus ütles neile: Tulge, wotke lounat; agga ükski neist jüngerittest et julgend temmalt küsida: Kes sinna olled? sest nemmad teadsid, tedda Jesu sanda ollewad. Siis tulli Jesus ja wottis leiba ja andis neile, ja sedda kallokest selsammal kombel. Zubba se olli kolmas kord, et Jesus ennast näitis omma jüngeritele, kui temma olli surnust üllestousnud.

Agga kui nemmad said lounat sõnud, ütleb Jesus Simona Peetrusse wasto: Simon Jona poeg! armastad sinna mind ennam kui needsin natsed? temma ütleb temmale: Jah, Jesand, sinna tead, et minna sind armastan; temma ütleb temmale: Olle mo tallekste karjane. Temma ütleb temmale jälle teisikorda: Simon Jona poeg! armastad sinna mind! temma ütleb temmale: Jah, Jesand, sinna tead, et minna sind armastan; temma ütleb temmale: Hoi mo lambad kui karjane. Kolmatkorda ütleb temma temmale: Simon Jona poeg! armastad sinna mind? Peetrus sai kurwaks, et ta temmale kolmatkorda olli üttelnud: Armastad sinna mind? ja ütleb temmale: Jesand, sa tead keik, sinna tunned, et ma sind armastan. Jesus ütleb temmale: Olle mo lammaste karjane. Tõest, tõest minna

minna ütlen sulle: Kui sinna noorem ollid, siis pannid sa isse omma wõ wõle, ja kõndisid, kühho sa tahtsid; agga kui sinna saad wannaks sanud, siis pead sa ommad kãed wälja sirrutama, ja üks teine panneb wõ so ümber, ja wiib sind, kühho sa ei tahha. Agga sedda ütles temma tähhenda-des, mis sugguse surmaga temma piddi Jummalat auustama. Ja kui ta sedda sai rãkinud, ütles temma temmale: Rãi minno järrel.

Agga Peetrus põris ennast ümber ja nãggi sedda jüngrit, kedda JESUS armastas, järrel kãiwad, (kes ka olli õhto-sõmaaijal ennast JESUSse rinna peäle lastnud ja üttelnud: JESAUD, kes se on, kes sind ärraannab?) Kui Peetrus tedda nãggi, ütles temma JESUSse wasto: JESAUD, agga mis sesinnane peab kannatama? JESUS ütles temmale: Kui minna tahhan, et ta peab jãma, künni ma tullen, mis sinna sest holid? kãi sinna minno järrel.

Siis tousis kõnne wendade seas, et sesinnane jünger ei piddand surrema. Agga JESUS ei olnud mitte temmale üttelnud; et ta ei piddand surrema, waid, kui minna tahhan, et ta peab jãma, künni ma tullen, mis sinna sest holid? Sesinnane on se jünger, kes neitsinnatsist asjust tunnistab, ja sedda on ülleskirjotanud, ja meie teame, et temma tunnistus on tõssi.

Agga need ükssteiskümmed jüngrid lãksid ärra Kalilea, male senna mãe peäle, kühho JESUS neid olli kãsknud. Ja seäl on temma nãhtud en-

nam kui wiest sa - ast wennast ühhel hobil; ja kui nemmad tedda näggid, kummardasid nemmad tedda agga monningad ollid kahhe wahhel. Ja Jesus tulli nende jure ja räkis neile ja ütles: Minnule on antud keik melewald taewas ja Ma peäl. Sepärrast minge keige ma - ilma ja õppetage keik rahwast, ja kulutage armo - õppetust keige lomale, ja ristige neid Issa, ja Poia, ja pühha Walmo nimmel. Ja õppetage neid pidäma keik, mis minna teid ollen käsknud. Kes ussub, ja kedda ristitakse, se peab õnsaks sama; agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile kes uskwad, peawad nisuggused tähhed jures ollema: Minno nimmel peawad nemmad kurja wainusid wäljaaiama, usi kelesid räkima, ussa ülleswotma, ja kui nemmad üht surma - jomist peaksid joma, ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Gaigede peäle peawad nemmad kässi pannema, siis sawad nemmad parremaks. Ja wata minna ollen iggapäwa teie jures ma ilma otsani.

Pärrast on temma nähtud Jakobusfest, pärrast keikist Apostlidest. Nenda on ta pärrast omma kannatamist issiennast ellawalt näitnud mitme tõssise märgiga, ja on nähtud nellikümmend päwa, ja räkis Jummalaga riigi asjad.

Meie Jesanda Jesusse
Kristusse

Laewaminnemine,
Ewangelistidest üllespandud.

Agga Jesus wiis ommad jüingrid wälja Beta-
niast sadik, ja kui ta nendega seal kokko sai,
käskis temma neid, et nemmad ei piddand Jeru-
salemast ärraminnema, wald Jesa toolust
ootma, mis teie, ütles temma, minnust ollete kuul-
nud. Sest Joannes on kül weega ristitud, agga
teid peab pühha Waimoga ristitama, ei mitte
kaua pärrast neidsinnatsid päiwi. Kes müüd
ollid kokkotulnud, küssisid temmalt ja ütlesid:
Jesand, kas sinna selsinnatsel aial jälle Israe-
lile üllesehhitad kuningriiki? Agga temma ütles
neile: Teile ei sünni aego egga rundisid teada, mis
Jesa omma ennese melewalda pannud: waid
teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie
peäle saab tulnud, ja peate minno tunnistajad
ollema ni hästi Jerusalemmas, kui ka keigel Ju-
da- ja Samaria-maal ja ma- ilma otsani.

Ja Jesand, kui ta nendega sai räkitud, tõs-
tis ommad käd ülles. ja õnnistas neid. Ja se
sündis, kui ta neid õnnistas, lahkus temma neist
ära, ja tedda tõsteti nende nähhes ülles, ja
woeti ülles taewa, ja pilw wöttis tedda ülles
nende silmade eest ärra; ja ta istub Jummal
parremal polel.

Ja kui nemmad üksi filmi taeva pole waatsid, kui temma ärraläks, wata, siis seisid nende jures kaks meest walgis ridis, kes ka ütlesid: Kalileama mehed, mis teie seisate ja watate ülles taewa? Sesinnane Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se pea tullema selsammal kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärraminnewad. Ja kui nemmad tedda said kummardanud, läksid nemmad taggasi Jerusalemma sure römoga seält mäelt, mis ölli-mäeks hütakse, mis Jerusalemma liggi ühhe hingamisse-päwa teekond ölli.

Ja kui nemmad sisse tullid, siis läksid nemmad ülles üllema tuppä, kus asset öllid Peetrus ja Jakobus, ja Joannes ja Andreas, Wilippus ja Tomas, Bartolomeus ja Matteus, Jakobus Alweusse poeg, ja Simon Selotes, ja Judas Jakobusse wend. Need keik öllid ühhel meel alati ühhes kous palwes ja pallumisses naestega, ja Maria Jesuse emmaga ja temma wendadega. Ja nemmad öllid allati pühhas koias, kiitsid ja tännasid Jummalat.

Agga nemmad läksid wälja ja ütlesid jutlust keikis paikus, ja Jesand aitas neid ja kinnitas se sanna nende immetähtede läbbi, mis seäl jures sündsid.

Agga weel paljo muid asjo on, mis Jesus on teinud; kui need keik issiärranis saaksid ülles kirjutud, siis arwan minna Joannes et ka ma-ilm isse ei jouaks need kirjutud ramatud kätte sada.

Jerusalemma Linn

hirmsast

Urrarimiseft,

Mis nellikümmend aastat

pärrast

Kristusse Täewaminne

on sündinud.

Rui aeg hakkas kätte joudma, et Jummal Jerusalemma linna ja Juda-rahwa peäle omma inimist wiha tahtis lasta tulla, nenda kui Prohwerid ja Issand Kristus isse neile äwardades ollid enne ütelnud, siis on nisuggused tähhed enne nähtud: üks sawwaga täht otsego moõk on taewas nähtud, sesamma on terwe aasta linna kohhal seisnud, nenda et iggaüks sedda näinud. Mahla ku kahheksamal päwal, õse kello ühheksa, otse hapnematta leiwa päiwil, on Jummal koias altari jures nisuggune walge paistminne paistnud, et iggamees möttelnud päwa ollewad. Suur wast kange wärraw Jummal koia seestpiddisel poel, mis kahhekümme mehhele sai tõsta, kui sedda lahti piddi tehtama, ja keikpiddi raudlukko jo rõngastega olli finni-

pandud, se on ennast õse kuendamal tunnil isse lahti aianud. Zani-ku essimesseel päwal kolmatkümmend on mitmes paikas, taewas ja pilwedes wanfrid nähtud, ja õstego suur hulke hooste ja jallawägge kokkominnewad, ja õse taplewad sure kárrinaga. Nellipühhi laupäwal, kui Preestrid Zummala koias tahtsid walmistada, mis pühhad aegus tarwis olli siis on nemmad suurt mürrinat ja kárrinat kuulnud, párrast on üks heäl kuulnud, se on küssendamü: Lákki siie árra! Ehk kül monningad ütlewad, et se siis on sündinud, kui se ette podud tek keigepühhamapaiga ees Zummala koias Kristusse kannatamisse aial on kátkenud. Üks innimenne on seäl olnud, kelle nimmi olli Zesus Anani, úhhe alwa ja waese mehhe poeg, kui sesamma olli Nellipühhiüks Jerusalemma tulnud, siis on temma sure heálelega hüüdnud: oh! üks küssendamine kulutse hommiko, üks küssendamine õhro poolt, küssendamine nelja tule poolt, oh! üks küssendamine úlle keige Jerusalemma ja Zummala koia; háddalinne kaebamine tulleb prudi ja peigmehhe peále, küssendamine keige rahwa peále. Mi halledaste küssendas temma õdd ja päwad járrestikko, ja jooksis hullo kombel móda liina. Za ehk monningad tedda kül witsa ja piitsadega pekfid, kes sedda karjümist kui kurja táhhendamist liina peále heal meslel ei tahtnud kuulda, siiski ei játnud temma mahha nenda küssendamast. Za kui se innimenne Roma-rahwa ma-wallitseja ette widi, kes tedda piitsadega nenda laskis peksta, et ta umbes

bes werrini olli; ep olle temma ommeti ühhegi sannaga armo pallunud, egga ühtegi weepiiska temma silmast wäljatunud, waid temma on alati sure heälega küssendanud: hädda, hädda, hädda tulleb sinno peäle, sinna waene Jerusalem! Kohto-issand Albinus on tedda, kui üht jölledat innimest naeruks pannud. Seitse aastat järrest:ikko ei olle sesamma innimenne mu rahwa seltsis palio nund, waid on ikka issepäinist káinud, nenda kui innimenne, kes ommas meles ühhe asja peäle jááb mõtlema ehk sedda puab árramõiteida. Ja on ikka nenda küssendanud: hädda, hädda tulleb sinno peäle, sinna waene Jerusalem! ei olle ka mitte árrawássinud nenda küssendamast. Agga kui Roma rahwas liina al ollid, siis on ta walli-müri peäl ümberkaudo káinud, ja on ikka küssendanud: hädda Jummalá koia peäle, hädda teige se rahwa peäle! Wimaks on temma ka neid sanno, mis enne ep olle temmalt kuuldud, senna kórwa úttelnud: hädda ka mo ennese peäle! Ja otsego se sanna temma suus weel olli, siis on ta koggematta waenlastest mahhalastud ja nenda árrasurnud. Reid ja muud immetáhtesid on enne náhtud, ennego Jerusalem on árrarikkutud. Müüd tulleb fest árrarikkisfest ráfida.

II.

Kui Juda-rahwas (nenda kui pühha Tshwanus útleb Apostlide Teggude ramatus VII. peatúkkis

tükkis 52 salm.) kui tapjad ja ärra-andjad sedda diget ja wagga Kristust said ärratapnud, siis on keige se Juda-rahwa rigi luggu keikipiddi ikka kurjemaks läinud. Üllemad-Preestrid hakkasid wäekaua ja üllekohhut teiste Preestridele teggema, teiste üllematte wahhel olli selge wihkamist ja kaddedust, ja keik wallitsejad hakkasid kahtlased nouud piddama, nenda et nähha olli, et se wallitusse järg peagi piddi teisiti tulles. Nisugguse üllematte rio ja wihkamisse pärrast, mis neil issekeskis olli, hakkas monni hulke neist ärratagganema, ja isse-seltsi kokkoldma; se läbbi tehti monnisuggust kurja, nenda et rahwast risuti ja tappeti, nisammoti linnas sees Jerusalemmas kui wäljas, ja keikist asjust olli nähha, et kirriko- ja kohto-asjad piddid nurja ja hukka minnema. Sepärrast läkkitas ka Keiser Nero Sestust Eorust Juda male Juda-rahwa wallitsejaks, ja kui temma wagga walli olli mitmes asjas Juda-rahwa wasto, ja omma ahnust, kerkust ja wallatust takka aias, siis aiasid Juda-rahwas tedda ärra. Kui temma pärrast nendega sai söddinud, siis lödi temma wäest wiis tuhhat meest mahha, Nenda messasid Juda-rahwas Zummala salimisse läbbi, et nemmad ka Roma-rahwa wastowotsid panna, ja tagganesid neist ärra. Ugga kui Keiser Nero sedda sai teada, siis läkkitas ta Lawiust Wespasianust omma poja Titussega Siria-male. Selsammal aial on keige se hommiko-maal sesuggused kōnned ja sannumed läinud, et otse sel aial monningad

Juda

Juda=maalt piddid tulles, kes piddid keige ma=ilma sees sureks ja wägga wäggewaks sama. Ehk se kül Kristusse waimolikko rigi polest tõeks sai, kui Kristusse nimmi (kes Juda=rahwa soust on sündinud) Ewangeli=ummi kulutamisse läbbi keik ülle ilma=ma sureks läks siiski on monningad sedda nende kahhe Wespasianusse peäle arwanud. Agga Juda=rahwas selletasid sedda ennekulutamist ennese kassuks. Ja kui neile kolm lahingi nende waenlaste wasto korda läksid, siis läksid nemmad surelisseks tõstsid kolm meest omma sõa=pealikkuks, ja püüdsid Askaloni linna wäggise ärrawotta. Siis lödi neid kahhe puhhoga mahha, ja nemmad kautasid (peäle se weel, et need sõa=pealikud hukka said) liggi kakskümmend tuhat meest ärra. Siis läks Wespasianus Keisri sanna peäle Kalilea=ma sisse, mis wäggew ja rikkas olli ma=rahwa polest, risus, rikus, ja põlletas keik ärra, nenda et tapmisset, risumisset, ja põlletamisset ei otsa egga mära ei olnud. Siis said mitto tuhat Juda=rahwast hukka, ja tappeti ühhel hobil liggi wiiskümmend tuhat meest, mis olleksid kolbanud sõtta minna, ilma naesed ja lapsed mis alw ja tallo=rahwas olli. Sõdda=wäggi ei annud seal armo ei wannale egga noarele egga lastele, kes kätkis maggasid. Kuus tuhat noort meest läkkitas Wespasianus ühhel hawal pärris=orjaks Akajamaale, sedda kitsast maad kahhe merre wahhel läbbikaewama. Kolmkümmend tuhat Juda=rahwa sõa=meest müdi sel aial ühhel hobil ärra pärris.

pärris-orjaks. Wiis tuhhat on sure hirmo läbbi ennast kõrge kiwvi mäelt isse mahha kukkutanud, ja isse ennesele orsa peäle teinud. Sel aial olli üks tark ja moistlik mees Juda-rahwa seas, Josef nimmi, se olli neile Preestriks ja sõa-pealiküks, sesamma pöggeneš essimesšes hirmus nattuksesse rahwaga ühhe augo sisse liggi Zotaba Kalilea-ma liina, seält sadi tedda kätte ja widi Wespasianusse jure. Kui temma Wespasianussele kulutas, et ta piddi Keisriks sama, siis heitis ta temma peäle armo. Ja sesamma Josef on sedda kirjotanud, mis meie sest asjast teame. Kui se Kalilea-maal sündis, siis koggus üks suur hulk rahwast, mis liigjulged ja mõrtsukad ollid, Jerusalemma liina; neid olli üks neist suremist issandist kokkosaatnud, et temma se läbbi keik wallitsust ennese kätte piddi sama, siis on taas paljo sallaja tapmist, rõõwlimist ja riimist Jerusalemmas olnud, ja näitis keikpiddi, et weel surem kahjo piddi tullemä, nenda et se waene lin keikpiddi on waematud. Sel aial on monningad üllewad-Preestrid ärratappetud, ja sagedaste on werd ärrawallatud Zummala koiaski. Josef kirjotab, et kaksteistkümmend tuhhat parrajat ja üllemat Juda-rahwast sesinnates mäsšamisses on ärratappetud, ja nende wäta ja koad antud alwa rahwale ja sõa meesšele risuda. Monningad mõtlewad, et Roma-rahwas kawwala nouga sedda teinud. Nenda waewati jo Jerusalemma, ennego õige kibbe asši weel temma peäle tulli, kolmesugguse häddaga, (1) Roma-rahwa sõast, (2) keigesuggusest riust ja

tullist

tüllist liina sees, sest et neil kahtlased nouud olid, ja (3) tiggeda ülleannetumattest issandist, kes pettisel kombel mitto hulka enneste seltsi said, ennast issandaks tõstsid, ja paljo werd arrawalasid, et nemmad melewalda ja wallitsust pidid ennesele sama. Kui sel aial Kadara rahwas Roma rahwa wasto hahkas pannema, siis pididi Titus ruttama talw-korterist wälja tullema, ja wottis Kadara-liina arra, ja temma pealik Eqaatsidius aias kolmkümmend tuhhat koddanikke pöggene ma; kaks tuhhat wottis ta wangi, mu rahwokenne ja pöggene ma hulk upputas ennast arra Jordani jõkke; ja need surnud kehahad läksid jöega alla Aswaltiti järwe sisse, mis hütakse furno-järweks. Siis läksid Roma rahwas senna pole Jordani Makaronist said keikis paikus Juda rahwa peäle, ja Juda rahwas said sure hirms alla. Kui talwe sai arralainud ja kewwade aeg kätte tulli, siis todi Wespasianusele sannumid Sesaria liina, et Keiser Nero olli arrasurnud, siis walmistas ta ennast ussinaste, ja läks arra Sesaria liinast, ja kui temma keik Juda ja Idumea rahwa-liinad sai arrawotnud (agga monnigad pissikessed liinad jäid weel wodra sõameeste kätte) siis panni ta Roma rahwa sõawägge keige liinade sisse, et ta sedda ussinamine Jerusalemma liina peäle, mis üksi agga weel arrawotmatta olli, pididi sama tormi joosta ja sedda arrawotta. Sel aial tõstis Wespasianusse sõddawäggi tõdda Keisriks. Pärast läks Wespasianus arra Egyptusse male, ja seält tahtis

tahtis temma Italia male miina. Agga se södda, mis temmal Zuda-rahwaga olli, jättis ta omma poja Titusse hokeks.

III.

Agga Titus läks Jerusalemma liina alla, ja kui ta ühhe puhho ratsa wägga liggi liina aias watama, siis olleks temma pea Zuda-rahwa kätte sanud, ja peasis waewalt ärra. Wärrast teggi ta omma leri Kopusse jures, senna sai wirst maad liinast, ja jaggas ärra omma söda wägge, et ta sedda liina ennam kui ühhelt kohhalt piddi kinnipannema. Se wahhel olli ilma orsata paljo rahwast keigelt poolt keikist liinadest Jerusalemma Pasa-pühhiks kokkotulnud Zummala tenistust piddama. Peäle se olli jo enne paljo kehwa ja ülleanto liigjulget rahwast ennast Jerusalemma liina kokkoggunud, mis Kalileamaalt olli wälja-aetud, ja nenda olli kolm hulka rahwast liinas, kes ühtemelelist wallitsust ennam ja ennam (nenda kui siis ikka sünnib) ärratarikkusid. Ühhe hulga kae olli Zummala kodda, nende pealik olli Eleasar Simona poeg temma pole hoidsid need Selotid, se olli üks rigge ja kawwal rahwas, ja wihtas wägga koddanihkud. Liina alluminne ossa olli Joannesse kã, kellest keik willetsus tuli. Peälminne liina ossa olli Simona kã, kel kaks kümme tuhhat Zdumea-ma rahwast abbiks olli, kes senna ollid kutsutud Selotide wallatusse ja wäe wasto sedda liina kaitsema. Neist wõdraist olleks rahwas heal

heal meel jälle tahtnud lahti sada, agga nemmad ei woinud mitte.

Kui Titus moistis, et sedda rahwast Jerusalemma linnas wägga paljo ja liaks olli, siis ruttustas temma ja walmistas ennast ussinaste linnu ümberpiirma ja walli temma ümber teggema, nenda kui Kristus neile olli ütelnud, senni kui se rahwas weel keik ühheskous olli, et nalg neid sedda kangeminne pididi waewama.

Kui Juda rahwas sedda näggid, siis püüdsid nemmad keigest süddamest, ni paljo kui nemmad suutsid ja ärrandasid, sedda keelda, et se ei piddand Titussele korda minnema, agga nemmad ei woinud mitte, neil ei olnud ühtegi õnne, Jummal isse tahtis otsa nende peäle tehha, sepärrast ei läinud neile ühtegi nou korda. Ja otse sel hawal tousis suur mässamine linnas, et paljo rahwast Jummalala kolia jures tappa. Jerusalemma lin olli wägga kowwa ja kindel, ja temmal olli kolm mürist wallisel polel, kust linnu plddi mindama. Sepärrast kuusasiid Roma rahwas sure wäega müri peäle sada, ja tormiga linnu ärrawotta. Wiimaks said nemmad õnneti sure waewa ja toga se kahhekordse müri ärra. Selsammal aial surri ilma arwamatta rahwas nälga, nenda kui Josep kirjotab. Ühhe leiwa pallokesse pärrast on keige-suremad söbrad teine teist raiunud ja pistnud.

D

isfa

issa ja emma su eest ja suust roga ärrakijfnud, ei olle siis wend egga õdde teine teise peäle armo heitnud. Üks waf wilja ou paljo rahha maksnud. Monningad on weikse sitta sure nälja parrast sõnud. Monningad on saddula rihmo, ja kilpidi peält nahka ärranärrinud ja ärrasõnud. Monni on surnud leitud heinad suus. Mitto on peldikud läbbi otsinud, ja roja ja sittaga püüdnud nälja ärraaiada. Siis on wägga paljo rahwast nälga surnud, et Ananias Eleasari poeg, kes sel waeno aial Titusse jure olli pöggänenud, ütleb, et sadda peäle wiisteistkümmend tuhhat surno kehha linnast on leitud ja mahhamaetud. Egesippus kirjotab, et ühhest ainust wärrawast mitto tuhhat surnud on wäljakantud, et ni kaua kui Titus linnal al olli, kuus sadda tuhhat innimest on ärrasurnud.

Juda rahwa kâ olli weel Antonia lin, mis kindel ja tuggew lin olli, ja Zummala kooda olli ka weel nende kâes, seält läks üks sild linnalisse. Sedda linnal kinniwottes nähti paljo ennam waewa, kui keik mu linnade kallal. Ehk Titus kûl teadis, et nalg neid Juda rahwast piddi kautama ja lõppetama, siiski läks temmal aeg iggawaks, sepärrast mainitses ja aias ta sõawägge wäggise ja tormiga linnal peäle hakkama. Et se jures kûl hädda ja kartus olli, siiski läks Roma-rahwale keik assi korda, ja Juda-rahwal ei olnud woimust egga õnne. Kui nüüd se lin jo Roma-rahwa kâes olli, siis andis

dis passuna puhhujä passunaga tähhe, siis tappeti keik Juda-rahwast ärra, kes se liinna peäl ollid, monningad heideri walli müri peält mahha: monningad langsid isse furnuks, monningad peäsesid öse liinna pöggeneä. Pärrest sedda läks söddawäggi kowwaste nende peäle, kenne kää weel Zummala kooda olli. Käl döldakse, et Titus Zummala kooda Zummala tenistusse pärrest ei olle tahtnud ärrahärowitada, agga ots olli kää. Zummala sünnitas sedda asja nenda, et ükski ei pidand Juda-rahwa peäle armo heitma. Sest kui jo kawa olli tappeldud ja waewa nähtud, ja Juda-rahwas süstki ei ähwardamisse egga mainitsemissegä ei tahtnud neid kindlaid paiko Roma-rahwa kätte anda, siis moistis södda-wäggi, et nemmad ei woinud mu wisil kui näljaga (agga se wotab paljo aegä) ehk tullegä se paigä peäle woiust sada. Sepärrest wotsid monningad söamehhed tuld Zummala kotta heitā, se hakkas warsti põllema. Ja nenda põlles se illus ja kallis hone ärra, mis suur ja kulus olli, ja tehti tuhhas. Need Juda-rahwas, kenne kää peälminne liinna ossa olli, on muist liinna pöggeneä, agga surem hulk neist sai tulle ja möögä läbbi hukka. Preestrid on wägga halledaste pallunud, et nemmad pidid ellusse jääma, agga seäl ei olnud armo ei Zummala egga innimeste jures. Titus on kostnud: Kui nende Zummala kooda ja tenistus on ärrahärowitud, ei olle kää Preestrid tarwis. Zummala kooda on otse künnemal ruffi leikusse kupa

päwal ärrapõlletud selsammal päwal, kui Pa-
 biloni kuningas ennemuiste esimest Jumma-
 la kooda on ärrapõlletanud. Ja se pädw on
 sel Jummalal kolal üks õnneto pädw olnud.
 Sedda aega esimesest Jummalal kolast ja
 temma ülesehhitamisest, mis Salomon oli
 teinud, Keisri Wespasianusse teise wallitsusse
 aastast sadik, kui se Jummalal kooda surumaks
 on ärrahawwitud, on üksteistkümmend sadda
 aastad ja üks. Algga sest alast, kui se teine
 Jummalal kooda jälle hakkati üles ehitadama
 kuningaga Sirusse teisel wallitsusse aastal, on
 wiis sadda ja ühheksa aastat seitsmekümmend.
 Kui Juda-rahwas nenda waewati, et kül
 ükski ärrapeasemise peäle ei woinud lota, ja
 mitto tuhhat nalga surrid, jäid ommeti need
 teised omma mõtte peäle. Meil pädwil, kui
 Jummalal kooda nenda ärrapõlletati ja ärra-
 hawwitati, on üks hirmus ja halle assi Je-
 rusalemmas sündinud, mis tulleva põlwe rah-
 was ei nahjaltki ussu. Üks aus ja rikkas suur
 suggu emmand teiselt poolt Jordani oli hirmo
 pärrast mu rahwaga Jerusalemma põggenenud;
 kui lüinas ni suur ja raske nalja hädda oli, on
 ta omma nore weikise lapsokesse kätkest wotnud,
 (kui iggamees woiß moista, mis sugguse südda-
 me walloga temma sedda teinud) ja sedda tap-
 nud, teise pole on ta küpsnud ja ärrafõnud,
 teise pole on temma pannud sõa-meeste ette, kui
 need ümberkaudo jooksid ja sõmist orfisid. Alg-
 ga sõa-meestele on hirm peäle tulnud; kui nem-
 mad sedda näinud, on nemmad se waese
 peäle

peäle hallastanud, ja sedda asja Jerusalemma linnu üllemille issandile kulutanud. Sesinnatse hirmsa asja läbbi sündis, et nemmad sest päwast sedda nou wotfid ennast Titusse alla anda, ja on tulnud Titussenga kōnnelema ja leppima. Agga sepärrast, et nemmad rahhoteggemissenga wägga kauaks ollid wibinud, ja siis weel rahho ja wabbadust pallusid, kui nemmad jo nälja ja mu kōmbega wägga ollid ärrawaewatud, et sanud nemmad ühtegi. Ja lln on weel piisut pälwi waewalt üllespetud, se wahhel on ma, llnama paljo rahwast sure nälja hädda ja waewa läbbi linnast wälja waenlaste leri pōggenenud. Siis on neid wägga alwa hinnaga ärramüdüd. Sel puhul on sõa-mehhed koggematta juhtunud nāggema üht Juda meest ennese ommast rojast kuldpenningid noppitwad, mista ennese sisse olli neelnud. Siis on sedda-maid üks kōnne sõa-meeste seas tousnud keige leri läbbi, et Juda-rahwas, kes leri ollid pōggenenud, ollid kulda ennese sisse neelnud. (Sest monningad ollid, kes muud mlddagi ei woinud holda ja ärrawia kui kulda, sest et need sõa-mehhed keik läbbi otsisid.) Sesinnatse kōnne pärrast leikafid sõa-mehhed ühhel ösel ennam kui kahhetuhhande Juda-rahwa kōhhud löhki, et nemmad mōtlesid, keige Juda-rahwa kōhtus kuldpenningid ollewad. Ja neid ollefs weel ennam löhki leikatud, kui Titus ei ollefs lastnud keelda, et wangi ei piddand tapsetama. Wimaks siis woeti Jerusalemma lin ärra, ja siis ei antud ei noarele egga wannale

armo, siiski on arwalikkult kulutatud, et ram-
motumale ja kehwa rahwale, kes ei suutnud
sõariisto piddada ja wastopanna, piddi armo
antama.

Nenda risuti, süttiti ja põlletati keik Jeru-
salemma lin paljaks ja sutumaks ärra: Su-
rem linn osa rikkuti ja härwitati hirmsaste
ärra. Monni hone jäeti seisma Roma-rahwa
sõa-meeste warjuks, mis senna pandi sedda
maad wahtima, ka muud tühjad kiwi-honed
ja wõõgad tornid jäid seisma tähheks ja tun-
nistusseks, et seal olli lin ennemuiste olnud.
Nenda on Jerusalemma lin ärrahärwitud ja
sutumaks ärrarikkutud kolm nädalat enne
Miheli päwa, wiendamal kuul pärrast sedda
aega, kui waenlane essiti temma alla olli tul-
nud. Wangi waeto rahwa hirmsast surest
hulgast läkkitas Titus seitseteistkümmend tuhat
noort meest Aleksandria linn pärris-
orjaks, kiwi kandma ja muud raskeid tööd
teggema. Paljo Juda-rahwast müdi alwalt ärra
kui Karja. Raks tuhat jäeti senna ja tenna ärra
Roma-rigi made sisse, et neid wahhest sure
Larrade wõdraspeul rahwa immeks ja rõmeks
metsaliste ette piddi heidetama ja ärrakistama.
Wangisid on keikist keiki olnud ühheksaküm-
mend peäle seitse tuhat, et kül siis, kui es-
malt linn alla tuldi, kül kümme sadda tuhat
innimest linnas on olnud; se surem hulk neist
olli wõdras rahwas, ja ei mitte linn koddas-
nikud; siiski ollid keik Juda-rahwa soust.
Kui

Kui Titus sure wäega Jerusalemma lüna sai ärrawoitnud, ärrapõlletanud, mahhakistnud ja ärrahawitanud, siis panni ta monningad sõa-mehhi sedda maad hoidma nende made pär-rast, mis seäl ümberkaudo ollid, ja läks isse ärra sõa-wäega Ewratii jõest sadik, sest ni kau-gele kâis sel ajal Roma-rigi raia. Agga kui se tuggew, kulus ja pühha Jerusalemma lin ärrahawitati, siis arwati sedda aega ma-ilmal algmissest nelli tuhhat nelli neljatkümmend aastat; Roma lüna ülesehitamissest olli kahheksa sadda kolm kolmalkümmend aastat. Kristusse kannatamissest sai sest sadik nellikümmend aastat. Nenda on Jerusalemi keigekulusam ja üllem lin keige hommiko-maal ühhe hirmsa otsa sanud.

Mi raskesti ja hirmsasti on Jummal omma pühha Jummalikko sanna põlgjad ja naerjad nuhhelnud, ja on se läbbi keige ma-ilmale üht mällestusse tähte ja mainitsust annud, et igga-üks Jummalala wiha ja nuhtlust peab kartma, ja Jummalala ja meie Issanda JEsusse Kristusse tundmisse pole pöörma. Sepärast peab igga-üks isse ommas meles ussinaste se peäle mõt-lema: kui Jummal sesinnatse omma rahwale ei olle armo annud, kennele ta mitto kallist tootust olli annud, kenne seas mitto kallist suurt pühha Prohweti ja wannemad on olnud, kennest Issand Kristus isse omma innimesse ollemisse põlest on sündinud; et ta paljo kängeminne muud rahwast nuhtleb, kellele ta selgest armust omma jum-

jummalikke tundmist ja kallist armo-õppetust annud, kui nemmad tedda se eest ei tanna, ja seda diget tõsisst Jummalala tundmist ja tenistust ärrapõlgwad, ja kange süddamega naerwad ja mahhajatwad, nenda kui Jummal parrago! Kõl näikse meie seas sündiwad.

Sepärrast piddagem Jerusalemma liina ärrahawwitamist allati meles, jatkem patto mahha ja pöörigem keigest süddamest Jummalala pole, ja pallugem ikka, et se armolinne Jummal ja Jesand selsinnatsel häddalissel aial meid ja meie maad nisugguse hirmsa nuhtlusse eest armolikkult tahhaks hoida, meie Jesanda Jesusse Kristusse pärrast, Amen.



